

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' שלח • טז - כב סיון
תשפ"ה • שנה כ"ה • גליון לד (אלף רפ"ב)

יום חמישי פר' בהעלותך ט"ז סיון

בערב השתתף מרן שליט"א בשמחת השבע ברכות של החתן מורנו אלטר בן ציון נ"י בן הרה"ג רבי שמואל ייגר שליט"א דומו"צ לדיני ממונות בקרייתינו הק' ראש כולל חו"מ במרכז התורה ומרבני 'קון הצלה', ע"ב הרה"ג ר' משה נתן נטע דופלט מירושלים, שנערך ע"י מפעל החסד הגדול שפע חיים ורחמים.

יום שישי פר' בהעלותך י"ז סיון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה עמרם יעקב נ"י בן הר"ר משה לוי מב"ב (ב"ר אלימלך מפעיה"ק).
אחר התפילה נערך שמחת הברית לכן הר"ר שלמה בדיחי מקרית גת (בה"ר בועז מפעיה"ק).

עת צרה היא ליעקב - וממנה יוושע!

ימים לא פשוטים עוברים עתה על העם היושב בציון, ימים בהם זקוקים לשמירה מיוחדת משמים, כאשר בד בבד רואים אנו עין בעין את השמירה העליונה על בני ישראל יושבי ארץ ישראל למעלה מדרך הטבע. שלומי אמוני ישראל מלאים תקווה ותפילה שהמה חבלי משיח האחרונים אשר 'וממנה יוושע', ומתחזקים באמונה ובטחון בבורא עולם כי לא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב.

אנשי שלומנו הזוכים בכל השנים ובפרט בשנים האחרונות לשמוע בכל הזדמנות, בכל התכנסות ובכל עת מצוא מכ"ק מרן שליט"א שוב ושוב דברי הדרכה והשקפה באמונה תמימה, לבטוח רק על השי"ת ולא על זרוע בשר, זוכים לעבור ימים אלו ביתר רוגע ושלווה, באמונה תמה שאין עוד מלבדו, אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה, בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים.

כיהודים מאמינים למדנו במשך כל התקופה הקשה

האחרונה, החל מיום שמחת תורה תשפ"ד, כי לא צבא גדול ולא נשק מתוחכם הם שעמדו לנו, אלא 'והיא שעמדה לאבותינו ולנו והקב"ה מצילנו מידם', כל קיומנו כאן בארצנו הק' הוא על טבעי, והוא מתאפשר ברחמי המרובים של הקב"ה על עמו ישראל.

מי שעינים לו רואה בצורה מוחשית את העל נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת, אין שום הגיון טבעי בקיומם של הישוב היהודי כאן כשמסביבנו רבבות גוים הצמאים לדם ואורבים ועומדים עלינו לכלותינו. איש לא יוכל להסביר איך וכיצד אפשרי הדבר, זולת העובדה שה' שוכן בציון, וכי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב.

*

כה דיבר בקדשו כ"ק מרן שליט"א בדברות קדשו בליל שב"ק (תוכן דברות הקודש מובאים במלואם מובאים כאן בגליונו): "לעת כזאת החובה עלינו כפולה ומכופלת להרבות בלימוד תורה, כי אין ישראל נגאלים אלא בזכות תנאי, והוא שעומדת להם לישראל לשמרם ולהצילם מכל רע הן ברוחניות והן בגשמיות.

"ובפרט בזמן כזה שיושבי הארץ נמצאים במצב של סכנה ממש, אין שמירה מעולה יותר מלימוד התורה, כי אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלקינו נזכיר.

"ברור ומוסכם שכל הניסים שרואים דבר יום ביומו הם בזכות לומדי התורה כי תורה אגוני מגנא ואצולי מצלא, לומדי התורה אין מתייראין משום דבר, כי אין שמירה כתורה, כי היא המעוררת רחמי שמים ומצילנו מיד כל אויב ואורב בכל מקום שהוא. "הדביקות בתורה היא שמביאה את האדם לידי אמונה ובטחון כי לה' המלחמה והוא בעל מלחמות והוא שומר את עמו ישראל מכל רע.

"בעת הזאת עלינו להתחזק באמונת אמת בבוכ"ע

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצב"ה.

העל"ט (תוכן דברות הקודש במלואם, מובאים בגליונו), כשבתוך דברות קדשו אמר: "הורנו רבותינו הקדושים בענין חובת ההשתדלות כי שיעורה תלוי בכל אחד ואחד לפי עומק ותוכיות נפשו, ולפי דרגתו ודבקותו בהשי"ת, כנודע בענין זה ממרן אור ישראל הבעש"ט הק' זי"ע, ובפרט שהרי אמרו חז"ל שהשטן מקטרג בשעת הסכנה.

"בזמנינו כשרואים שכל סדרי העולם משתנים, והכל מתנהג היפך מדרך וטבע העולם, הרי זה עצמו אות ומופת כי הכל כאשר לכל הוא בהשגחה פרטית, ובכך יש להתחזק לצפות לישועת ה' אשר בוודאי לא תאחר לבוא, וברור שבעת הזאת שייך יותר ענין הבטחון והאמונה כשרואים עין בעין כי יד ה' עשתה זאת, ועל כן יש לו לאדם לצפות לישועה מן השמים ולהאמין בלבו כי ישועה קרובה לבוא", אמר ואמן.

שב"ק פר' בהעלותך י"ח סיון

קבלת שבת התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי יצחק שמואל שווארץ שליט"א רב ביהמ"ד חיסדא בב"ב. בשוה"ט התכבדו בזמירות, כל מקדש - הרה"ג רבי יחזקאל אהרן שווארץ שליט"א דומ"צ מערב בב"ב ורב קהל חסידים בהר יונה, מה ידידות - הרה"ג רבי משה שווארץ שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים בקרית הרצוג.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הגאון רבי ישראל שווארץ שליט"א דומ"צ בית מדרשו בשכונת האתרוג בביתר עילית. אח"כ בירך מרן שליט"א שבע ברכות (לחתן מורנו נפתלי חיים נ"י בה"ר מרדכי דוד גוטמן מפעיה"ק, עם בה"ר אפרים פישל גרין מנה"ר ישיבת היכל התורה ומטובי סופרי המלך; לחתן שלמה ישראל נ"י ב"ר יעקב ליב גנזל מביתר, עם ב"ר שמעי' רייכמן מפעיה"ק; לחתן החבר אברהם נ"י בה"ר אלימלך ישראלי מפעיה"ק, עם ב"ר מאיר גוטמן מפעיה"ק, ולחתן שמעון דוב נ"י ב"ר ראובן ישראלי מביתר, עם ב"ר מרדכי מאיר שטמר מפעיה"ק).

לאחמ"כ נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר שלום אריה אייזנבך מקרית צאנז טבריה (ב"ר יהודה דוד מאשדוד, וח"ר אשר אנשיל פרל מפעיה"ק), ולהר"ר אהרן יצחק וקסברגר מפעיה"ק (ב"ר יהושע מב"ב, וח"ר בנימין דיקשטיין מפעיה"ק), ולהר"ר שמואל גולדשטיין מפעיה"ק (ח"ר מנחם מענדל בלוח מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

אשר הוא בעל מלחמות ואין שום דבר פוגע ומזיק אם לא הכריזו עליו מלמעלה, ואין שום נפק"מ מי הוא היורה ואלו כלי זיין וכדו', כי הכל הוא רק מאתו ית"ש בהשגחה דלעילא, בני ישראל מאמינים בני מאמינים יודעים כי הכל מאתו יתברך וברצותו גם מקל עץ יכול להיות וליטול נפשות, וברצותו גם כלי זיין המתוחכם ביותר לא יועיל כלום, וכאשר ראינו בעינינו כל אותם דברים מתוחכמים שהיו בגבולות הארץ לא עמדו ולא הועילו ביום פקודה.

*

בימים כאלו מצווים אנו כולנו להפיל תפילה ותחינה לפני היושב במרומים שיחוס וירחם על שארית פליטת עמו ישראל, ובד בבד כפי שעורר כ"ק מרן שליט"א להתחזק במדת הבטחון כי נזכה לראות שוב שה' צבאו"ת משגב לנו אלקי יעקב סלה.

מלומדים אנו עם בני ישראל בנסים, עת צרה היא ליעקב וממנה יושע, נתחזק בתוכנו בהגברת לימוד תורה ובמעשי צדקה וחסד וזכה נהיה ראויים לישועה ולנחמה.

*

בתוך כך בצהרי יום שישי, מסר הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א לקהל אנ"ש בארה"ב דברים מיוחדים אשר נמסרו לו ע"י כ"ק מרן שליט"א למסור לקהל אנ"ש לרגל המצב והמאורעות. כאמור קהל עדתנו בארה"ב, ציפו וייחלו ליום אשר מלכנו בוא יבוא לשכון בתוכם ולהשפיע עליהם טללי תורה ויראה, ברכה וישועה, בנסיעה המתוכננת של כ"ק מרן שליט"א במסגרת מסע ההתרמה עבור קרן עולם התורה, שהיה אמור להתחיל ביום ראשון פר' שלח העל"ט, וכעת לאור המצב התבטלה הנסיעה. ואלו הדברים:

"דוד המלך ע"ה אומר במזמוריו (תהלים לו, כג-כד): מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ, כי יפול לא יטול כי ה' סומך ידו.

הקב"ה הוא שמכוין צעדי גבר והוא מנהיג העולם והבירה כולה, כעת לאור המצב אין מתאפשר הנסיעה מהכא להתם, אכן ודרכו יחפץ היינו החפץ המחשבה הרצון והחפצא דקדושה זה נשאר, המחשבה להיות עמכם נשאר, ובעז"ה עוד נתראה מתוך שמחה".

*

לעת הזאת שומה עלינו לשנן אצלנו את שילוב חובת ההשתדלות יחד עם חיזוק האמונה והבטחון, וכפי שדיבר בקדשו כ"ק מרן שליט"א בעידן רעד"ר

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצב"ה.

תוכן הפלפול שאמר כ"ק מרן שליט"א בשוה"ט ליל שב"ק העעל"ט

טעמים, דלחזקיה נפק"ל מקרא ולא תותירו ממנו עד בקר וגו', ולאביי מקרא עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביו"ט, ולרבא מקרא הוא לבדו יעשה לכם וכו', ורב אשי אמר שבתון עשה והוה ליה יו"ט עשה ול"ת ואין עשה דוחה את ל"ת ועשה, וראוי לבאר אמאי שבקי כולהו אמוראי טעמא דרב אשי דיו"ט הוי עשה ול"ת, הרי בגמ' ר"ה (דף ל"ב ע"ב) משמע דלכו"ע הוי יו"ט עשה ול"ת, דמהאי טעמא אין שופר דוחה יו"ט משום דיו"ט הוי עשה ול"ת, כדקאמר בגמ' שם, וכן נתעורר בזה בטורי אבן שם.

ובייטב פנים (לש"ש סי' ל"ח) ביאר בזה בטו"ט, עפי"ד התוס' קידושין (דף ל"ד ע"א ד"ה מעקה) בהא דאמרינן שם דמעקה ואבידה ושלוח הקן נשים חייבות בהם דהו"ל מצות עשה שלא הזמן גרמא, והקשו התוס' דאיזהו נפק"מ הוא בכך דהוי מצות עשה שלא הזמן גרמא הא בלא"ה חייבות בהן דבכל הני אית בהו נמי לאו, והביאו דיש מפרשים דמ"מ איכא נפקותא כשתהיה לאשה לקיים מצוות עשה אחרת כנגד הל"ת, ואם לא נזהג בהן העשה דלאו הזמן גרמא היה העשה שכנגדה דוחה לל"ת, אבל עתה שהן חייבות בהעשה משום דלאו הזמן גרמא לא יבוא עשה אחר וידחנו דאין עשה דוחה ל"ת ועשה.

וזה כעין שיטת הריב"א בתוס' חולין (דף קמ"א ע"א), בהא דתנן (פסחים דף מ"ז ע"א) יש חורש תלם אחד וחייבין עליה משום שמונה לאוין וכו', ופריך הגמ' ואי אמרינן הואיל, אחרישה לא ליחייב, הואיל וחזי לכיסוי דם ציפור, והקשה הריב"א והא יו"ט עשה ול"ת הוא, ותירץ דנהי דלא דחי מיהו אם עבר על אותו לאו אינו לוקה, דהא דלא דחי היינו משום עשה אבל הלאו כמאן דליתיה דעשה דחיה ליה עי"ש, הרי דס"ל להריב"א דגם היכי דאיכא עשה ול"ת אפ"ה בדיעבד נדחה הל"ת דאין הל"ת לעצמה אלים טפי משאר ל"ת, וכמו"כ בני"ד לגבי נשים דליתא בהו העשה, הל"ת נדחית.

אמנם הר"ר יוסף מאר"י בתוס' בקידושין שם חולק על סברא זו, וס"ל דל"ת שיש עמו עשה אף הל"ת בעצמה אלים טובא ואינה נדחית מקמיה

במדרש תנחומא פתח לה פיתחא להאי פרשתא, ילמדנו רבינו מהו להדליק בשמן שריפה בשבת, כך שנו רבותינו אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט וכו', ותמוה מה ענין שאלה זו לקראי דריש פרשתו, וגם גוף השאלה צ"ב והרי משנה ערוכה הוא במס' שבת (דף כ' ע"ב) דתנן ולא בשמן שריפה, וגם צ"ב בדברי המדרש דפתח שאלתו לענין שבת מהו להדליק בשמן שריפה בשבת, וסיים תשובתו דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט. ונל"ב בדרך דרוש, ובהקדם מה שביאר כ"ק אאדמו"ר זצלה"ה בשאלת המדרש (בדרוש לפרשתו, נדפס בישראל סבא גליון פ"ב וגליון ק"ו), עפי"ד הגמ' בשבת (דף כ"ג ע"ב) בהא דתני במתני' שאין מדליקין בשמן שריפה, מאי שמן שריפה אמר רבה שמן של תרומה שנממאה, ואמאי קרי לה שמן שריפה הואיל ולשריפה עומד, ובשבת מ"ט לא מתוך שמצוה עליו לבערו גזירה שמא יטה, א"ל אביי אלא מעתה ביו"ט לישתרי אלמה תנן אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט, גזירה יו"ט אטו שבת, רב חסדא אמר לשמא יטה לא חיישינן, אלא הכא ביו"ט שחל להיות ער"ש עסקינן לפי שאין שורפים קדשים ביו"ט.

מבואר מזה, דלרבה האיסור להדליק בשמן שריפה הוא בכל ערב שבת משום גזירת שמא יטה, ולרב חסדא האיסור הוא רק ביו"ט שחל בער"ש הוא דאסור משום דאין שורפ"ק ביו"ט, וי"ל דבכך נסתפק השואל דשפיר ידע מה ששנינו במשנה דאין מדליקין בשמן שריפה, אלא דשאל אם לפרשו כרבה דבכל ער"ש נאסר משום שמא יטה, או כרב חסדא דרק ביו"ט שחל בער"ש אסור, והשיב כך שנו רבותינו אין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט דייקא, והיינו כרב חסדא דהמשנה מיירי כשחל יו"ט בערב שבת, דבכה"ג הוא דאין מדליקין, אבל בער"ש דעלמא שרי, עכד"ק ועי"ש. והנה יש לבאר פלוגתא רבה ורב חסדא במאי פליגי עפי"ד בגמ' להלן (דף כ"ד ע"ב) דקבעי בגמ' מנא הני מילי דאין שורפין קדשים ביו"ט (פרש"י דאי לא ממעט לה קרא אית לן למימר ליתי עשה דבאש תשרופו וידחה את לא תעשה כל מלאכה), ומייתי בגמ' כמה

עשה (וה"נ גבי נשים במ"ע שלא הזמן גרמא כאבדה ומעקה ושילוח הקן, אף אילו לא נצטוו אעשה אפ"ה לא הוי אמרינן בהו דעשה דוחה לל"ת, דכל ל"ת דאיכא עמה מ"ע אלים טפי ולא נדחה מפני עשה), וכ"ה שיטת התוס' בפסחים (דף מ"ז ע"ב, ד"ה כתישה).

והנה בתוס' בשבת שם (בדף כ"ד ע"ב ד"ה לפי) הקשו דהאיך מדמה הא דאין מדליקין בשמן שריפה להך דאין שורפין קדשים ביו"ט, הרי שריפת קדשים דין הוא שאין שריפתן דוחה יו"ט לפי שאין יכול ליהנות בשעת שריפה ולא שייך בזה מתוך וכו', אבל שמן שריפה דהוא שמן של תרומה טמאה דמותר ליהנות ממנה בשעת שריפה למה יאסר להדליק ביו"ט, ותירץ הר"י דגזרו תרומה אטו קדשים, עי"ש.

ונודע מש"כ הפוסקים דכל מילתא דבדיעבד שרי לא גזרו בה לכתחילה, (כ"כ הרא"ש ריש חולין סימן ה' בשם הגאונים, והובא בב"י יו"ד סי' א' ד"ה וכתב הר"ף, וכ"ה בטו"ז שם סימן ב' סק"ד ובש"ך סק"ה, ובטו"ז ריש סימן צ"א, והאמנם דבכל הני מיירי דלא גזרו לענין שמא ישכח אמנם בתוס' שבת דף קמ"א ע"ב ד"ה במגעל, וכן בתוס' גיטין דף ג' ע"ב ד"ה דתנן, מבואר דלא גזרו כלל בדבר שבדיעבד מותר עי"ש ודו"ק, וע"ע בנמ' מנחות דף ס"ח ע"ב, 'ואי ס"ד משום מצוה משום מצוה ניתי ונגזור, דהיינו דאם הקרבת העומר הוא להתיר חדש גם לכתחילה, כי בדיעבד מותר משהאיר המזרח, לא הו"ל לגזור, עי"ש).

ובנודע ביהודה (מהדו"ת או"ח סי' קל"ה) הביא מה שהקשה לו חתנו על שיטת הריב"א הנ"ל דבדיעבד כשעבר על הל"ת ועשה נדחה הל"ת ע"י המ"ע, דלכא"ו כיון דאסור לקיים העשה ולעבור על הל"ת ועשה, נמצא דהו"ל המ"ע בכלל מצהב"ע דלא הוי מצוה כלל, וא"כ שוב אין הל"ת נדחה, וממילא ראוי שיתחייב על הל"ת שעבר עליה שלא במקום מצוה, והשיב לו הנוב"י דלהריב"א הא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה אינו מחמת הל"ת, דבאמת הל"ת עצמה נדחה, אלא דמשום העשה אינו נדחה דמאי אולמא האי עשה מהאי עשה, לכך שב ואל תעשה עדיף ולא ידחה העשה את הל"ת, אכן כ"ז כשעדיין לא קיים העשה שאז י"ל דשב ואל תעשה כיון דמאי אולמא האי מהאי, אבל אי עבר ועשה שוב אמרינן איפכא מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה, ולכן אינו

מצהב"ע כבכל דוכתא דעדל"ת, אתו"ד. הרי דלשי' הריב"א אם עבר ושרף קדשים טמאים ביו"ט, בדיעבד קיים המ"ע דשריפת קדשים, דאמרינן מאי אולמא עשה דיו"ט מעשה דשריפ"ק, ולפי"ז אין ראוי לגזור בזה תרומה אטו קדשים, דהרי בכה"ג שבדיעבד לא עביד איסורא אין לגזור בו לכתחילה, ודו"ק.

מעתה מבואר פלוגתת האמוראים, דאמנם כולחו ס"ל דיו"ט הוי עשה ול"ת, אלא דפלוני בסברות הריב"א והר"י מאר"י, דהני אמוראי דילפי לאסור שריפ"ק ביו"ט מקראי, ס"ל כהריב"א דבדיעבד נדחה הל"ת וקיים העשה, ולכן אין לומר דהא דאין שורפין קדשים ביו"ט משום דיו"ט עשה ול"ת, דא"כ לא הוי גזרינן לאסור להדליק בשמן שריפה מגזירה דתרומה אטו קדשים, שהרי גם בקדשים עצמן אם עבר ושרף קדשים טמאים ביו"ט בדיעבד קיים מצוה, דאע"ג דיו"ט עשה ול"ת הרי בדיעבד הל"ת נדחה, וכיון דבדיעבד שרי לא שייך לגזור בה תרומה אטו קדשים, משו"ה שבקי הנך אמוראי טעמא דרב אשי וילפי לה מקרא. אבל רב אשי ס"ל כהר"י מאר"י דהיכא דאיכא עשה ול"ת גם בדיעבד לא נדחה הל"ת, ואם עבר ועשה המצוה לא עבד מצוה כלל, לכן שפיר גזרו בתרומה אטו קדשים, מש"ה סגי ליה בטעמא דיו"ט עשה ול"ת, עכתו"ד הייט"פ ודפח"ה.

ע"פ דרכו יש להמתיק, דבתוס' בדף כ"ד שם כתבו לתרץ עוד בשם הריב"א הקו' דמש"ה גזרו בתרומה ביו"ט אף שרשאי ליהנות ממנה בשריפתה, כיון דעיקר הבערתן לצורך גבוה, עי"ש, וי"ל דהריב"א קאי לשיטתו דס"ל דבעול"ת בדיעבד הל"ת נדחה, לכן אין לומר דאיסור ש"ש מטעם גזירה, דהא כה"ג לא הו"ל למיגזר, לכן תי' באו"א, ודו"ק.

וי"ל דרבה ורב חסדא נמי איפלוגי במה שנחלקו הריב"א והר"י מאר"י, דרבה ס"ל כסברת הריב"א דהיכא דאיכא עשה ול"ת בדיעבד הלאו נדחה, ולפי"ז א"א לפרש למתני' דאסרו להדליק בשמן שריפה דמיירי ביו"ט, דאם איסור ההדלקה ביו"ט הוא משום דאין שורפ"ק ביו"ט לא הוי גזרינן על שמן שריפה דשרי ליהנות ממנה אטו קדשים שנאסרו בהנאה, דהרי בקדשים גופייהו בדיעבד

אם ישרוף ביו"ט לא עבר על איסור דהרי בדיעבד הלאו נדחה דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה, לכן ס"ל לרבה דבהכרח צ"ל דאיסור הדלקת שמן שריפה הוא מצד שמא יטה, וגזרינן יו"ט אטו שבת, דהרי בזה אף בדיעבד עובר על מלאכת שבת כי שבת ל"ת שיש בו כרת שאינו נדחה מפני עשה.

אבל רב חסדא ס"ל כדעת הר"י מאר"י דבעשה ול"ת גם בדיעבד אין הל"ת נדחה, וא"כ בדיעבד אם ישרוף קדשים ביו"ט עבר על עשה ול"ת דיו"ט, ולכן שפיר י"ל דגזרו בתרומה אטו קדשים, לכך מוקי לה ביו"ט שחל להיות ער"ש ומשום דאין שורפין קדשים ביו"ט, ודו"ק, (ועיין בייט"פ לחנוכה אות מ"ח, דכתב באופן אחר דפלוגתא רבה ור"ח הוא בהא דפליגי הריב"א עם הר"י מאר"י, עי"ש).

ובדרך פלפול י"ל דבכ"ז אם היכי שקיים העשה ועבר על עשה ול"ת, אם הל"ת נדחה, תליא במה שדנו האחרונים אם הא דעדל"ת הוא בגדר הותרה או דחוייה, דמלשון עשה דוחה ל"ת משמע דהוא דחוייה, ועיין בישוע"י (או"ח סי' ט' סק"א, וסי' של"א סק"ה, ובשו"ת הרי"ם סי' י"ט), והחיד"א בעין זוכר (מע' ה' אות ד) כתב דבכ"מ עדל"ת הו"ל בתורת הותרה עי"ש, ובשו"ת יהודה יעלה (או"ח סי' ר"ב) ביאר דפליגי בכך רש"י ותוס' בברכות (דף כ' ע"א) עי"ש, ועיין לכ"ק אאמו"ר בדברי יציב (או"ח סי' ז').

ואמרנו במק"א די"ל דשורש הדברים הם במש"כ רבינו נסים גאון (נדפס עה"ג בשבת דף קל"ג ע"א) ביסוד דין עדל"ת, וז"ל, ואמרו חכמים שדבר זה עיקר הוא שנסמך עליו, כי כל אזהרה שאין עמה כרת כך הוא דרכה, שבעת שאירע חיוב מ"ע, נדחה האזהרה שהוא ל"ת, ונקיים הציווי שהוא עשה ותבוא מ"ע ותדחה ל"ת, כי האזהרה של לאו על זה התנאי נאמרה, ובזה הפירוש שפירשנו יסיר מלבך ספק גדול שמסתפקין בו בג"א ושואלין עליו, והוא, שאומרין מאחר שאנו יודעים שאזהרת לאו קשה מציווי עשה, היאך יבא עשה וידחה האזהרה של לאו שהוא חמורה ממנו, ומדרך הידוע שהחמור דוחה הקל וכו', והתשובה הוא מה שהקדמנו שהאזהרה של לאו כך נאמרה מיוחדת ובי הציווי של עשה תנאי הוא בה, וכן אחז"ל (מד"ר פר' יתרו, פכ"ח ס"ד, ובמכילתא פר' יתרו

עה"פ זכור את יום השבת, ובספרי פר' תצא עה"פ גדילים תעשה לך) מחלליה מות יומת וביום השבת שני כבשים וגו' שניהן בדיבור אחד נאמרו, ערות אשת אחיך וגו' ויבמה יבוא עליה שניהן בדיבור אחד נאמרו, מה שא"א לכו"ד לומר שנא' אחת דבר אלקים שתים זו שמענו, הבן דבר זה ושמור אותו כי הוא ספק גדול והרי גלינו אותו וכו' עכ"ד (וכבר הביאו האחרונים דבר זה בשם בעל הליכות עולם, והוא בשער ד' עי"ש, אלא שכבר קדמו ר"נ גאון בכל זה).

מבואר מדבריו דהא דעדל"ת היינו משום דמעיקרא דמילתא נאמרה הל"ת רק בתנאי שלא יעמוד נגדה מ"ע, וממילא דלפי"ז פשוט הדבר דעדל"ת הו"ל בגדר היתר גמור, שהרי במקום שהל"ת סותר לקיום מ"ע ליתא לל"ת כלל. אלא דסברא זו דהל"ת נאמרה על תנאי שלא יעמוד נגדה מ"ע מהא דהכל נאמר בכ"א מחלליה מות יומת וביום השבת שני כבשים וגו' בדיבור אחד נאמרו, תליא בפלוגתא רבי ישמעאל ור"ע בחגיגה (דף ו' ע"א, וכ"ה בזבחים דף קט"ו ע"ב) דלר"י כללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד, ולר"ע כו"פ בסיני נאמרו, והיינו דאליבא דר"ע דכו"פ נאמרו בסיני נמצא דכל המצוות כולן נאמרו בפעם אחת, לפי"ז א"ש מ"ש הר"נ גאון דהכל נאמר בדיבור אחד א"כ מעיקרא נאמרו הל"ת על תנאי דאם יהא כנגדם קיום מ"ע תדחה הל"ת כדי לקיים העשה. אבל לשיטת רבי ישמעאל דרק כללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד הרי שלא נאמרו כל פרטי מצוות התורה בפעם אחת, לא שייך סברא זו דכיון שנאמרו הכל ביחד הו"ל כאילו הל"ת נאמרה בתנאי וכו', דהרי לא נאמרו הכל בפעם אחת, וי"ל דהל"ת נאמרו בכל גווני אלא דגזיה"כ דעדל"ת.

והנה מ"ש הנוב"י הנ"ל דהא דאין עשה דוחה לתו"ע אינו מחמת הל"ת, אלא מחמת העשה שכנגדו, ולכן אם עבר וקיים העשה אמרינן איפכא מאי אולמיה דהאי עשה שעבר עליה מהאי עשה שקיים, קאי רק אי דין עדל"ת הו"ל בגדר הותרה, והיינו דאם ל"ת הסותר לקיום מ"ע הותרה לגמרי דכל כה"ג לא נאמרה הל"ת, י"ל דגם היכי דהוי עול"ת לא נעשה הל"ת אלים דכללוא הוא דכל ל"ת הותרה לגבי עשה, ולכך עכצ"ל דהא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה הוי רק מחמת העשה דמאי

אולמא וכו', ולכן לכתחילה הדין דשב ואל תעשה עדיף ולא יעבור על העשה האחרת, אלא דמ"מ אינו אלא עדיפות בעלמא, אבל בדיעבד אם עבר וקיים העשה האחרת שפיר קיים מצוה.

אבל אם הא דעדל"ת הו"ל רק בגדר דחוויה, והיינו דכל היכי דאיכא עשה ולעומתה ל"ת, הל"ת נשאר במקומה, אלא דגזיה"כ דהל"ת נדחה מחמת העשה, א"כ י"ל דהנ"מ בל"ת גרידא דומיא דכלאים בציצית דחידשה תורה דעדל"ת, אבל היכי דאיכא עשה בהדי הל"ת לא נדחה הל"ת כלל, דכיון דהו"ל רק בגדר דחוויה, א"כ כל היכא דיש איזה סיבה שלא לדחותה (כגון ככה"ג שיש עמה עשה) אינו נדחית, וממילא מסתברא דלמ"ד דהו"ל רק בגדר דחוויה גם הל"ת עצמה נעשית אלים יותר ולא נדחה, ודו"ק. היוצלמ"ז דאי הא דעדל"ת הו"ל בגדר הותרה, גם בעול"ת הל"ת עצמה נדחה מחמת המ"ע, אבל אם עדל"ת הוא בגדר דחוויה, בעול"ת לא נדחה הל"ת כלל, ודו"ק.

והנה בתשו' בית יצחק (או"ח סי' נ"ג, אות י"א) וכ"כ הגרש"ק בספר החיים (סי' י"ג) דלפימ"ש"כ הרשב"א (בתשו' סי' תרפ"ט) ומייתי לה בכס"מ (פ"ב משבת ה"א) ובב"י (או"ח סי' שכ"ח) דהא אם שבת הותרה אצל פיקו"נ או דחוויה, תליא בדין טומאה אם הותרה בציבור או דחוויה, דכל הדחיות דומין להרדי עי"ש. וכתבו דלפי"ז גם גדר עדל"ת תליא בכך אם טומאה דחוויה או הותרה בציבור, וכ"כ האבנ"ז (חו"מ סי' ס"ה ד"ה ודע) עי"ש.

והנה בגמ' יומא (דף מ"ו ע"א) קאמר רב הונא דתמיד סופו אינו דוחה, ואיפלוגי שם רבה ורב חסדא (עי"ש הגי' במסוה"ש), דלרבה דוחה את הטומאה ואינו דוחה את השבת (פי' שקרבן התמיד של ער"ש אין סופו היינו הקטר חלבים ואיברים דוחין את השבת), ולרב חסדא דוחה את השבת ואינו דוחה את הטומאה, וקאמר רבה התם דטעמא ידידה טומאה דתחילתו בר מידחי סופו נמי דחי, שבת דתחילתו לאו בר מידחא שבת (פי' דתמיד דער"ש אינו דוחה את השבת) סופו נמי לא דחי, וטעמא דרב חסדא שבת דהותרה היא בציבור סופו נמי דחי, טומאה דדחוויה היא בציבור סופו נמי דחי, תחילתו דעיקר כפרה דחי סופו דלא עיקר כפרה לא דחי, עי"ש בסוגי'.

ובסברת רבה דפליג אדרב חסדא וקאמר טומאה דתחילתו בר מדחי סופו נמי דחי, ולא ניח"ל סברת רב חסדא דטומאה דדחוויה בציבור סופו נמי דחי, י"ל משום דרבה ס"ל כמ"ד טומאה הותרה בציבור, ולהכי שפיר קאמר דטומאה כיון דתחילתו דחיא אף סופו דחיא, כיון דהותרה בציבור, והואיל ואישתרי אישתרי, ודו"ק, ועיין במלא הרועים מש"כ לדרכו דרבה ס"ל דטומאה הותרה בציבור ור"ח ס"ל דדחוויה.

והנה האחרונים תמהו על מש"כ הרשב"א להשוות כל הדחיות אהדדי, דאם טומאה הותרה בציבור שבת נמי הותרה אצל פיקו"נ וכו', דמהך שמעתתא מוכח דלא דמיא טומאה לשבת, דבטומאה דחוויה ובשבת הותרה, עי' בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' פ"ה), והאריכו בזה הרבה, והברוך טעם בעמרת חכמים (סי' ד') כתב ליישב דברי הרשב"א דכל דבריו נאמרו רק בדבר שאינו בהכרח לדחות, כגון פיקו"נ בשבת או טומאה בציבור, דהואיל ואין הכרח שתדחה טומאה אצל ציבור או שתדחה שבת אצל פיקו"נ, בזה נקמינן דכל הדחיות תליין אהדדי, אבל בתמיד בשבת שהוא הכרח להקריב התמיד במועדו בכל שבת בזה לא איירי הרשב"א להשוות, ובזה ודאי נקמינן דלכו"ע הותרה, ולפי"ז לא קשה מהך שמעתתא עי"ש, ועי' בשו"ת דברי יציב (חיו"ד סי' ר"ל) מש"כ בדבריו.

מעתה א"ש דרבה דס"ל דטומאה הותרה בציבור, וה"ה דעדל"ת הו"ל בגדר הותרה, לכך בעשה ול"ת בדיעבד הל"ת נדחה וכנ"ל, לכן לשיטתו לא ניח"ל לאוקמי הא דאין מדליקין בש"ש מיירי ביו"ט שחל בער"ש ומשום דאין שורפין קדשים ביו"ט, דהא שאני שריפת תרומה טמאה דשרי ליהנות ממנה בשריפתה משריפ"ק, ואין לומר דגזרינן תרומה אטו קדשים דהא בקדשים גופיהו אם שרפן ביו"ט בדיעבד קיים המצוה, לכך מוקי לה רבה דמיירי בכל ער"ש ומשום שמא יטה. אבל רב חסדא לשיטתו ביומא שם דטומאה דחוויה הוא בציבור וא"כ כמו"כ עדל"ת כשהוא בדרך מקרה בגדר דחוויה, וממילא דהיכי דאיכא עשה ול"ת אין הל"ת נדחה אפי' בדיעבד, לכך שפיר י"ל דהא דאין מדליקין בש"ש מיירי בער"ש שחל ביו"ט גזרו בתרו"ט אטו קדשים, ודו"ק.

שתיקק מכתב במקומה ולמה כתבה כאן כדי להפסיק בין פורעניות ראשונה לפרעניות שניה והיכן מקומה א"ר אשי בדגלים.

וכתב בעיר בנימין (חי' גיטין דף ס' ע"א) דדב"ז אם חמשה ס"ת או שבעה, תליא בפלוגתא ר' יוחנן ור"ל הנ"ל אי תורה חתומה ניתנה או מגילה מגילה ניתנה, דהנה אי התורה מגילה ניתנה לא שייד לומר דפרשת ויהי בנסוע מקומה בדגלים ונכתבה כאן כדי להפסיק בין הפורעניות, שהרי למ"ד דמגילה מגילה ניתנה כל מה שאירע לבנ"י נכתב מיד במגילה אלא דבסוף מ' שנה חברו כל הפרשיות ותפרום בגידין, וכיון דוהי בנסוע כבר נכתב מאז לא מסתבר שמרע"ה כתבה שוב כדי להפסיק בין הפורעניות, ובהכרח דלדידיה לא אמרינן להא דנכתב כאן כדי להפסיק וכו', אלא דספר בפני עצמו הוא ושבעה ס"ת הן. ורק אי תורה חתומה ניתנה י"ל שנכתב פרשה זו כאן כדי להפסיק בין הפורעניות עיי"ש. היוצא למ"ז דאי חמשה ס"ת הם והסימניות משום שאין כן מקומה עכצ"ל דתורה חתומה ניתנה. אבל אם שבעה ס"ת הם לא אמרינן דאין כאן מקומה והיינו משום דתורה מגילה מגילה ניתנה.

נקדים עוד מש"כ הקדמונים (תורת העולה להרמ"א ח"א פט"ו, מתת י"ה בפרשתו, וע"ע בספה"ק מאור עינים מש"כ לדרכו) דשבעת קני המנורה רומזים לשבעה ס"ת, ע"ד מאה"כ כי נר מצוה ותורה אור עיי"ש.

מעתה מבואר דברי התנחומא, דכיון דאמה"כ בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות וגו', ומינה דשבעה ס"ת הם, ואתיין מהא דצריך לעשות סימניות בפר' ויהי בנסוע, דלא יתכן שהוא משום דאין כאן מקומה וכו' שהרי התורה מגילה מגילה ניתנה, מעתה דלא ניתנה כל התורה בפ"א בסיני, א"כ לא אמרינן דהל"ת נאמרו על תנאי וכו', והא דעדל"ת הו"ל בגדר דחוויה, ולפי"ז היכי דאיכא עשה ול"ת אין הל"ת נדחה כלל, וא"כ יש מקום לגזור שלא להדליק ביו"ט בשמן של תרו"ט אטו קדשים דהרי בשריפת קדשים ביו"ט אפי' בדיעבד עביד איסורא, ולפי"ז אפ"ל דבער"ש שאינו יו"ט מותר להדליק בשמן שריפה, דמגלן לחדש דשייד גזירת שמא יטה משום דמצוה לבערו, לכן נתעורר

העולה מזה דלמ"ד כללות נאמרו בסיני ופרטות באוהל מועד ולא אמרינן דהכל אמר בדיבור אחד, א"כ לא נאמרו הל"ת על תנאי, וא"כ הא דעדל"ת הו"ל בגדר דחוויה, [ורק באופן שהוא בדרך הכרח כגון קרבן תמיד בשבת נאמרו בדרך תנאי והו"ל בגדר הותרה], וא"כ בעשה ול"ת אין הל"ת נדחה, אבל למ"ד דכללות ופרטות נאמרו בסיני והיינו דהכל נאמר בדיבור אחד, וא"כ הל"ת נאמרו על תנאי שלא יתנגדו לקיום העשין, ומינה דהא דעדל"ת הו"ל בגדר הותרה, א"כ בעשה ול"ת הל"ת עצמה נדחה, ודו"ק.

הבאנו מכבר מש"כ הגאון מהרי"ע בבית האוצר (מערכת א-ב כלל א' אות ד') דבתו"ד שם דפלוגתא רבי ישמעאל ורבי עקיבא אם כללות נאמרו בסיני ופרטות באוה"מ, או דכללות ופרטות בסיני נאמרו, תליא אי ניתנה כל התורה בבת אחת בסיני, או דהתורה נאמרה פרקים פרקים הן להאבות קודם מ"ת, והן בהמשך ארבעים שנה במדבר, דרבי עקיבא דס"ל כללות ופרטות בסיני, ס"ל דכל התורה ניתנה כאחת בסיני, ורבי ישמעאל דאמר כללות בסיני ופרטות באהל מועד ס"ל דהתורה ניתנה פרקים פרקים.

וכתב עוד דבכך תליא פלוגתא ר' יוחנן ור"ל בגיטין (דף ס' ע"א) אי תורה חתומה ניתנה או מגילה מגילה ניתנה, דר' יוחנן דסבירא ליה מגילה מגילה ניתנה, טעמיה דהרי עד"ז ניתנה התורה שהרי כבר לאברהם ניתנה מילה וליעקב גיד הנשה וביציאת מצרים נצטוו על הפסח ובמרה עוד מצוות, הרי שהתורה לא ניתנה דייקא בב"א אלא מגילה מגילה, אבל ר"ל דסבירא ליה חתומה ניתנה משום דמה שנאמר קודם מתן תורה לא היה בכלל הוראת התורה, ורק בסיני ניתנה כל התורה כאחת, עיי"ש.

והנה בגמ' שבת (דף קט"ז ע"א) ויהי בנסוע הארון ויאמר משה פרשה זו עשה לה סימניות מלמעלה ולמטה לומר שאין זה מקומה רבי אומר לא מן השם הוא זה אלא מפני שספר חשוב הוא בפנ"ע כמאן אזלא הא דא"ר שמואל בר נחמני אר"י חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ס"ת כמאן כרבי. ומאן תנא דפליג עליה דרבי (דשבעה ספרים הם), רשב"ג, דתניא רשב"ג אומר עתידה פרשה זו

לשאול כענין, מהו להדליק בשמן שריפה בשבת, כלומר, בער"ש דעלמא האם אמנם שרי להדליק, דהא מהנך קראי יש להוכיח דשייך לאוקמי המשנה ביו"ט שחל בער"ש. והשיב

דאמנם כן דאין מדליקין בשמן שריפה ביו"ט, והיינו דרק בער"ש שחל בער"ש הוא דאסור כדרך חסדא, אבל בער"ש בחול מדליקין דלשמא יטה לא חיישינן, ודו"ק.

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בליל שב"ק העעל"ט

והיאך יתקיים זה אם לא יתהלך ממקום למקום ולהוכיחם לישראל בתוכחות מוסר ולהשפיע עליהם לשוב למוטב.

אמנם כבר הורנו רבותינו הק' תלמידי הבעש"ט זי"ע שלא זו הדרך בה ישכון אור התשובה, כי אף שמחוייבים אנו לקרב לב בני ישראל לאביהם שבשמים, שהרי כל ישראל ערבים זה לזה, וכל אחד ואחד מישראל מחויב להשתדל שגם אחרים זולתו יהיו עובדי ה' ומקיימי מצוותיו, מכל מקום אין צריך האדם לכתת רגלו למקום הרשע והחטא כדי למחות בהם ולהוכיחם וכו', אלא דכאשר ישב האדם במעונו ויעבוד את יוצרו לקדש עצמו בתורה ועבודה ויראת שמים, על ידי זה בכוחו להשפיע על סביבותיו שגם הם יתעוררו בתשובה שלימה לעבוד את ה', וחובת הערבות יכולים לקיים בכך שיעסוק בתורה ותפלה בשבתו בביתו, דבכך יושפע ממנו ניצוצי אור רוחניים אשר יזריחו ויאירו על רבים לעוררם בתשובה.

והענין מבואר בפשטות, כי כל מעשי העוונות נגרם מן הטומאה והסמ"א אשר פורשים רשת לרגלי האדם להחטיו ולתפלו לבאר שחת, ובכך שהאדם עוסק בתורה ועבודת ה' הוא מחליש כח הטומאה בעולם וממילא מגביר כח הקדושה, והיא שעומדת לו גם לאדם אחר שיתעורר בפתע פתאום בהרהורי תשובה וכדו', וכיון שכן אין צורך לכתת רגליו למקומות המקולקלים לדבר אל החוטאים, אשר ספק גדול אם ישמעו לו ואם יוכל להשפיע עליהם, לא כן כאשר עוסק בתורה ועבודה בקו"ט שאז בוודאי מחליש בך כח הטומאה וכשזה נופל זה קם שרוח הקדושה מתגבר.

זהו שאמרו חז"ל שהיה דוד מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך כי שם ישנם כאלה שצריכים להוכיחם בתוכחת מוסר

בתוה"ק בפרשתן (במדבר ח, א-ג) וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה. וברש"י, ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, וכבר פירשו בזה לאין שיעור, וכי יעלה על הדעת שאהרן קדוש ה' ישנה ממה שנצטווה, והתוה"ק ארוכה מארץ מדה ואין לה גבול וסוף.

ויש לבאר ע"ד רמז, עפ"י דברי מרן אדמו"ר זי"ע לפרש מאמר חז"ל (ויק"ר כו, ג) עה"פ (תהלים קיט, נט) חשבתי דברי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד רבש"ע בכל יום ויום הייתי מחשב לבית פלוני ולדירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, וזה תמיהה עצומה להיכן רצה דוד לילך, אם לא לבתי כנסיות, וכי חשב לבטל זמנו לריק בכל מיני מקומות.

אלא ידוע מ"ש חז"ל (ע"ז דף ד' ע"ב) לא היה ראוי דוד לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה ליחיד, ודוד המלך בעצמו ידע שלכך גלגלו לידו מן השמים אותו מעשה דבת שבע, כדי שלמדו ממנו תשובה כי הוא הגבר הוקם עול (שמואל ב כג, א), שהקים עולה של תשובה (ע"ז דף ה' ע"א), והוא לימד דעת את העם ממה שאירע עמו שלעולם אל יתיאש אדם מן התשובה, כי הבוכ"ע מצפה לתשובה ואם ישוב מיד מקבלו באהבה בחדר וברחמים כאשר הוא רחום וחנן ומרבה לסלוח.

ועל זה היה מחשבתו של דוד נתונה, היאך יקיים שליחותו זאת בעולם, האם צריך הוא לבטל מלימודו ולהתהלך בכל מושבות ישראל, לחפש את החוטאים כדי להשפיע עליהם ולהחזירם למוטב וללמדם דרך ה', יען כי הוא נבחר להורות תשובה,

לאחר אריכות ימיו ושנותיו, יורו על אותו בחור ואברך כי הוא שבזכותו נעשו אלפים מישראל לבעלי תשובה והתקרבו אל קונם וצורם בתשובה, עכד"ק. והנה אהרן הכהן אשר מלבד היותו כהן ה' כמלאך משרת, היה גם אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (אבות א, יב), וכפי עדות הנביא מלאכי (מלאכי ב, ו-ז) תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו, בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאו"ת הוא, ושמו תאמר היאך היה רבים משיב מעון ומקרבן לתורה, ובדאי ע"י שהיה רודף אחריהם היה טרוד יומם ולילה לילך בכל שלוש פרסאות של מחנה ישראל לחפש החוטאים ולהחזירם למוטב, אך באמת לא כן היה, אלא היה אהרן הכהן ספון באהלו ועוסק בעבודת השי"ת וייגע בתורה, וממילא נתעוררו על ידי כן נשמות עם בני ישראל לתשובה שלימה לפני הבורא ית"ש.

וזהו מלמדנו התורה"ק שכך נצטווה אהרן מפי משה בשליחות הקב"ה, בהעלותך את הנרות ובספה"ק דרומז על נשמות ישראל ע"ד (משלי כ, כז) כי נר ה' נשמת אדם, על כך צווה לאהרן לאמר 'בהעלותך את הנרות' כשאתה חפץ להעלות נשמות ישראל קדושים ולקרבם לאביהם שבשמים, הרי שאל מול פני המנורה, אינו צריך לכתת רגליו ממקום למקום, אלא תשאר ותעמוד על עמודך ומקומך אל תנח, וממקומך תדליק ותטיב את הנרות בעבודתך ובתורתך, שבכך מאליו יאירו שבעת הנרות, מעצמם ע"י זה שתעמוד אל מול פני המנורה לעסוק בעבודת הקודש.

וזה עצמו שאמר הנביא בשלום ובמישור הלך אתי, רצ"ל שהוא נשאר עמי ולא עזב את מקומו, ובאופן זה ורבים השיב מעון, כי ע"י שעסק בתורה ועבד את קונו בחדרו ובביתו היה מאיר ומזריח אור הקדושה בלבבות ישראל והיו נמשכים מאליהם אל הקדושה לבקש דבר ה'. ועל ידי אשר שפתי כהן ישמרו דעת ועסק בתורה, מתוך כך ותורה יבקשו מפיו רצ"ל שהם מעצמם נתעוררו ונמשכו לבא לבקש ממנו דבר ה' שילמדם תורה,

ולהשפיע עליהם בדברים כדי שיתעוררו בתשובה, אבל ואשיבה רגלי אל עדותיך דהתבוננתי כי האופן היותר נכון לעשות זאת הוא ע"י שאלך לבית המדרש ואעסוק בתורה שעות רצופות, ובכך יחלש כח הטומאה ותתרבה רוח קדושה בעולם וזה ישפיע על רבים רוח טהרה והתעוררות לעשות רצון יוצרם. ויסוד הדברים הם מתורת רביה"ק החוזה מלובלין זי"ע, שהובא בספר חינוך בית יהודה (להרה"ק בעל מלא הרועים - פרק לד) בשמו הקדוש, עה"פ (תהלים פד, ו) אשרי אדם עוז לו כך מסילות בלבבם, שיש לדקדק מה שהתחיל בלשון יחיד 'אשרי אדם עוז לו כך', וסיים בלשון רבים 'מסילות בלבבם', וביאר דאמה"כ דרך הישרה והרצויה שאין צורך לאדם לצאת אל רחוב העיר להוכיח החוטאים, אלא דיו בכך שיושב בביתו ועוסק בתורת ה' ועוסק בעבודת הקודש בקדושה ובטהרה, ודין גרמא כי רבים ישיב מעון אפי' במרחק כמה מילין ופרסאות.

וזהו ש'אשרי אדם עוז לו כך, כלומר שיושב בביתו ועוסק בתורה"ק הנקרא עוז כמד"א (תהלים כט, יא) ה' עוז לעמו יתן, ומקבל על עצמו עול תורה ללמוד ולהתפלל כראוי ומוסיף לעצמו גדרים וסייגים, ועל ידי כן 'מסילות בלבבם' שאורו הקדוש יבקיע את כוחות הרשע ויאיר ליישר מסילות בליבות בני ישראל התועים להכניס בהם רוח טהרה ואור תשובה, כי יוצאים הימנו ניצוצי אור להזריח עד קצה העולם, אתוד"ק.

ועוד דרש בענין זה מרן אאדמו"ר זי"ע תחת אחד השיחים לפרש בזה הכתוב (תהלים יט, ד-ה) 'אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם', שאף בלא אומר ובלא דברים ובלי השמעת הקול, מכל מקום בכל הארץ יצא קוים ובקצה תבל מליהם, ותתפרס השפעתו בכל הארץ של אותו אדם אשר יום ליום יביע אומר ולילה ללילה יחוה דעת, שעל ידי שיושב בחור או אברך ועוסק בתורה יומם ולילה ולא מבטל זמנו לריק, אזי בכל הארץ יצא קוים ואורו זורח למרחוק, ופתאום יתעורר איש יהודי בקצה אחר של העולם בתשובה שלימה ויתקרב לפני ה', כי בכך מגביר רוח הקדושה ומכניע הקליפה הטמאה ומאיר את לבבות בני ישראל לעבודת השי"ת, וכשיגיע לעולם האמת

להשפיע עליהם רוח טהרה, והרי אינו ראוי לכך, על כן אמר לו השי"ת שיטול כבר של זהב להשליכו לאש המורה על תורה, וממילא יושפע רוח טהרה וקדושה בכל נשמות ישראל, כלהבת אש המנתז ניצוצות, כן יאירו ניצוצי הקדושה לתוך בני ישראל.

הוא הוא דרך העבודה שלימדונו אבוה"ק ואנן בדידן נלך בדרך האמיתית והישרה המקובלת מדור דור, ואין לנו צורך לדרכים אחרות, כי אור התורה אין לה מעצור וקצבה ומצורתו פרוסה על כל העולם כולו להאיר ולהזריח תורה ויראת שמים, ויש להתבונן בכך כאשר רואים דעיקר מלחמת הסט"א הוא על עסק התורה בהתמדה ובאהבה, הערב רב אשר אינם מזרע ישראל שלוחי הס"מ עיקר מלחמתם הוא לפגוע בלומדי התורה ולהמעיט ביושבי ביהמ"ד, כי הטומאה יודעת שלומדי התורה הם הם המשפיעים רוח טהרה בעולם ועל ידם זורח ובא התעוררות תשובה לכל בני ישראל, כאשר רואים בעינינו אלפים ורבבות אשר מתעוררים בתשובה והכל בזכות לומדי התורה, דבר זה אינם יכולים לסבול לכן כל מגמתם ופעולתם לעקור תורה מישראל ח"ו.

לכן לעת כזאת החובה עלינו כפולה ומכופלת להרבות בלימוד תורה, כי אין ישראל נגאלים אלא בזכות תנויי (ב"ב דף ח' ע"א), והוא שעומדת להם לישראל לשמרם ולהצילם מכל רע הן ברוחניות והן בגשמיות.

ובפרט בזמן כזה שיושבי הארץ נמצאים במצב של סכנה ממש, אין שמירה מעולה יותר מלימוד התורה, כי אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם הוי"ה אלקינו נזכיר (תהלים כ, ח) היינו התוה"ק כי כל התורה שמותיו של הקב"ה (ראה תניא, פרק ב'), ברור ומוסכם שכל הניסים שרואים דבר יום ביומו הם בזכות לומדי התורה כי תורה אגוני מגנא ומצילי מצלא (סוטה דף כ"א ע"ב), לומדי התורה אין מתייראין משום דבר, כי אין שמירה כתורה, כי היא המעוררת רחמי שמים ומצילנו מיד כל אויב ואורב בכל מקום שהוא, שיתקיים כל כלי יוצר עליך לא יצלח (ישעי' נד, יז).

ולא ירפה האדם ידיו לאמר מה בידינו לעשות לקרב תועי הלב שעזבו מקור מים חיים, כי כאמור אם אנו נשמר את השבת בהתרוממות כראוי, יושפע

ולא הוצרך אהרן כלל להסתובב בשווקים לקרב את בני ישראל אלא מאליהם נתעוררו על ידי עבודתו לבוא אליו.

וע"ז אמה"כ (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש, רצ"ל שעל ידי שעוסק בתורת ה' בתמימות ובקדושה כדבעי, הרי שממילא 'משיבת נפש' ומשיב על ידי כן נפשות רבות מישראל להתקרב אל השי"ת.

וזהו ויעש כן אהרן, שנהג כפי שמשה רבינו לימדו בהנהגת העם, אל מול פני המנורה העלה נרותיה שהצליח ע"י עבודתו הק' להעלות נשמות ישראל. וזהו להניד שבחו של אהרן שלא שינה מקומו מעת לעת להיות בכל פעם במקום אחר כדי לדרוש בפניהם ולהשמיע תוכחתו, אלא היה עומד במקום אחד בביתו ובאהלו ומשם העלה נרות נשמות ישראל והאיר בלבותם את אור התורה והקדושה, והיתה השלהבת עולה מאליה.

ולכן נאמר בראש הפרשה וידבר ה' אל משה 'לאמר', ודייקו דמהו 'לאמר' הרי כבר נאמר דבר אל אהרן וגו', אלא לאמר היינו לאמר לדורות כנודע (ב"ר ע, א), שהורה ללמד ענין זה לדורות עולם לכל מנהיגי ישראל שבכל דור ודור ולכל ישראל באשר הוא שם, שאנו מחוייבים מדין ערבות על כל בני ישראל, אולם הדרך הנכונה לקרב אחרים לעבודתו ית"ש, להיות ולפעול כמו שפעל אהרן בהנהגתו, וכפי שמרומז כאן במצוות הדלקת המנורה, שבהתקדש האדם בד' אמותיו בתורה ועבודה בכך מדליק ומטיב את נשמות ישראל לרוממם ולקרבתם לעשות רצונו ית".

ויבאר בזה מה שמצינו במדרש (במדב"ר טו, ד) את מוצא שנתקשה משה במעשה המנורה יותר מכל כלי המשכן עד שהראהו הקב"ה באצבע וכו', וזה מעשה המנורה מקשה זהב כלומר מה קשה היא לעשות, שהרבה יגע בה משה, כיון שנתקשה אמר לו הקב"ה למשה מול כבר זהב והשליכו לאור והוציאוהו והיא מעצמה נעשית וכו', וי"ל דהנה אש רומז על התוה"ק כד"א (ירמי' כג, יט) הלא כה דברי כאש נאום ה', והיה משה רבינו בענוותנותו הרבה סבור היאך יוכל לקרב את בני ישראל אל השי"ת

נא, יב) אנכי אנכי הוא מנחמכם, רצ"ל שגם אם יהיה לבני ישראל רק זכות של אנכי היינו שמאמינים באנכי ה' אלוֹקֵךְ, הרי שבזה כבר יהיה די לזכות ל'אנכי הוא מנחמכם' שיגאלנו השי"ת מצרינו.

על כן בעת הזאת עלינו להתחזק באמונת אמת בבוכ"ע אשר הוא בעל מלחמות ואין שום דבר פוגע ומזיק אם לא הכריזו עליו מלמעלה, ואין שום נפק"מ מי הוא היורה ואלו כלי זיין וכדו', כי הכל הוא רק מאתו ית"ש בהשגחה דלעילא, בני ישראל מאמינים בני מאמינים יודעים כי הכל מאתו יתברך וברצותו גם מקל עץ יכול לירות וליטול נפשות, וברצותו גם כלי זיין המתוחכם ביותר לא יועיל כלום, וכאשר ראינו בעינינו כל אותם דברים מתוחכמים שהיו בגבולות הארץ לא עמדו ולא הועילו ביום פקודה.

ולכן אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים ולדעת שהכל ממנו והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ועלינו להתחזק בעסק התורה ובקיום המצוות ולהרבות בתפילה ששומר ישראל ישמור שארית ישראל, ובזמן האחרון אי אפשר שלא לראות כי הכל בידי שמים, ורבים מזרע ישראל המה מאמינים כהיום בהנהגת ה' את עולמו, ואף כאלה שם רחוקים משמירת התורה והמצוות ואינם יודעים הרבה, אך הם מאמינים שהבוכ"ע הוא לבדו מנהיג את עולמו והכל בידי שמים, וזכות אמונה זו תעמוד לנו ולכל ישראל ונוכה לראות ישועת ה' בגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

שפע קודש שגם הרחוקים יבקשו את השם ויזוהרו בכבוד שבת קודש, אם נעבוד את בוראנו בלב ונפש בכל מעשינו, מאליהם יתקרבו גם שאר נפשות ישראל לעבודתו ית', ודבר זה הוא לנו לזכות גדול וגם לחובה כבירה.

בוזה"ק בפרשתן (ח"ג, דף קמ"ח ע"ב) פתח רבי אבא בפסוק (תהלים פט, מז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, ויתבאר, כי כאשר אמר 'בהעלותך את הנרות' שמרמוז על עסק התורה כאמור, שהיא העיקר שבעבודת הקודש ועי"ז מאירים את העולם באור התורה והקדושה, אמר אשרי העם יודעי תרועה שיוודעים מה לעשות כאשר נשמע קול תרועת מלחמה, וכולם מתרעשים ומתבהלים להיכן נלך ולהיכן נבוא, אבל העם הזה יודעי כי ה' באור פניך יהלכון, דהיינו התוה"ק המשולה לאור וניתנה לנו באור פני מלך חיים, הם עוסקים בתורה ואינם מתבהלים מקול תרועת מלחמה.

הדביקות בתורה היא שמביאה את האדם לידי אמונה ובטחון כי לה' המלחמה והוא בעל מלחמות והוא שומר את עמו ישראל מכל רע, וגם זו רעה חולה היא אשר תולים את כל מאורעות הזמן בסיבת בני אדם לומר זה התרחש כי שליש פלוני אמר כך, וזה אירע כך כי פלוני החליט כך, וגם זה מעצת היצר לתלוש את ישראל מאמונתם כי אין ישראל נגאלים אלא בזכות אמונה (ילקוט הושע, רמז תקי"ט), ולכן באה הטומאה להחליש כח האמונה. ויורמו בפסוק (ישעי'

יום שב"ק

פסוקד"ז התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' יצחק נתן זילברמן ר"מ בבית מדרשנו העתיק דברי חיים בעיה"ק צפת, לתפילת שחרית ניגש - הרה"ג רבי מרדכי שווארץ שליט"א ראש כולל אדירי התורה בבני ברק.

בעליות התכבדו, כהן - החתן החבר אברהם ישראלי נ"י, לוי - הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק, שלישי - הרה"ג רבי ישעי' שווארץ שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים בשכונת האתרוג בביתר עילית ונכד כ"ק מרן זי"ע, רביעי - החתן שלמה ישראל גנזל נ"י, חמישי החתן מורנו נפתלי חיים גוטמן, שישי - מרן שליט"א [אחר העליה נערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבנות התאומות להר"ר ישכר בער לוינסטיין מעיה"ק צפת (ב"ר בצלאל מפעיה"ק), ולרגל

הולדת הבת להר"ר יהושע אייזנבך מפעיה"ק (ב"ר משה מאיר מביתר, וח"ר אהרן בר"ח לוינסטיין מפעיה"ק), להר"ר משה אליהו לוי מחיפה (בהג"ר אברהם מפעיה"ק, וחה"ר משה דוד ישראלי מפעיה"ק), ולהר"ר חיים מנחם קלוגר מפעיה"ק (ב"ר דוד מפעיה"ק, וח"ר ישעי' אלעזר ישיכיל מפעיה"ק), שביעי - החתן שמעון דוב ישראלי נ"י, אחרון - החתן מורנו יונה נ"י בן הרה"ג ר' חיים שלום ברנדסדורפר שו"מ במרכז התורה פעיה"ק, מפטיר - החתן החבר עזריאל נ"י בן הרב יהודה אשר שווארץ מביתר (חתן הגר"ח שווארץ זצ"ל). הגבה - הרה"ח ר' משה מרדכי ווינר מירושלים, גלילה - הרה"ח ר' יעקב ליב גנזל מביתר.

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' שמואל נטע זלמנוביץ שליט"א מפעיה"ק נכד רבוה"ק ור"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק.

תוכן התורה שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בשוה"ט עתיקא קדישא העעל"ט

הגופני הן ברוחני, ומפרש מה עשה אל מול פני המנורה העלה נרותיה ולא שפך לחוץ, וגם במעשה הרוחני לא החסיר הכוונה בדביקות כאשר צוה ה' את משה מבלי מגרעת, והבן, עכלה"ק (וראה כע"ז גם באהבת שלום, בפרשתן; ובישמח ישראל, בפרשתן).

אכן המקום אתנו עוד לבאר, היאך אכן עלה ביד אהרן לעבוד העבודה ולהדליק המנורה כסדרה, והיאך לא נשפך אצלו השמן מרוב התלהבות דקדושה שבוודאי בערה בלבו. ואפ"ל עפמ"ד בספה"ק (שלה"ק, תולדות אדם אות רכד; ישמח משה פר' ויקרא, ד"ה בהפטורה) דקודם חטא אדה"ר היו כל אברי האדם בעלי דעת והשכל וכל אבר בפני עצמו היתה לו השגת מוחין, כי לא היה שום הבדל בין המוח והלב להידים והרגלים, שבכולם היתה תבונה, ורק על ידי החטא נצטמצם הדעת להיות רק בלב ובמוח שבראש בלבד, ואילו שאר כל האברים נתגשמו. ועל זה אמה"כ, (שמואל-א מז, ז) כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב, דעל ידי אשר האדם יראה לעינים, רצ"ל שחטא כמ"ש (בראשית ג, ו) וכי תאווה היא לעינים, בגין כך וה' יראה ללבב בלבד נתמעט השכליות והדעת רק ללב ומוח בלבד.

וזהו שאחז"ל (ויק"ר כ, ב) שהיה תפוח עקיבו של אדם הראשון מכה גלגל חמה, כי היה לו דעת וחכמה עליונה בכל אבריו וגם בעקב רגליו (עי' תפילה למשה, תהלים ז, יא), וכבר האריך בענין זה בספה"ק אור המאיר (פר' עקב, ד"ה והיה עקב; פר' תבוא, ד"ה בפסוק והיה), ותוכן דבריו, דישנם באדם הגשמי ה' חושים שמשמש בהם, וכל חוש יש לו אבר מיוחד לתשמישו, האוזן לחוש השמיעה, העינים לראיה והחוטם לריח וכו' ואין חוש אחד יכול להשתמש בכלי זולתו, וכגון שאינו יכול לראות באזניו ולדבר בחוטמו וכדו'. אלא דכל זה נהיה רק לאחר שחטא אדה"ר אבל קודם החטא היה בכל אחד מאברי האדם היכולת להשתמש בכל החושים כולם, כי היה חוש משותף לכללות האיברים ובכן פעלו כל האיברים בכל החושים, וכן מצינו כשהיו בני ישראל במעמד הר סיני שאז פסקה זוהמתן (שבת דף קמ"ו ע"א), בגין כך ממילא יכלו לראות את הנשמע ולשמוע את הנראה (שמות כ, טו וברש"י), כמו בתחלת

בתורה"ק בפרשתן (במדבר ח, א-ד) וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה, וזה מעשה המנורה מקשה זהב וגו'. וכבר נתחבטו לבאר מ"ש 'וזה מעשה המנורה' וגו', הלא כבר כתב מעשה המנורה בפרשת מלאכת המשכן כי שם מקומו, הלא לא מצינו שכתב בפרשיות הקרבנות את מעשה המזבח.

וברש"י ויעש כן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה. והרבה קולמסין נשתברו לבאר דברי רש"י הללו, דתמוה טובא וכי זהו מדריגת אהרן אשר לא שינה את ציווי השי"ת אליו, אתמהה.

ואפ"ל בהקדם מ"ש"כ רביה"ק באגרא דכלה (בפרשתן) וזל"ק, נראה לפרש דהנה איתא בספר חסידים (הובא בספה"ק ראשית חכמה, שער הקדושה, פ"ג, אות יב בשם ספר מעשה חסידים) שהיה צדיק אחד דבוק מאוד בדביקות נפלא להשי"ת, והבריות לא היו יודעים ערכו הנפלא ועשאוהו לשמש בבית הכנסת, והיה ממלא הנרות של בית הכנסת שמן ומחשבתו היה משוטט באהבת יוצרו והיה שופך השמן אצל הכלים מבלי הודע עד שחשבוהו למשוגע, עד שחכם העיר הרגיש שזה מגודל דביקותו ואמר להם שאותו השמש יהיה לחכם במקומו והוא יהיה לשמש תחתיו. והנה תתבונן מזה כי יש צדיקים אשר לגודל דביקותם בקונם מתבטל הרגש גופם ואינם יודעים לאמן ידם במעשה מורגש בעשיה. יתר מרעהו צדיק אחר, לגודל קדושת גופו הגם שהוא דבוק בקונו עכ"ז יפעול בגופו במעשה מורגש מבלי שינוי, והבן.

והנה כוונת הדלקת המנורה בבית המקדש הוא כוונות עצומות לייחד כל המאורות, והנה אהרן קדוש ה' כיוון כל הכוונות האלה בדביקות נפלא ואעפ"כ לא נתבטלו הרגשותיו ונתן השמן בהמנורה ולא נשפך לחוץ. וזה שאמרו רז"ל להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, היינו שלא עשה כמעשה דאותו חסיד, הגם שהדליק עם כל הכוונות הנוראות בדביקות נפלאות. ומה יונעם לזה פירוש הפסוק ויעש כן אהרן היינו שלא שינה כלל הן במעשה

הבריאה עי"ש בדבחה"ק.

וזהו מעלת הצדיקים אשר מתעלים בקודש עד שמתקנים בעצמם את חטא אדה"ר וממילא זוכים לקדש כל אבריהם להכניס בהם דעה ישרה, על דרך שפי' בייטב לב (פר' ויחי, ד"ה עוד יתבאר שכל את ידיו) מאה"כ (בראשית מה, יד) שכל את ידיו כי מנשה הבכור, דאחז"ל (בבא מציעא דף פ"ד ע"א) שופרא דיעקב אבינו מעין שופרא דאדם קדמאי, כי יעקב אבינו תיקן את זוהמת החטא הקדום, ונעשה כאדה"ר קודם החטא, ומטעם זה נחקקה צורתו במרכבה עליונה (עי' ב"ר ב, א), כי היה אדם השלם ולא היה בו שום רועם של זוהמת חטא לכך היה ראוי להיות חקוק על כסא כבוד ה'. וזהו שכל את ידיו, ובתרגום מפרש אחכמינו לידוהי, והיינו שגם ידיו היו בעלי שכל וחכמה ולא רק לבו ומוחו עכ"ד.

ובעצי חיים (שבעות, אות א) ביאר בטו"ט עד"ז מש"כ רש"י עה"פ (שמות יט, ב) ויחן שם ישראל וגו' כאיש אחד ובלב אחד, דכאמור במתן תורה פסקה זוהמתן והגיעו אז להשגות נעלות בבחי' אדה"ר קודם החטא, ועל כן שוב חזרה השכליות והדעת לכל אבריהם. ועל זה נאמר שהיו כאיש אחד, רצ"ל שכל אבריהם היו כגוש אחד וחטיבה אחת של קדושה, כמו בלב אחד, דהיינו דכשם שיש דעת והבנה בלב כן היו כל אבריהם, ולא היה שום הבדל בין הלב לאבר אחר, דכל האברים השיגו חכמה עליונה ודעת ויראת ה' רוגמת הלב עי"ש.

וזה היה מדריגת הצדיקים הקדושים שקידשו עצמם עד שאבריהם לא היו מסוגלים לעבור על מצות ה', ועל כן נאמר (דברים יב, יז) לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירשך ויצהרך וגו', וברש"י מפרקי דר"א יכול אתה אבל אינך רשאי, דרמז הכתוב כי מי שזוכה ומקדש עצמו כראוי אינו יכול כלל להמרות פי ה', לעשות דבר שלא כרצונו ית"ש. וכע"ז נודע מ"ש הרה"ק הרמ"מ מרימינוב זי"ע שכתב לפרש הפסוק (בראשית כב, י) וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת, וגם מש"כ שם אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה, דצ"ב כפל הלשון. ותוד"ק דהנה האדם נברא ברמ"ח איברים ושם"ה גידים המכוונים כנגד רמ"ח מצוות עשה ושם"ה לא תעשה, והקומה השלימה של האדם מורכב גם מאיברים גשמיים וגם מאיברים רוחניים,

וכשם שהגוף ניזון ממזון גשמי, כך הנשמה ניזונה ממזון רוחני, וכפי שיש לגוף כמה מיני הצטרפויות לצורך קיומו וחיותו בהאי עלמא, כך הנשמה יש לה צרכים משלה, שזהו מזון בעבודה להמשיך ולהתקיים. ולזה כל אבר ואבר בגוף האדם יש כנגדה אותה מצווה שבתורה שהיא המזון שלו, וממנה היא ניזונית, ומבלעדי מצוה זו אין לאבר זה שום חיות וקיום. והצדיקים אשר בארץ המה שזיככו כל גופם לעבודתו ית"ש, כל אבר מרגיש את המצוות עשה המכוון כנגדו וכל גיד מרגיש את אוהרת הל"ת המכוון כנגדו, ואז כל עצמותיהם תאמרנה להם את המעשה אשר יעשו והדרך ילכו בה, כי כאשר מקדש האדם גופו ונפשו או אז כל איבריו וגידיו מרגישים את המעשה אשר הם צריכים לעשות, וכולם כאחד יחפצו לקיים רצונו ית"ש.

וזהו שאמרו (יומא דף כ"ח ע"ב) קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, דאברהם בקדושתו כי רבה גם איבריו הגשמיים נתעלו והיו מרגישים מעצמם כל מצוה ומצוה השייכים לכל אבר וגיד. עפי"ז ביאר בענין העקידה, דידו של אברהם מיאנה לשחוט את יצחק, כיון שבאמת כך היה רצונו שלא ישחט אותו, אלא דאברהם כגודל צדקתו התגבר בחזקה וז"ש וישלח אברהם את ידו, כלומר ששלח ידיו בכח אעפ"י שסירבה ידו, וז"ש לו מלאך ה' אל תשלח ידך אל הנער, רצ"ל אל תכריח את ידך בכח, כי ואל תעש לו מאומה, שרצון ה' הוא אכן לא לעשות לו מאומה, עכתוד"ק.

מעתה יובן היטב דבוודאי כי גם אהרן כהנא קדישא היה בבחי' זו, שכל אבריו היו שכליים ובעלי השגה כאדה"ר קודם החטא, וזהו שהעיד עליו הכתוב (מלאכי ב, ז) ושפתי כהן ישמרו דעת, רצ"ל דהשפתיים עצמם היה בהם דעת וז"ש ותורה יבקשו מפיהו, והבן, על כן גם כאשר נתרבק בעולמות עליונים והיה מופשט לגמרי מעוה"ז, היה עדיין יכול להשתמש בידיו באופן הראוי והמתאים כי בעצם ידו הקדושה היה בה דעת ושכל להבין כדת מה לעשות. והנה נודע מש"כ השלה"ק (שער האותיות, אות ק, קדושה ה) כי האדם דומה מצד גופו למנורה, יעו"ש. ומעתה יבואר מאמר הכתוב בפרשתן ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה, דרמז הכתוב כי אהרן כהנא קדישא היה בתכלית

זהו שרמו רש"י הק' ויעש בן אהרן להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, רצ"ל שאצל אהרן לא היה שינוי כלל בין המוח והלב לבין שאר אבריו כי כל כולו היה מלא דעת וחכמה, וכל אבר בפני עצמו השיג שכליות והבנה וכנ"ל, ועל כן עלה בידו לקיים מצות הטבת והדלקת המנורה בשלימות, ולא נשפך מאומה לחוץ הגם שהדליק עם כל הכוונות הנוראות בדביקות נפלאות, והבן.

השלימות בכל איבריו, כי כל איבריו השיגו דעת ושכליות כמו אדה"ר קודם החטא, וזה שאמר וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחתה מקשה היא, רצ"ל כשם שהמנורה היתה כולה מקשה זהב עד ירכה עד פרחתה, כן היה עצמותו של אהרן הכהן בבחי' 'אל מול פני המנורה', שכל כולו מקשה אחת לעבודת השי"ת, ואף ידיו לעצמם השכילו להבין ולדעת את ה'.

ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' ברוך גוטמן מב"ב, דרור יקרא - הרה"ח ר' מרדכי מאיר שטמר מפעיה"ק יו"ר מכון תפלה ישרה, שבת היום - הרה"ג ר' חיים שלום ברנדסדורפר שליט"א שו"מ במרכז התורה. תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הר"ר משה בנימין שטמר גבאי בית מדרשנו בקרית צאנז טבריה.

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הרה"ח ר' אלימלך רוט מקרית הבעש"ט פ"ת, לוי - הר"ר דוד לוי מפעיה"ק, שלישי - הרה"ח ר' שלום שטמר מזכ"ל איגוד חסידי צאנז, גלילה - הרה"ח ר' ראובן ישראלי מביתר עילית. בזמירות בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין התכבדו,

תוכן ה'תורה' שאמר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א בעת השוה"ט בעידן רעוא דרעוין העעל"ט

השיבו במדרש, דהלא עדיין לא בני ישראל המה המאירים למי שהוא מאיר לכל העולם, אלא הקב"ה הוא המאיר לארץ ולדרים עליה.

בזוה"ק בפרשתן ר' אבא פתח (תהלים פט, טז) אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון, וצ"ב השייכות לכאן.

ברש"י, בהעלותך את הנרות למה נסמכה פר' המנורה לפר' הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות.

- אין תובעים מן האדם יותר מכפי יכולתו -

ויבואר, ובהקדם מש"כ בס' מתת י"ה (פר' תשא) לבאר דברי המשנה (אבות ב, כ-כא) רבי טרפון אומר היום קצר והמלאכה מרובה והפועלים עצלים והשכר הרבה ובעל הבית דוחק, הוא היה אומר לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל הימנה, אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך. ותו"ד דהנה לא שייך לאדם ללמוד את כל התורה כולה, שכן ארוכה היא מארץ מדה ורחבה מגי'ם, ואף לו יחיה גבר שנין אלפין לא יסיימה כולה ועדיין יוכל להוסיף בה.

בתוה"ק בפרשתן (במדבר ח, א-ד) וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, ויעש בן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה כאשר צוה ה' את משה, וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחתה מקשה היא כמראה אשר הראה ה' את משה בן עשה את המנורה. כבר נתחבטו המפוי' לבאר מה שהזכיר כאן 'וזה מעשה המנורה' וגו', הלא מעשה המנורה כבר נאמרה בפרשת מלאכת המשכן כי שם מקומו, ולא מצינו שכתב בפרשיות הקרבנות את מעשה המזבח. כן יש לבאר פשר הכתוב 'כמראה את הראה ה' את משה בן עשה את המנורה' מה בא ללמדנו.

במדרש (במדב"ר טו, ה) זה שאמר הכתוב (תהלים יח, כט) כי אתה תאיר נרי, אמרו ישראל לפני הקב"ה רבש"ע לנו אתה אומר שנאיר לפניך, אתה הוא אורו של עולם והאורה דרה אצלך, דכתיב (דניאל ב, כב) ונהורא עמיה שרא, ואתה אומר אל מול פני המנורה, הוי כי אתה תאיר נרי, אמר להם הקב"ה לא שאני צריך לכם, אלא שתאירו לי כדרך שהארתי לכם, למה לעלות אתכם בפני האומות שיהיו אומרים ראו היאך ישראל מאירין למי שהוא מאיר לכל העולם, ע"כ המדרש. והתמיהה בוקעת ועולה מה תשובה

והנה קי"ל (חו"מ סוף ס' ס"ב, וסי' ר"ז סכ"א) דלא חל קנין והתחייבות על דבר שאינו קצוב ואע"פ שקנו מידו לא נשתעבד, והוא מדין אסמכתא כמבואר ברמב"ם (פי"א הל' מכירה הט"ז) חייב עצמו בדבר שאינו קצוב וכו' אע"פ שקנו מידו לא נשתעבד, והנה על התורה נאמר בה (משלי ד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתו אל תעזובו, וקשה דכיון דהתורה אין לה קצבה, היאך קנו אותה בני ישראל.

אלא דלא קשיא כלל, דאמנם כן שהתורה עצמה היא ללא גבול וקצבה, אולם החיוב על האדם לעשות רק לפי יכולתו וכוחו, דבאמת אין כל אדם מחויב ללמוד את כל התורה כולה, על שבעים פניה וכל כללותיה ופרטותיה, אלא דעל האדם לעשות כפי יכולתו והבנתו שחננו השי"ת וכוה יצא ידי חובתו, ואם עושה עבודתו עבודת עבד המוטלת עליו שפיר יצא ידי חובתו, ולכן שפיר חל הקנין.

וזה כוונת דברי רבי טרפון היום קצר והמלאכה מרובה, וקאי על התורה ומצוותיה אשר הם ללא קצבה, 'והפועלים עצלים'. ואם תתמה אמאי בעל הבית דוחק הרי לפי"ז דהמלאכה מרובה ללא קצבה א"כ לא חל ההתחייבות של בני ישראל לשמור ולעשות וכו' בהיות דהתורה היא ללא קצבה, על זה אמר לא עליך המלאכה לגמור הכל, רצ"ל דאמנם אם החיוב היה על כל אחד ואחד ללמוד את כל התורה כולה לא היה חל השעבוד דהוי דבר שאין לו קצבה, אלא מכיון דאין מוטל על האדם לעשות אלא כפי כוחו ויכולתו, א"כ כלפי האדם שפיר הוי דבר שיש לו קצבה ושיעור, ובכן חל השעבוד, ועז"א אם למדת תורה הרבה יש לך שכר הרבה ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם שכר 'פעולתך' דייקא, היינו כפי מה שיעסוק בתורה הק' ובמצוות התורה לפי כוחותיו וכישרונותיו, ואף אם לא יסיים ללמוד כל התורה כולה, מכל מקום כיון שלפי כוחותיו עשה כל מה שביכולתו שפיר נקרא לדידו כדבר שיש לו קצבה, ולכן אי אתה בן חורין להבטל הימנה, עכתו"ד.

דבר זה לימוד גדול הוא שעלינו לשננו ללא הרף, כי היצר הרע מסית את האדם ומביאו לידי רפיון ידיים בלימוד התורה, באמרו אליו ראה נא כמה גדולה ורחבה היא התורה הק' אשר ארוכה מארץ

מידה היא ורחבה מיני ים ואין לה קצבה גבול וסוף, והיאך אתה הנמצא בשפל המדרגה תוכל ללמוד ולקיימה כולה, וכי מסוגל אתה להיות תלמיד חכם היודע הלכה בכל מקום ששואלים אותו, או לידע הש"ס כולו בעל פה, ועכ"פ להשיג ולדעת ג' מאות וה' מאות דפי גמ' פי' תוס', או אלף דפים גפ"ת, ומפתהו היצר לערוך מתחילה חשבונות גדולים כמה יוכל לידע ולהשיג, ושוב הריהו מוכיח לו כי לא יוכל לעמוד בכך, עד שמתוך כך מפילו לרשתו רח"ל עד שפורק האדם עול תורה מעל צווארו, מתוך מחשבה שאין לו על מה להתאמץ ולעמול.

אכן כאמור נקוט האי כללא דאיתא בספה"ק בידך, שאף שאכן שאיפת כל אדם צריכה להיות להתעלות מעלה מעלה, ברם גבולות חלק הקב"ה בעולמו, וכל אחד צריך לעבוד את קונו כפי מדרגותיו אשר הוא עומד בו, וכאשר יעשה כל אשר לאל ידו, שוב יסייעוהו בסיוע דלעילא שיזכה להשיג כל שאר חלקי התורה, וירגיש בחוש שניתוסף לו מלעילא מוחין וכוחות חדשים.

ויתבאר אמרם ז"ל (אבות ג, א) דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, וגודע מה שדקדק הגר"א זי"ע (שנות אליהו, ליקוטים, ד"ה דין וחשבון) בכפל הלשון 'דין וחשבון', ולהנ"ל יש לומר שעתיד האדם ליתן דין על מעשיו, ואף על ה'חשבון' שערך ומה שדימה בעצמו שלא יוכל להשיג יותר ויותר, ומתוך כך נתרשל בעבודתו, כי הטמא אזנו לדברי היצר אשר לחנם הוא עמל ויגע, דהרי לא יעלה בידו לדעת ולקיים כל התורה כולה ומצוותיה, בעוד שעפ"י האמת לא היה לו להביט ולחשוב כלל על התוצאה אלא לקיים מה שיש בידם לעשות, והקב"ה הוא שיגמור בעדם לסייע אותם מן השמים.

- היום הזה ה' אלוקיך מצוץ לעשות -

דבר זה כבר אמרו חז"ל (סנהדרין דף כ"ו ע"ב) אמר עולא מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, שנאמר (איוב ה, יב) מפר מחשבות ערומים וגו', וברש"י (ד"ה מפר) ביאר בפי' השני, מחשבה שאדם מחשב כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי מועלת להשבית הדבר, שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לדברי תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות

אם כן כל שכן עתה אחר שיראו מראות אלוקים, אשר כל העולם כולו חל מפניו, וראו אש האלוקים מתלקחת בתוך ההר, האש הגדולה של הא"ל הגדול הגבור והנורא, אם כן בוודאי כשיראו עתה בני ישראל גודל כבוד השי"ת בוודאי לא יחזרו בהם.

ועפ"י הנ"ל אפ"ל בדרך רמז, דהנה התורה קרויה אש, וכמו שנא' (ירמ' כג, יט) הלא כה דברי כאש נאום ה'. וכאשר הופיע עליהם השי"ת מהר פארן ואתא מרבבות קודש, תיכף ומיד קיבלו עליהם בני ישראל ואמרו 'כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע' (שמות כד, ז), לקיים בפועל וללמוד כל תורתו הקדושה, ברם באותה שעה עדיין לא הכירו ולא ידעו אשר ארוכה מארץ מדה היא ורחבה מיני ים, כך שיכול האדם משך כל ימי חייו לעסוק בתורה עוד ועוד, ועדיין לא יסיים, כי התורה הק' אין לה קץ ושיעור קצה גבול וקצבה. ומתוך כך ישנו חשש גדול דאף שאמרו בני ישראל 'נעשה ונשמע', ברם כשישיגו עומק ורוחב התורה הק' מיד יבוא אליהם היצר הרע לייאשם דמאחר ולא יוכלו להשיג ולהספיק הכל, אף אם יהגו בה יומם ולילה וילמדו תמיד בכל עת, כי לעולם לא יסיימו, הרי שמתוך כך ירפו ידיהם ויפסקו מלעסוק בדברי תורה.

וזהו שאמרו שמא כשיראו האש הגדולה היינו שיראו גודל ועומק התורה הק' הקרויה אש ואשר אין לה גבול וסוף, הרי שמתוך כך יתייאשו בפרקן ידיים שמאחר ובלא"ה לא יזכו לעולם לסיים ללמוד כל התורה כולה, הרי שמוטב שלא יתחילו כלל ויחזרו בהם מקבלתם. ועל כן כפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית, ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב, כי אין הקב"ה מבקש מהם אלא שיקבלו כל אחד התורה כפי מצבו וערכו, ואף כי אמת נכון הדבר שלא יתכן לסיים ללמוד כל התורה כולה, ברם לא עליך המלאכה לגמור, וכאשר יקבל האדם על עצמו עול תורה ויעסוק בה כפי הכלים והכוחות הממונים בו, וישתדל בה לפי היכולת ולפי ההשגות והכשרונות שניחן, הרי שבכך מקיים רצון הבורא ב"ה ואת אשר הוא מבקש הימנו, ואז מוטב ויצא ידי חובתו בעולמו, ברם ואם לאו אלא שמחשב חשבונות רבים שבלא"ה לא יספיק להגות בכל

בגירסא, עכ"ל, ומוכח מזה דלאו שפיר עבד האיש הזה לחשב מחשבות לשנות וללמוד וכו', וכבר בא דברינו בזה דלכא' מאמר זה סותר למה שאמרו חז"ל במקום אחר (נדרים דף ח' ע"א) אמר רב גידל אמר רב האומר אשכים ואשנה פרק זה אשנה מסכתא זו נדר גדול נדר לאלוקי ישראל, ובר"ן שם דהוא דבר הגון לעשות כן, וכדאמרו שם בגמ' דשרי ליה לאינש לזרוזי נפשיה', ולכא' הני תרי מאמרי חז"ל סתרי אהדדי.

אכן התירוץ לזה הוא, כי הגם שטוב הוא לאדם שיקבל על עצמו קבלות טובות, אכן כל זה הוא רק לזמן קצר, ולא לזמנים ארוכים, כי כשיקבל על עצמו לזמן ארוך ולסיים כך וכך מסכתות וכו', הרי כשלא תעלה בידו ומחשבתו לא תצלה שוב יבוא לידי יאוש, עד שיפרוק עול מעל צווארו וישאר ריקם מכל, ובאמת רואים דבר זה בחוש, כי פעמים הרבה מחשב האדם חשבונות שונים שילמד כך וכך ויסיים מסכתא זו או מסכתא זו, ולבסוף אין עולה הדבר בידו אם מתוך אונס או ברצון וכו', לא כן כשיחשב חשבונו לימים ולשעות, הרי שאז גם אם יכשל חלילה, מיד יפיל תחינתו לפני הבורא ב"ה שיסייע בעדו להתחזק ולהחזיק בקבלתו.

ובזה מתורץ שפיר, כי מחשבה מועלת נאמרה למי שמקבל על עצמו קבלות ועורך חשבונות ללימוד ולקיום המצוות לזמן ארוך שאז עלול הוא לאבד לגמרי ולהתייאש מרצונותיו הטובים, והא דאמרו שרי אינש לזרוזי נפשיה היינו ב'אשכים ואשנה' למחר כך וכך, שזה שפיר יעלה בידו.

- לא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין להבטל ממנה -

ויתבאר בזה עוד ישוב התוס' (שבת דף פ"ח ע"א ד"ה כפה) במה שנתקשו שם במה שדרשו חז"ל בפסוק (שמות יט, יז) ויתיצבו בתחתית ההר, מלמד שכפה עליהם הקב"ה ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו וכו', דלכא' מפני מה הוצרכו לכך, והלא מלכותו ברצון קיבלו עליהם ואמרו נעשה ונשמע, ותירצו דשמא כשיראו האש הגדולה יחזרו בהם. והנה הוא תימה גדולה, דאם מתחילה קיבלו עליהם מלכותו ברצון ובאהבה,

התורה כולה ומתוך כך חוזר בו מקבלתו את התורה, הרי שח"ו שם תהא קבורתכם.

ובכן יתבאר גם ענין מלחמת עמלק, דכתיב (שמות יז, ח) ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, ודרשו חז"ל (בכורות דף ה' ע"א) שרפו ידיהם מדברי תורה, ולזה נמי אמרו (שמות יז, ז) היש הוי"ה בקרבנו, והיינו כי כל התורה שמותיו של הקב"ה (ראה תניא פרק ב'), והם דימו שלא יוכלו להשיג ולידע כל התורה כולה, וכיון שכן רפו ידיהם אף מלהתחיל לעסוק בדברי תורה.

ולזה צוה משה ליהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר (שמות שם פסוק ט), ולאחמ"כ נאמר (פסוק יא) והיה כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל, ודרשו חז"ל במשנה (ר"ה פ"ג מ"ח) וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין ליבם לאביהם שבשמים היו נוצחים, והרמז בזה כי הורה להם משה שהעיקר הוא כוונת הלב, והקב"ה אשר בוחן לבבות ה', הוא בוחן כל לב לפי מה שהוא ולפי הכוחות שחננו אותו מן השמים, וכיון שמשעבדים את ליבם לאביהם שבשמים הרי שכבר די בזה ואין צריך יותר, ומיד היו נוצחים. כי זהו היפך קליפת עמלק שבא לייאש את בני ישראל שמאחר ולא יוכלו לעמוד ולקיים כל דברי התורה ולסיים ללמוד כל חלקי התורה, הרי שאין להם כלל סיבה ומעם לפתוח לעסוק בה.

- אין להקב"ה חפץ אלא שיעבוד אותו האדם כפי בוחו -

כה דיבר בקדשו כ"ק מרן אאדמו"ר זצלה"ה (רעד"ר תצא תשכ"ג, נדפס בגליוני ד"ת גליון תקצ"ח) שהאריך בענין זה, ובתוד"ק ביאר ברמז הפסוק 'אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון', 'יגיעו' לא נאמר, כי אין העיקר לאן הם מגיעים בהליכתם, אלא העיקר הוא 'יהלכון', להתמיד ללכת במסילה העולה בית א"ל, כי האדם מחוייב לעשות כל מה שיכול ולפי כוחותיו, ואין הקב"ה בא במרדניא עם בריותיו (ע"ז דף ג' ע"א) ובלבד שיעשה כפי יכולתו ויכוון לבו לשמים. דבר זה הוא אשרי העם עם בני ישראל שיודעים ומכירים דבר זה שהעיקר הוא מחשבת הלב והכוונה ואין הם מחוייבים להשיג

ולהספיק. ועל זה אמר יודעי תרועה מורה על מידת הדין, שעיקר הדין והמשפט הוא על ה' באור פניך יהלכון היינו כאמור אם עשה האדם כפי יכולתו, לעלות ולהתקרב אליו ית"ש, או שרפו ידיו בדרך לאמר הן לא אזכה להגיע למעלות הרמות ומה לי ולעבודה הזאת. אלא ידע בבירור כי העיקר הוא שיעשה כפי מיסת יכולתו באשר כן נצטווה מפי הקב"ה, וכשיעשה ככל יכולתו ובכל כוחותיו הרי שבוזה יצא ידי חובתו כלפי שמיא ואינו צריך אף לסיים ולגמור.

וע"ד הרמז יש להוסיף נופך על דבה"ק, דהנה נודע מ"ד בסידור (כתר נהורא, פסקא הללוי"ה הללו א"ל בקדשו) דתרועה מורה על תורה, דהוא אתוון תורה ע', יעו"ש, והנה אמרו חז"ל (מגילה דף י"ח ע"ב) גבי רבי מאיר דהותר לו לכתוב שלא מתוך הכתב שאני רבי מאיר דמיקיים ביה ועפעפך יישירו נגדך (משלי ה, כה). ונמצא דלעולם ישנו אפשרות לדעת כל התורה כולה שתעמוד התורה כולה לנגד עיניו של האדם. ועל זה רמז הכתוב אשרי העם יודעי תרועה - תורה ע', והיינו שיתכן שהתורה תעמוד להם ותאיר לנגד עיני האדם, אכן אעפ"כ הוי"ה מדת הרחמים שהקב"ה אינו דורש מן האדם אלא באור פניך יהלכון, ולא יפול חלילה לרשת היצר המבקש לבלבל דעתו ושכלו, דמכיון שאינו יכול להעפיל ולהגיע למדריגה זו לדעת כל הש"ס כולו, ובוודאי שלא לקיים מצות תלמוד תורה כראוי, - שפסק הרה"ק בעל התניא זי"ע בשולחן ערוך שלו (הל' ת"ת פ"ב ה"י) במצות ידיעת התורה שהוא לידע כל חלקי התורה, שהוא תלמוד בבלי וירושלמי, כל מדרשי חז"ל, זוהר הק', ספרא ספרי ותוספתא וכל הפוסקים וכו', כפי המפורט שם, - ומכיון שכן שמא יפסיק ויבטל מלימודו, לזה אמר דאינו כן אלא יהלכון כי האדם צריך לעשות ככל מה שיש לאל ידו להשיג ולהבין, ומן השמים אין דורשים ממנו יותר, וכשישתדל בכל כוחו הרי שיזכו אותו מן השמים ויפתחו לפניו מעיינות החכמה.

בוזה ביאר מרן אאדמו"ר זי"ע הפסוק (דברים כא, י) כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו, ובספרי זי"ל על אויבך כנגד אויבך,

והיה אהרן הכהן מדליק ומטיב את הנרות לקרבן לתורה, וכמו שאמרו חז"ל (אבות ה, יב) הוי מתלמידיו של אהרן אוהב את הברית ומקרבן לתורה.

והשתא נהדר אנפין לפרש מקראי קודש בפרשתן למה ירמוזון, דאמר הקב"ה לאהרן בהעלותך את הנרות וכשעומד אתה לקרב את בני ישראל ללמדם תורה והוראה ולהאיר בלבבם אהבת ויראת ה', הרי שההכרח הוא לידע שצריך ללמד לכל אחד שיעשה לפי כוחותיו והאפשרויות אשר בידו, ועל כן ישים אל לבו כי כשם שאל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, שבמנורה היה נר המערבי שלא כבה, וממנה היה מדליק ובה היה מסיים (מנחות דף פ"ו ע"ב), ומכל מקום יאירו שבעת הנרות כולם יחדיו, כן ידעו נמי בני ישראל שאף מי שהוא במדרגה הקטנה ביותר יכול להאיר כמו הגדול ביותר, כי כאשר ילחם כנגד יצרו הרע וישתדל וינסה בכל כוחותיו וכלפי שמיא גליא, הרי שהוא מאיר באור יקרות כשאר הנרות. ואף שיתכן אחד שיאיר כל השנה כולה לפני ה' תמיד, ואילו נרו כבה מעת לעת, מכל מקום מאחר ומשתדל הוא ועושה ככל יכולתו, הריהו חשוב לפניו ית"ש כנר התמיד וכולם שווים לפניו.

ולהביא דמות ראייה לזה המשיכה תורה הק' ואמרה וזה מעשה המנורה מקשה זהב וגו', ובמדרש (במדב"ר טו, ד) את מוצא שנתקשה משה במעשה המנורה יותר מכל כלי המשכן עד שהראהו הקב"ה באצבע וכו', וזה מעשה המנורה מקשה זהב כלומר מה קשה היא לעשות, שהרבה יגע בה משה, כיון שנתקשה אמר לו הקב"ה למשה טול כבר זהב והשליכו לאור והוציאוהו והיא מעצמה נעשית וכו', מכה בפטיש ומעצמה נעשית, לכך הוא אומר מקשה תיעשה מלא יו"ד כתיב ולא כתיב תעשה, כלומר מעצמה תיעשה, נמל משה את הכבר והשליכו לאור, אמר משה רבש"ע הרי כבר בתוך האש כשם שאתה רוצה כן תעשה, מיד יצתה המנורה עשויה בתקנה, לפיכך כתיב כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה 'משה' את המנורה אין כתיב כאן, אלא 'כן עשה' סתם, ומי עשה הקב"ה, לפיכך אמר לו הקב"ה למשה אם הזהרתם להיות מדליקין לפני אני משמר את נפשותיכם מכל דבר רע, שנמשלו

אם עשית כל האמור בענין סוף שה' אלקיך נותנו בידך. ולהנ"ל הריהו כמבואר כי רק כשיתגבר האדם כארי להלחם בשונא הגדול הוא היצר הרע, ולא ירא ולא יסוג אחור לומר שאינו מסוגל לנצח ולהגיע לתכלית השלימות, אלא ישכיל להבין כי עליו לעשות את שלו בכל לבו ונפשו, מאחר שבשמים ממעל אין תובעים מן האדם לעשות יותר מכפי יכולתו, אלא שכל מה שהוא מסוגל לעשות עכשיו, חייב הוא להתאמץ לעשות עד כמה שידו מגעת. ולכן יאזור כגבור חלציו ויאמר עלי להשתדל בכל יכולתי להיות כפי שאני מסוגל להיות, וה' יגמור בעדו לטובה, ויתקיים בו אמרם ז"ל (שבת דף ק"ד ע"א) הבא למחר מסייעין אותו. והאדם עצמו אין לו להביט כלל אם ינצח אם לאו, ואם יעלה בידו להוציא הדבר מן הכח אל הפועל אם לא, אלא רק כי תצא היינו שעליו לפתוח ולצאת במלחמה, וכשינסה וישתדל בכל כוחותיו הרי שלבסוף ונתנו ה' אלוקיך בידך.

וזה שמפרש הספרי על אויבך, כנגד אויבך, רצ"ל אתה רק צריך להתחיל לצאת כנגדו ולא לעשות חשבונות אם הנך יכול לנצחו לעולם ועד, כי לא עליך המלאכה לגמור, ועל זה אמר, אם עשית כל האמור בענין, היינו לצאת נגד אויבך כפי יכולתך הדלה והפעוטה, הסוף יהיה ונתנו ה' אלקיך בידך, ועל כן חלילה לאדם מלהתייאש מלצאת למלחמה כנגד היצר מפאת איזה חשבון שיהיה, כי כאשר יעשה את שלו יעזרוהו מן השמים ויסייעו אותו והוא יהא כובש את יצרו הרע, אתוד"ק בתו"ב יעו"ש דבריו הקדושים באריכות.

- נתקשה משה בעשיית המנורה לרמוז על ענין

האמור -

מבואר בספה"ק דהמנורה מורה על תורה, וע"ד מה שנא' (משלי ו, כג) כי נר מצוה ותורה אור, עוד איתא בספה"ק דענין הדלקת המנורה רומז על נשמות ישראל, כדכתיב (שם כ, כז) נר ה' נשמת אדם, שמוטל על הכהן הוא הצדיק המשרת לא'ל עליון לרומם את נשמות ישראל לקרבם לאביהם שבשמים, וכד"א (מלאכי ב, ז) כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו וגו' ורבים השיב מעון,

נפשות כנר, שנאמר נר ה' נשמת אדם, ונאמר בהעלותך את הנרות, ע"כ המדרש.

וביותר איתא להלן במדרש (שם, י) ר' לוי בר רבי אומר מנורה טהורה ירדה מן השמים, שאמר לו הקב"ה למשה (שמות כה, לא) ועשית מנורת זהב טהור, אמר לו כיצד נעשה אותה, אמר לו מקשה תיעשה המנורה, ואעפ"כ נתקשה משה וירד ושכח מעשיה, עלה ואמר רבוני כיצד נעשה אותה, אמר לו מקשה תיעשה המנורה, ואעפ"כ נתקשה משה וירד ושכח, עלה ואמר רבוני שכחתי אותה, הראה לו למשה, ועוד נתקשה בה, אמר לו וראה ועשה, עד שנמל מנורה של אש והראה לו עשייתה, ואף על פי כן נתקשה על משה, אמר לו הקב"ה לך אצל בצלאל והוא יעשה אותה, ואמר לבצלאל מיד עשאה, התחיל תמה ואמר אני כמה פעמים הראה לי הקב"ה ונתקשיתי לעשותה ואת שלא ראית עשית מדעתך, בצלאל בצל א'ל היית עומד כשהראה לי הקב"ה עשייתה, ולפיכך כשחרב ביהמ"ק נגנזה המנורה, וזה אחד מחמשה דברים שנגנו הארון והמנורה והאש ורוח הקודש והכרובים, וכשישוב הקב"ה ברחמיו ויבנה ביתו והיכלו הוא מחזיר למקומן לשמח את ירושלים וכו', ע"כ המדרש.

ודבר זה הוא פלא גדול שמשה רבינו ע"ה אשר עליו נאמר (דברים לג, א) משה איש האלוקים, ולהשיג מהותו של מלאך ה' בשמים ממעל ניקל יותר מלהבין ולהשיג מי היה משה רבינו ע"ה, ובספה"ק ישמח משה (פר' בשלח, עה"פ ויאמר משה אל יהושע; פר' תרומה ד"ה במדרש כשאמר) דמשה רבינו ע"ה היה עצם התורה, וביאר בזה אמרם ז"ל (שמו"ר לו, ד) תורה שלי היתה ולך נתתיה, יעו"ש, והיאך יתכן שלמרות שהורוהו הקב"ה והראהו כמה פעמים את מעשה המנורה כיצד יעשהו, לא השיג והשכיל להבין ולדעת היאך מעשה המנורה, והלא דבר אלוקינו יקום לעולם (ישעי' מ, ח), ובעוד שכל התורה כולה וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נתגלה לו מפי הגבורה בהר סיני ולא שכח, והנה כאן אף שהראהו הקב"ה כמה פעמים שכח ולא ידע כיצד לעשותו ולא השיג להבין את הדבר על בוריו, הלא דבר הוא.

כן יש לבאר בסיום דברי במדרש 'לפיכך כשחרב בית המקדש נגנזה המנורה' וכו', דיש לבאר הקשר והשייכות בדבר שמכיון שמשה לא עשה את המנורה אלא בצלאל עשאו על כן נגנזה המנורה (וראה ידי משה על המדרש שם).

ולהנ"ל דהמנורה מורה על התורה הק' יבואר בפשטות, כי בכל זה ביקש הקב"ה להורות וללמד לבני ישראל לדורות עולם שלא יטעו חלילה אחר עצת היצר הרע אשר קרך בדרך ומקורו מעבודת השי"ת לפתותו לומר דמאחר ולא יעלה בידו כלל לזכור כל חלקי התורה וכאשר מונה הגה"ק התניא זי"ע בהלכות תלמוד תורה, ואף לא לידע כל הש"ס כולו או לכה"פ כמה סדרים בש"ס, הרי שפטור הוא לגמרי מעסק התורה, לזה הראה הקב"ה כי אף משה איש האלוקים אשר הוא הוא עצם התורה, אף אצלו יתכן שילמדו הקב"ה וישכח מה שלימדו, ולא היה יכול לעשות המנורה. והנה הגם שלא עלה ביד משה רבינו לעשות המנורה בפועל, אעפ"כ מעידה התורה ואומרת 'כאשר הראה ה' את משה בן עשה את המנורה', והלא לכאן לא משה עשה את המנורה כי אם בצלאל, אכן מאחר והשתדל משה לעשות כפי מיסת יכלתו, ועמד והשליך ככר הזהב אל תוך האש, וכן נמי הוא שצוה לבצלאל לעשות את המנורה, והיה משה חפץ ומשתוקק לעשות המנורה, הרי שמעלים ומחשבים לו בשמים ממעל כאילו הוא לבדו עשה הכל.

ומכאן למדנו ענין גדול זה שידע כל אחד ואחד מישראל בכל הדורות כולם כי 'לא עליך המלאכה לגמור ואי אתה בן חורין להבטל ממנה', ואילו היינו מצווים להביא הדבר לידי גמר ולסיים וללמוד הכל בתכלית השלימות, והיה האדם מכיר בנבכי לבבו בלא לרמות עצמו כי הוא אינו מסוגל מזה, הרי ששפיר היה בידו לפטור עצמו, ברם מאחר 'ולא עליך המלאכה לגמור', ומן השמים נצטוונו רק לעשות ולפעול כל אחד כפי מיסת יכולתו, שוב 'ואי אתה בן חורין ליבטל ממנה', ואל לו לאדם לשעות אחר דברי שקר שמנסה היצר הרע לקררו מעבודתו. ומהאי טעמא גופא מאחר ועל ידי עשיית המנורה למדנו ענין זה שאין לו לאדם לפטור עצמו בתואנה

אם יגיעו וישיגו הכל, אלא העיקר הוא רק שיעשה האדם כפי מיסת ידו וילך בדרכו לעשות ככל אשר יכלתו, והשאר הקב"ה יגמור בעדו.

וזהו נמי מה שסיימו חז"ל במדרש ואמרו לפיכך אמר לו הקב"ה למשה אם הזהרתם להיות מדליקין לפני, רצ"ל דאחר שלא היה יכול משה לעשות המנורה לבדו, אמר לו הקב"ה שהעיקר הוא להיות נזהר להיות מדליקין לפני, כשאין כל נפק"מ אם יבער ויצא אורה למרחוק אם לאו, כי העיקר הוא הפעולה להשתדל ולעשות כל אחד כפי יכולתו, או אז אני משמר את נפשותיכם מכל דבר רע, שנמשלו נפשות כנר, שנאמר נר ה' נשמת אדם, ונאמר בהעלותך את הנרות, כי אין לו לאדם כי אם לעלות האור באבוקה, וכשישתדל לעשות בכל יכולתו, מן השמים יחשבו לו כאילו עשה כל הפעולה בשלימות.

- ביאור מדרשי חז"ל בפרשתן ע"ד האמור -

זהו שהסמיכו חז"ל להכא הפסוק כי אתה ה' תאיר נרי ה' אלוקי יגיה חשבי, רצ"ל דאף שאני לעצמי בבחי' חושך, כי יודע אני שאני מסוגל ויכול להשלים עצמי כדבעי בכל חלקי העבודה ולהשכיל בכל חלקי התורה הק', אכן אם אעשה ככל אשר ביכולתי ובכל כוחותי, וכלפי שמיא גליא שמשתדל האדם כפי כוחותיו, או אז כאמור יחשב לו הקב"ה כאילו עשה הכל בשלימות.

וזה שפתח רבי אבא בזה"ק בפסוק אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יחלכון, וכנ"ל שצריך האדם רק לילך ולהשתדל כפי כוחו, ו'באור פניך יגיעו' או 'יתקרבו' לא נאמר, כי העיקר הוא שישתדל ויעשה האדם כפי כוחותיו, ויהיה מרוצה ומקובל לפניו ית"ש באהבה וברצון.

ונדרוש סמוכים לבאר סמיכות פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, דהנה רש"י הק' לעיל בסוף פר' נשא עה"פ (במדבר ז, פט) ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפורת אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים וידבר אליו, פירש, שני כתובים המכחישים זה את זה בא שלישי והכריע ביניהם, כתוב אחד אומר (ויקרא א, א) וידבר ה' אליו מאהל מועד והוא חוץ לפרוכת, וכתוב אחד

כי בלא"ה לא תעלה בידו לדעת ולהשכיל כל דברי התורה, ומשכך יבקש להרפות ידיו כליל מעסק התורה ועבודת השי"ת, על כן לפיכך כשחרב בית המקדש נגנזה המנורה, שאחר חורבן הבית כשנפלו בני ישראל ממדריגתם ובוא לידי קטנות הדעת, דבעוד שבית המקדש היה קיים הרי שיצאה חכמה נפלאה ודעת אמת מבית ה', ובקל היה ביד כל אחד להתקרב לתורה, וכנודע מה שנאמר בשם הגר"א זי"ע שהתבטא פעם, יכול אני לצייר בדעתי דמותו של תנא מהו, אולם לצייר דמותו של יהודי פשוט בזמן שביהמ"ק היה קיים אני יכול, כי היו אנשים כה גבוהים אשר לא ניתן להשיג מדרגתם. ובזמן שבית המקדש קיים ושכינה שרתה בישראל, ונתקיים אז הכתוב (ישעי' ב, ג) כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים, זכו בני ישראל להשיג השגות עליונות עד אין חקר שאין לנו כלל השגה בזה.

אכן מיני אז חורבן הבית החלה לשלוט השכחה, וכאשר האריך הרמב"ם בהקדמתו לפי' המשניות בענין חילוקי הדעות שנפלו בין התנאים וזה היה תיכף אחר חורבן בית אלוקים, כשלאחר החורבן התחילו זוגות התנאים, ומזה נמשך אח"כ מחלוקות הראשונים והאחרונים, ונתעוררו דין ודברים ופלוגתות בין גדולי ישראל דור אחר דור. ועלול האדם לדמות דמאחר ונתרחבה התורה כל כך ואין בידו עוד להשיג כל חלקי התורה מעתה פטור הוא כליל מעסק התורה. על כן בדיקא נגנזה המנורה לדורות עולם, לזכור ולהזכיר ענין האמור, שגם משה רבינו שנתקשה בעשייתה מכל מקום מחשב לו הקב"ה כאילו נעשה המנורה על ידו, ובכוחו האירה המנורה, ומזה ילמד האדם שאין הקב"ה מבקש הימנו לגמור המלאכה, אלא שישתדל ויעשה כל מה שביכולתו, והקב"ה יגמור בעדו ויחשב עבורו כאילו עשה הכל בשלימות.

ואש המנורה שנגנזה לדורות מאיר נשמות בני ישראל ומלמדם להועיל לכל יתנו חלילה דריסת רגל ליצרם הרע המבקש לקררם בדרכם, לאמר הן ישנו דרך ארוכה כל כך לבוא לתכלית השלימות בעסק התורה הק' ובעבודת השי"ת, ומעתה אל להם לפתוח ולהתחיל כלל וכלל, כי כאמור אין כל נפק"מ

אומר (שמות כה, כב) ודברתי אתך מעל הכפורת, בא זה והכריע ביניהם, משה בא אל אהל מועד ושם שומע את הקול הבא מעל הכפורת, ע"כ.

ולחנ"ל יבואר הענין בזה, דזה מורה שצריך האדם להשתדל ולעשות מה שביכולתו, ולזה כל זמן שלא נכנס משה ובא אל אהל מועד לא זכה לשמוע הקול מעל הכפורת, ורק אחר שבא ונכנס לאהל מועד אז 'וישמע את הקול מדבר אליו'. מזה ילמד כל איש מישראל בכל דור בכל עת ובכל זמן, שאם ישתדל ויעשה כפי כוחותיו אח"כ יעזרוהו מן השמים.

ועל כן סמכו ענין לו פרשת בהעלותך את הנרות, וכן"ל דמורה שהעיקר הוא שצריך האדם רק להדליק הנר ותהא הלהב עולה מאליה, ומה שיבער לאחמ"כ זה כבר יעשה הקב"ה. וי"ל דלכן 'הדלקה לאו עבודה הוא' (יומא דף כ"ד ע"ב), כי האדם צריך רק להדליק בניצוץ אש, וההבערה אח"כ תבא מן השמים, כי כשעושה האדם מה שיכול זוכה בסוף הבא שיהיו מסייעין אותו מן השמים.

- דברי התעוררות לקראת כ' סיון -

ובדרכנו יתבאר מה שרמזו בספה"ק (ראה אוהב ישראל, ליקוטים חדשים, פר' מטות) בפסוק (שמות יז, מז) כי יד על כ"ס י"ה, כ"ס נוטריקון כ' סיון, י"ה נוטריקון יום הקדוש, עי"ש. והיינו כי יום כ' סיון הוא האות והסימן הראשון לעורר לבב האדם שיעלה על זכרוננו שהנה ממשמשים ובאים הימים הקדושים, ועומדים כבר מאה ימים לפני ראש השנה, וביום זה מעוררים את האדם לפשפוש המעשים לקראת השנה החדשה. ואשרי לו לאדם שאכן מתחיל להתחזק ולהכין עצמו כבר מיום זה. אכן היצר הרע עלול לבוא ולדבר על ליבו, היאך זה יתחיל כבר מיום כ' בסיון, והלא בכל התקופה הלזו עד ראש השנה ישנם גם את כל חודש תמוז, ובהם ג' שבועות וימי בין המצרים, ולאחמ"כ פרק הזמן הקרוי בפי העולם 'בין הזמנים', שבוודאי לא יוכל להחזיק בקבלות שיקבל עליו בימים הללו, ומפני מה יתחיל כבר כעת, כשישנו עוד זמן רב, וארוכה עליו הדרך שבוודאי יפול במהלכה.

וזהו גופא שרמזו בפסוק כי יד על כ"ס י"ה רצ"ל על דבר זה שמתחילים להתכונן כבר מיום כ' בסיון,

על זה גופא מלחמה לה' בעמלק מדור דור, כי היצר הרע אשר קרך בדרך, בא מיד לפתות את האדם דכיון דישנו לפניו דרך ארוכה עד ראש השנה לא יתחיל כלל בעבודה.

אמנם האיש הישראלי אשר שכל בקדקדו, הוא אדרבה מתחזק כנגד יצרו הרע ומתחיל להכין עצמו, ומבקש מהבורא ב"ה זכני לקדש רמ"ח איברי שאזכה לקבל עלי עול מלכות שמים ועול תורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ולהנהיג מאה הימים הללו בדבעי מתוך התקרבות להקב"ה, ובטוח הוא כי ביד הקב"ה לעזרו בזה, ובזה גופא הוא לוחם את מלחמת ה' בעמלק.

ואף כי איני ראוי לעורר אחרים, ולוואי ואתקן מעשי ולא אקלקל לאחרים, אכן בזמנים אלו שבני ישראל זקוקים לרחמי שמים מרובים ולשמירה דלעילא, כי אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב עוד ולא נאמר אלהינו למעשה ידינו (הושע יד, ד), ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, הרי שרק זכות התורה וזכות קבלת עול מלכות שמים, וכשמתנהגים כראוי כדת וכהלכה הרי שיש בזה להגן ולהציל את כל עם בני ישראל.

והנה המדמה שישנו דבר שבא בדרך מקרה בעולם, הרי זה בכלל מינות ואפיקורסות, כי האיש הישראלי יודע ומאמין שכל דבר הוא מושג בהשגחה עליונה מאת הבורא ב"ה, כל תנועה ותנועה וכל פעולה ופעולה לא ידמה שהוא העושה הדבר מעצמו, אלא כך נעשה מאחר והכריזו בן מן השמים.

ובימים אלו ביקשו לעורר אותנו מן השמים להתעורר לתשובה ופשפוש המעשים כבר מיום כ' סיון, שנעלה על זכרוננו את אשר נעשה החורבן הגדול בשמחת תורה, דמכיון שלא היו ישראל ראויים נעשה מה שנעשה, ומעתה יעלה כל אחד על לוח לבו כבר מיום כ' בסיון כי הנה ממשמש ובא יום הדין אשר בראש השנה יכתבון וביום צום כיפור יחתמון, ויתעורר כל אחד ואחד לתשובה שלימה. בן מיתאמרי בשם הרה"ק הקדושת יו"ט זי"ע ברמז הכתוב (במדבר ד, כב) 'נשא את ראש', דכאשר קורין פרשת נשא צריכים כבר להכין עצמו לקראת ראש

השנה, ע"כ, וכמו"כ גם בפרשת בהעלותך דנודע מש"כ הרמב"ן כאן במה שאמר הקב"ה לאהרן 'שלך גדולה משלהם שלך לעד קיימת' ריש בזה רמז לנרות החנוכה יעו"ש, ולזה מעוררים את האדם לתשובה כבר מיום כ' סיון, שיעשה חשבון נפשו להתעורר לתשובה תיקון המעשים מעתה עד ימי החנוכה, שיהיו כל הימים הללו מאירים ומרוממים מתוך קבלת עול מלכות שמים.

- בחובת ההשתדלות והבטחון בהשי"ת בזמנים מרופים אלו -

כבר הזכרנו אמש כי בזמנים הללו על כל אחד ואחד להחדיר בעצמו האמונה הפשוטה והידיעה הברורה כי הבורא ב"ה הוא היה הוה ויהיה והוא לבדו עשה ועושה ויעשה כל המעשים, והוא מנהיג ועושה הכל כרצונו, וכל תנועה ותנועה בעולם הוא מושגח בהשגחה פרטית דלעילא, ועל ידי תפילות ותחנונים לפני השי"ת אשר הוא מחיה החיים וברחמיו מחייה ומעניק חיים לבריותיו, והבורא ב"ה הוא אשר שומר ישראל וישמור שארית ישראל, והיינו אפי' את אלו שהם בבחי' שיריים מישראל שעל ידי אריכות הגלות נתרחקו מדרך ישראל סבא, גם אותם ועליהם פורש הקב"ה סוכת שלומיו להגן בעדם ולהצילם. עלינו להזהר ולהתרחק מדעת השוטים והטומאה המבקשים לתלות כל דבר בסיבות מסיבות שונות, אשר זהו מטומאת עמלק לבלבל דעת האדם להסיתו מאמונה פשוטה.

בזמנינו כשרואים שכל סדרי העולם משתנים, והכל מתנהג היפך מדרך וטבע העולם, הרי זה עצמו אות ומופת כי הכל כאשר לכל הוא בהשגחה פרטית, ובכך יש להתחזק לצפות לישועת ה' אשר בוודאי לא תאחר לבוא, וברור שבעת הזאת שייד יותר ענין הבטחון והאמונה כשרואים עין בעין כי יד ה' עשתה זאת, ועל כן יש לו לאדם לצפות לישועה מן השמים ולהאמין בלבו כי ישועה קרובה לבוא.

ואמנם הורנו רבותינו הקדושים בענין חובת ההשתדלות כי שיעורה תלוי בכל אחד ואחד לפי עומק ותוכיות נפשו, ולפי דרגתו ודבקו בהשי"ת, כנודע בענין זה ממרן אור ישראל הבעש"ט הק' זי"ע (ראה לכ"ק מרן זי"ע בעידן רעד"ר נצו"י תשל"ו; ועי' דברי

יחזקאל, פר' וישב, ד"ה מד"ר אשרי הגבר), ובפרט שהרי אמרו חז"ל (ירושלמי שבת פ"ג ה"ו) שהשמן מקמרג בשעת הסכנה.

מרן אאדמו"ר זי"ע (דברי תורה לפר' בשלח, נדפס בגליוני ד"ת גליון אלף רנ"ה) דרש בענין חובת ההשתדלות, ובתו"ד אמר עפ"י יסוד דברי הגה"ק החתם סופר זי"ע (חת"ס עה"ת פר' משפטים) במה שנחלקו הרמב"ם והרמב"ן בענין אי ראוי להתרפאות על ידי הרופאים, דהרמב"ן ריש פרשת בחוקותי (ויקרא כו, יא ד"ה וזו) כתב על מה שדרשו רז"ל (ברכות דף ס' ע"א) על הפסוק (שמות כא, יט) ורפא ירפא מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות, וז"ל, לא אמרו שנתנה רשות לחולה להתרפאות, אלא כיון שחלה החולה ובא להתרפאות, כי נהג ברפואות, והוא לא היה מעדת השם שחלקם בחיים, אין לרופא לאסור עצמו מרפואתו, לא מפני חשש שמא ימות בידו, אחרי שהוא בקי במלאכה ההיא, ולא בעבור שיאמר כי השם לבדו הוא רופא כל בשר, שכבר נהגו, ועל כן האנשים הנצים שהכו זה את זה באבן או באגרופ (שמות כא, יח) יש על המכה תשלומי הרפואה, כי התורה לא תסמוך דיניה על הנסים, כאשר אמרה (דברים טו, יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ, מדעתו שכן יהיה, אבל ברצות השם דרכי איש אין לו עסק ברופאים, עכ"ל. כלומר, שבאמת לא היה רשות לחולה להתרפאות על ידי רופאים, כי היה לו לבטוח בשם ה', אלא כיון שהאיש הזה איננו מהבוטחים בה' ומצפים לישועתו, ונמסר הוא לרופאים, צריך זה לשלם לו שכר רפואתו. ועד"ז כתב האבן עזרא עה"פ ועבדתם את ה' וגו' והסירותי מחלה מקרבך (שמות כג, כה), דבתו"ד ז"ל, והנה שומר התורה אין לו צורך לרופא עם השם הנכבד, על כן כתוב גם בחליו לא דרש את ה' כי אם ברופאים, עי"ש.

והרמב"ם בפירוש המשנה (פסחים פ"ד מ"ט) הקשה על דיעה זו שהבוטח בשם ה' אין לו ללכת לרופאים, כי מה לרופאים בבית יראי ה', דא"כ מי שהוא רעב לא ילך אל הלחם להתרפאות מחולי הרעב שלו, וכמו שהרעב יאכל לחם כי כן הוא הטבע שהטביע הקב"ה בעולמו, כן הטביע הקב"ה בעולם שהחולה ילך אל הרופא להתרפאות.

יחלצנו ממיצר, ויוציאונו למרחב, ובאלקים נעשה חיל והוא יבוס צרינו, אתוד"ק כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע יעו"ש שהאריך הרבה בענין חובת ההשתדלות ומידת הבטחון.

על כן עלינו להחדיר בקרבנו ולהתחזק בידיעה כי הבורא ב"ה הוא המנהיג והוא מהווה כל היות שבעולם, ובבטחון אמת מתוך תפילות ותחנונים לפני שומר ישראל, שישמור את כל עם בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם די בכל אתר ואתר בשמירה דלעילא ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש.

גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, ובני ישראל חפצים לעשות ולקיים רצון הבורא ית"ש, ויעזור השי"ת ויקיים הפסוק (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, וירומם הקב"ה את בני ישראל ממצבם השפל, ונוכה ויאירו עלינו הימים הבאים לקראתנו מתוך שמחה, ונוכה לישועת ה' כהרף עין בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

בנו הנדיב מוה"ר יצחק לרנר מלונדון, חתן הנדיב מוה"ר חיים זעליג פלזן הי"ו מאנטווערפן.
מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, והאציל מברכותיו לחתן ולמחותנים, ולכל הקהל.
אח"כ נשא מרן שליט"א מדברות קדשו לכבוד השמחה, וזהו תוכנם:

ובכלי יקר עמד בזה, דלכאו' יפלא הדבר, הרי עיקר התורה ניתנה למצוותיה ובספר זה אין רמז לשום מצוה, דיש בזה רק תפילה 'קומה ה' ויפוצו אויביך' וגו', יעו"ש.

אכן הגה"ק החיד"א זלה"ה (בכמה מקומות בספריו) האריך הרבה בענין זה דפרשת ויהי בנסוע הו"ל ספר בפני עצמו, דלכאו' תמוה היאך שייד ספר בפני עצמו על ב' פסוקים בלבד, וכתב דבאמת התוה"ק הוא כולה צרופי שמות רזין עילאין ואלמלא זכינו היינו מקבלים מיד התורה בגילוי האורות הפנימי ואז היתה הקריאה באופן אחר לגמרי, אלא דהן בעון העגל חוללנו ודא גרמא שנתלבש התורה בסיפורים וניתנו לנו תיבות התורה בצורתה כפי שהיא לעינינו,

וכתב החתם סופר ליישב דעת הרמב"ן, דאין זה דמיון כלל, כי חולי הרעב הוא בטבע, בהיתוך הליחות, ולא בא לו על חטא, משא"כ שארי מיני חולאים, הרי אין אדם נוקף אצבעו למטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה, ובוודאי בדין נגזר עליו החולי והמכאוב, ואם כן מה לו להתחכם על גזירות הבורא ית"ש להסיר חוליו בסממנים המועילים, יחקור אחר הסיבה הראשונה, שהוא החטא שגרם לו זה, וישיב ממנו ויתפלל אל ה' וירפאהו, עכ"ד.

דברי החתם סופר המה קילורין לעינים ויסוד מוסד לכל עניני האדם, שכל זמן שרואה שעניניו ועסקיו מתנהגים בדרך הטבע כמנהגו של עולם, יכול האדם להשתדל בדרך הטבע ומנהג העולם, שהרי כן טבע הקב"ה בעולם שכל אחד צריך לעשות פעולה למען יברכו ה' בכל מעשי ידיו אשר יעשה. אולם כשרואה בחוש שמתהפך הגלגל חוץ לדרך הטבע, והכל מתנהג שלא לפי סדרי העולם, בזמן כזה צריך לדעת בבירור כי מאת ה' היתה זאת, ולעת כזאת בוודאי כי העיקר הוא הבטחון בהשי"ת כי

מוצש"ק

לערך השעה 12.00 הגיע מרן שליט"א לאולם שיקאגו שע"י מרכז רפואי צאנז, להשתתף בשמחת השבע ברכות שנערך ע"י הנהלת המרכז הרפואי, לכבוד הנגיד מוה"ר שלום לרנר הי"ו מלונדון, בשמחת נישואי נכדו החתן אברהם יוסף ארי' נ"י בן

בתוה"ק בפרשה שקראו השבוע (במדבר י, לה) ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך, ויש לבאר הלא אמרו חז"ל (ויק"ר יא, ז, ובתנחומא שמיני, ט) אין ויהי אלא לשון צער, ומה צער היה כאן.

ברש"י הביא מה דאחז"ל (שבת דף קט"ז ע"א) פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה לומר שאין זה מקומו, ולמה נכתב כאן כדי להפסיק בין פורענות לפורענות, רבי אומר לא מן השם הוא זה אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו, כמאן אזלא הא דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ספרי תורות כמאן כרבי, ומאן תנא דפליג עליה דרבי רשב"ג וכו' עי"ש.

התורה, וחלף שיהיה בידינו עוד ספר שלם באתגליא כפי שיהיה לעתיד לבוא, לא זכינו כעת לאורה.

ואמנם י"ל עוד, עפ"י מש"כ בספה"ק מאור ושמש (פרשת בחוקות, עה"פ ורדפו מכם חמשה מאה), דהנה מצינו כשהלכה רבקה עם אליעזר לבית יצחק, בירכה לבן ואמר (בראשית כד, ס) אחותינו את היי לאלפי רבבה, וכפי הנראה שברכה גדולה היא, ולכא' הלא לבן ביקש לעקור את הכל, ובכל מאודו חפץ הוא ואביו בתואל למנוע השידוך הקדוש הלזה, וכדאיתא בחז"ל (ב"ר ס, יב) שהמיתו המלאך לבתואל הרשע, ומעתה וכי תצא ברכה כזו מפה חנף ורשע גמור כמותו, אתמהה.

וביאר בקדשו, דנראה שבקרב ישים לבן ארבו, כי ראה שעל ידה יבנה אומה הישראלית ויתאחדו באחדות גמור וייתחד שמו של הקב"ה על ידיהם, כמו שאמר הכתוב (דברים ו, ד) שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, וישראל יתאחדו כמו שאמר הכתוב (שמואל ב-ז, כג) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ורצה לבן הרשע להפריד אלוף שלא להיות באחדות רק בהתחלקות ובריבויים. וזהו שאמר את היי לאלפי רבבה רצה לומר שהאל"ף היא אחדות כי היא אחד תהיה רבבה היינו בהתחלקות ריבויים ולא יהיה כלל באחדות.

כוחה של האומה הישראלית הוא האחדות, וכדאמרו חז"ל (יעוין תנחומא, נצבים ס"א) אלמלא היו ישראל באגודה אחת אין כל אומה ולשון יכולה לשלוט בהם, וכדאסברה הגה"ק הישמח משה זי"ע דמצינו ששרו של עשיו הודה לו ליעקב באומרו (בראשית לב, כט) כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל, ובזה הודה לו שיעקב הוא השלטון והשררה בעליונים ובתחתונים הוא בידי יעקב, וכח זה נשאר בו ביעקב לדורות עולם לו ולזרעו אחריו שיהא הוא המושל וכולם יראו ויפחדו מפניו.

אמנם כוחו של יעקב נתחלק בין י"ב בניו שבטי י"ה, כדרך ירושה המתחלקת בין כולם ונמצא שכל אחד קיבל חלק אחד מי"ב מכוחו הרב והעצום של יעקב אבינו, ושוב נתחלק לשבעים נפש שירדו מצרימה, ובצאת ישראל ממצרים נתחלק שוב לששים רבוא יוצאי מצרים וכן הלאה, נמצא שכל

ועצם התורה נתכסה מאתנו בלבוש והסתרה, ופנימיות התורה שהם סודות עמוקים צירופי שמות הקודש אינם נקראים כלל כמו התיבות הנראות לעינינו, ולכן לעתיד לבוא כאשר נזכה ללמוד התורה מפיו יתברך, כמ"ש (ישעיה נד, יג) וכל בניך למודי ה', תתגלה אור הפנימי צרופי שמות הקדש ורזי דרזין ויהיו אותיות אלו עצמן בסדר ואופן אחר ויאירו שמות הקודש ורמזים נפלאים. וזהו הכוונה במה שדרשו חז"ל (ויק"ר יג, ג) בפסוק (ישעי' נא, ד) תורה מאתי תצא - תורה חדשה מאתי תצא, כי בוודאי זאת התורה לא תהא מוחלפת אלא שלעתיד לבוא יתגלה לעין כל מילואי האותיות ומילואי המילואים, ומב' פסוקים אלו יהיה ספר חדש.

ואשר לכן לעת עתה אמנם התורה רק חמשה ספרים כפי מה שקבלנו אותה בזה"ז, אבל לעת"ל כאשר ומלאה הארץ דעה את ה' יהיו שבעה ספרים, דהיינו ספר במדבר יהיה שלשה ספרים, ולכן בזמן הזה צריכה להיות הטבת חמש נרות לבד יען כי לפי הזמן לעת עתה הם חמשה ספרים, והטבת שנים לחוד כי השנים הם גנוזים עתה, כי רק לעתיד לבוא יתגלה דהם שבעה ספרים, ושעל כן הביא המדרש כאן מאה"כ (שם מב, כא) ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר, כי לעת"ל יוגדל התורה מחמשה ספרים לשבעה ספרים, (עין צווארי שלל פר' בראשית, וכסא דוד דרוש ט"ו).

ובחומת אנך (זכריה ד, ב) הוסיף בזה, דאמנם לעת עתה לא זכינו לקבל מן הספר הזה אלא ב' פסוקים דויהי בנסוע ובנחה, אבל לעת"ל כשנזכה לשמוע תורה מפי עומה אורה ית"ש, יהיו שבעה ספרים ניכרים ומפורסמים. ובכסא רחמים על מס' סופרים (פ"ו ה"א תוס' ד"ה ויהי) כתב וז"ל, כתבו המקובלים שספר ויהי בנסוע הוא ספר גדול ככל התורה, ולא זכינו אלא לשני פסוקים אלו, וכשתהיה הגאולה ב"ב אזי נזכה לכל הספר של ויהי בנסוע, עכ"ד, וכע"ז הביא במדבר קדמות (מערכת יו"ד אות ו' מספר כף ונקי כ"י להחכם השלם החסיד קאליפה מלכא מק"ק אגאדיר), וכו' עי"ש.

ולפי"ז יבואר בפשטות, דלכן נאמר ויהי בנסוע לשון צער, והיינו שהצרה היא מה שכעת בעוה"ר נתקמנה

הוא שומר ישראל השומר שארית ישראל, והוא ברחמיו ישיבנו אליו בגאולה השלימה.

ואפשר לקשר ענין זה לשמחת שבע ברכות, דהנה המביעו חז"ל במטבע הברכה בשמחת שבע ברכות (כתובות דף ח' ע"א) 'אשר ברא ששון ושמחה וגו' ומוסיפים עוד 'מהרה ה' אלוקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה' וכו', וראוי לבאר שייכות הנך ב' עניינים הברכה לחתן ולכלה לאהבה אחוה ושלוש ורעות, למה שמבקשים עוד 'מהרה ה' אלוקינו ישמע בערי יהודה' וכו'. ולהנ"ל יתבאר שפיר, כי אכן בקשה אחת היא, כי כאשר נזכה וישרור האהבה אחוה ושלוש ורעות בין ישראל, ויהיו כולם באחדות הגמור, או אז נזכה לישועה השלימה ו'מהרה ה' אלוקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה'.

*

מסובים אנו בשמחת שבע ברכות לנכד הני תרי אישים חשובים, מוה"ר שלום (לרנר) הי"ו ומוה"ר חיים זעליג (פלזן) הי"ו, אשר הם כבר כאן בידידות שנים הרבה, ודבר שפתים אך למותר להרחיב בשבחים, ורכים ממעשיהם הטובים לתורה ולחסד עבור כלל ישראל הם בהשקט ואף בתוך המשפחה אין יודעים מכך. ובוודאי שרק דבר זה זכות הצדקה והחסד, היא שעומדת להם לבני ישראל להיות להם למגן ולמחסה, כי אלה ברכה ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר (תהלים כ, ח), ובזכות צדקה שעושים אלו ואלו אני מושיעם, וכדאיתא במדרש והובא הדבר בפרשת דרכים באריכות (דרוש יח) שלעתיד לבוא תהא צרה גדולה שכמוה לא היתה מימות עולם שאומות העולם יקטרגו על בני ישראל ואפי' הסניגור לא יוכל להליץ עליהם טוב, ואז יאמר ה' אני מדבר בצדקה רב להושיע (ישעיה סג, א), בזכות צדקה שעושים אלו עם אלו אני מושיעם (עי' פתיחתא דרות רבה, א), וכן איתא במדרש (עי' ויק"ר כו, ח) אין ישראל נגאלים אלא בזכות הצדקה.

וגם כשלא יהיה להם לישראל זכויות אחרות מלבד זכות הצדקה, שמרבים בעשיית חסד באהבה ואחוה, ומקבלים כל אחד מישראל בחמימות ובסבר פנים יפות, הרי שזכות הצדקה מטה כלפי חסד, וכל

אחד מישראל יש בו חלק וניצוץ קטן מעט מזעיר מכוחו של יעקב אבינו, אמנם חלק קטן שכזה בפני עצמו אין בה כלום, אבל אם יהיו כל ישראל באגודה אחת אזי יצטרפו כל החלקים אשר יחדיו יהיו תמים ככוחו וגבורתו של יעקב אבינו ואז אין כל אומה ולשון שולטת בהן עכתוד"ק הישמח משה.

ולזה אמרו חז"ל (יומא דף ט' ע"ב) דשנאת חינוס היא שהחריבה את בתינו והגליתנו מארצנו, ועדיין מרקד בינינו, כי כל צרות ישראל בכל הדורות כולם, שורש הדבר היה בגין יצר המחלוקת ופירוד הלכבות, שזה גרם והביא לכל הרעה רח"ל.

וכאמור דכשראה לבן שלא יוכל לעכב השידוך כי מה' יצא הדבר, על כן בקרבו ישים ארבו לקלקל הכל על ידי שיעורר פירוד הלכבות ומחלוקת בקרב ישראל, וכאשר יהיה רח"ל חרב איש ברעהו, שוב יבטל כוחם, ובחלקלקות לשונו אמר דבר שהוא היפך הברכה, ולזה אמר אחותנו את היי לאלפ"י מורה על האות אל"ף המרמז על אחדות, רבבה לשון ריבוי, בהתחלקות ריבויית בהעדר האחדות.

אבל משה רבינו אמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל, רצה לומר שהרבבות היינו ההתחלקות יבוא באלף היינו באחדות גמור באהבה אחוה ושלוש ורעות, כי עיקר העבדות הוא שיתייחד הכל ביחוד גמור ויהיה ה' אחד ושמו אחד, עכד"ק המאור ושמש בתו"ב יעו"ש מה שביאר בזה הפסוק לדרכו בקודש. וגם מרן אאדמו"ר זי"ע האריך בענין זה, ואכהמל"ב.

ולפי"ז יבואר דזה שאמר הכתוב ויהי בנסוע הארון, ונקט לשון צער, דמאחר וכל החורבן היה בגין פירוד הלכבות והעדר אחדות, שנפגם בחי' רבבות אלפי כנ"ל, ומתוך כך נתקטנו השיעורים בפרשה זו, ולא זכינו לספר זה, עד שנזכה לגאולה השלימה לצאת מגלות המר. וזהו ובנחת יאמר רצ"ל אימתי נזכה למנוחה ולישועה ולהתגלות כל התורה כולה בשלימות, כאשר יהיה רבבות אלפי, היינו שמרבבות יהיה שוב בחי' אלפי שיתאחדו בני ישראל באחדות הגמור, שעל זה ממתנינים ומצפים עלינו מן השמים, ואז אז נזכה לישועה השלימה.

ובעודנו בגלות אנו מבקשים מהשי"ת קומה ה' ויפוצו אויבך וינוסו משנאיך מפניך, כי רק הקב"ה

ב"ה בראותי כאן את הנכדים בחורים חשובים מאוד, ובוודאי שזהו הנחת והנכסים היקרים ביותר. ויעזור השי"ת לראות הלאה נחת דקדושה דורות ישרים מבורכים, זרע ברכ' ה'. ונתראה תמיד מתוך שמחה ונחת, ונזכה 'ובנחה יאמר' שיזכו כל כלל ישראל למנוחה בגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

שכן צדקה שעושים עם לומדי התורה על אחת כמה וכמה, כי משלבים בזה את עמוד התורה ועמוד הצדקה, וכאמור הוא הוא שעומד להגן על כל עם בני ישראל.

הברכה אחת היא לסבים החשובים, שיזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה, וכפי שנהניתי מאוד

ר' בעריש: אני זוכר כשמרן זי"ע הגיע לניחום אבלים אצל אבי ז"ל, כשישב על אחיו שנפטר בהיותו כבן שבעים ואחד, ואמר מרן שפעם היה אומרים על גיל זה 'זקן ושבע ימים'.

ב"ה שהיום זה כבר אחרת...

מרן שליט"א: על הרה"ק מאפטא היה מקובל שהיה מזקני הדור, ואף שנסתלק כבן ע"ז שנים.

ר' בעריש: הרבה גדולי ישראל נסתלקו בגיל די צעיר. ראיתי השבוע בישמח משה על הפרשה, פרשת בהעלותך (ד"ה ויצעק משה), שכותב על הענין שלפעמים מתפללים על החולה ולבסוף מת, ואנשים חושבים שמתפללים ולא פועלים, וכותב שידעו שזה כן פועל למעלה, וכותב על מה שמצינו אצל רבי חנינא בן דוסא (ברכות לד, ב) שאמר 'אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף', שאם שגורה תפילתי בפי זהו סימן טוב שאפעל גם למטה, אבל לפעמים נראה שאין פועלים כלום בעוד שבאמת פועלים למעלה.

מרן שליט"א: צדיקים פרשו מה שמצינו אצל אברהם אחר שהתפלל על אנשי סדום, שנאמר (בראשית יח, לג) ואברהם שב למקומו, דאף שנראה שלא פעל בתפילתו עכ"ז נשאר באמונתו התמימה ושב למקומו כמקודם, כי ידע שפעל מה שהיה צריך לפעול.

ר' בעריש: הישמח משה שם מבאר שמוכרח להיות כן, ולולא זאת לא היה הקב"ה מניח למשה רבינו להוציא שם ה' לבטלה באומרו א"ל נא רפא נא לה.

יודעים מה סבר מרן זי"ע לגבי אמירת מזמור מ"ט בבית האבל? הגה"ק ממנוקאטש זצ"ל כתב בחריפות שלא לאומרו (ראה דרכי חיים ושלום, הל' שמחות, תתרכ"ט).

מרן שליט"א: אצלנו לא אמרו, כך אני זוכר, מסתמא גם ע"פ מה שכתב הגה"ק ממנוקאטש.

ר' בעריש: רוב העולם נוהגים לאומרו.

ראיתי בדרכי חיים ושלום (אות תתריב), דמה שנוהגים העולם שאין הולכים לבית הקברות לאחר שבע שנים שלא היו, לא סבר המנח"א כן. אבל מרן זי"ע כן סבר שאין לילך לקבר אם לא היו שם ז' שנים.

מרן שליט"א: יש תשובה על זה בדברי יציב (יורה דעה, סימן רמה) שזה סכנה, ותלוי כמה היא הקפידא בצוואת רבי יהודה החסיד.

ר' בעריש: כמדומני שהרה"ח ר' מנחם גליק ז"ל שאל על זה את מרן זי"ע, ולא רצה להתיר בשום אופן.

בסיום דברות הקודש, קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה משך זמן, בסיום נפרד מהם מרן שליט"א לשלום וחזר לביתו.

יום ראשון פר' שלח י"ט סיון
בערב קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שלישי פר' שלח כ"א סיון

אחר תפילת שחרית הגיע מרן שליט"א לרחו" החוזה מלובלין, לניחום אבלים אצל הרה"ח ר' דוב בעריש בעלז מפעיה"ק, היושב שבעה על פטירת אחותו ע"ה, מרן שליט"א ניחמו בדברי תנחומים, ונביא כאן מתוכן השיחה:

ר' בעריש: כשנולדה אחותי ע"ה היה מדובר לגבי השם, אם לתת מצד משפחת אבי או ממשפחת אמי, ומרן זי"ע אמר לאבי ז"ל לתת על שם משפחת אמי, משפחת וואקס מרודניק, שמרן זי"ע הכירם היטב. וכשנתן את השם אמר מרן זי"ע, שיודע על זקנתי שעל שמה נקראה, שהיתה 'ערליכע יודענע', והוסיף, אני מבטיח לך שיהיו לך עוד בנות...

זקנתי ע"ה, חמותו של הרה"ח ר' מאיר וואקס ז"ל, שם ברודניק פעלה רבות לטובת הרה"ק מרודניק וכל המשפחה במשך כל השנים. היתה לה חנות והביאה משם הרבה דברים לצרכי הבית.

מרן שליט"א: מה היה שם משפחתה?

ר' בעריש: אדלר, היא היתה אלמנה הרבה שנים.

בעת נישואי הרה"ח צרבי אברהם זצ"ל אחיו של מרן זי"ע, דאגה היא לכל מה שהיה צריך, בגדים ושאר ענינים.

מרן שליט"א: זה היה כבר הרבה שנים אחרי הסתלקות הרה"ק מרודניק.

ר' בעריש: שמעתי לאחרונה מאחד מצאצאי המשפחה, שכאשר זקני, חמיו של ר' מאיר, היה חולה ושהה בבית החולים בקראקא, ולא היה מי שיהיה עמו בבית החולים בלילה, שהה מרן זי"ע אצלו. איני יודע כמה לילות, אבל הוא היה שם.

זקני ר' מאיר היה כל השנים שם לצדו של מרן זי"ע.

מרן שליט"א: מתי נסתלק?

ר' בעריש: בשנת תשל"ט, הוא לא היה מבוגר כל כך, כבן שבעים...

מרן שליט"א: זכורני מהרבה שנים קודם שהיה מראהו מבוגר... עם זקן לבן...

שליט"א חופה וקידושין אצל החתן יוסף נ"י בן הרה"ח ר' יעקב אהרן קייזר מביתר עילית, ע"ב הרה"ח ר' נתן נטע יוספוביץ מקרית הבעש"ט פ"ת (בה"ר שמעי' מק. הבעש"ט).

לאחמ"כ סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן משה דב נ"י בן הרה"ג ר' צבי שנק שליט"א ר"מ בשיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד (ב"ר יואל מפעיה"ק, וח"ר אהרן הרשקוביץ מרחובות), ע"ב הרה"ג ר' יהודה משה דוד שווארץ מפעיה"ק (ב"ר שמואל מב"ב, וח"ר אהרן ישעי' שפיצר מיוניאן סיטי). אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל.

יום רביעי פר' שלח כ"ב סיון

בשעות אחה"צ המוקדמות סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן מורנו יונה נ"י בן הרה"ג ר' חיים שלום ברנדסדורפר שליט"א שו"מ במרכז התורה (ב"ר אברהם מאיר ז"ל, וחתן להבחל"ח ר' אברהם שלמה רוט מפעיה"ק), ע"ב הרב דוד משה שווארץ מפעיה"ק (בהג"ר ירמי' שליט"א מירושלים, וחה"ר שלמה זאב קליין מפעיה"ק).

לאחמ"כ נכנס מרן שליט"א לסבב בניי ספסלי דבי מדרשא בהיכל המתיבתא, כשמרן שליט"א מביע קורת רוחו המרובה מקול התורה המהדהד ברמה, וההתמדה הגדולה חרף המצב הקשה השורר בארה"ק. ושוחח מרן שליט"א מעט עם המשגיחים שליט"א והתעניין אודות לימודם של הבחורים וכו'. כן נכנס מרן שליט"א וסובב בשיבת היכל התורה פעיה"ק הסמוך. אחר למעלה מעשרים דק', נכנס מרן שליט"א לביתו.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע העניק מרן שליט"א תעודת חבר להבה"ח בנש"ק יעקב יוסף שלמה נ"י בן הרה"ג ר' יחזקאל רייך שליט"א מקרית הבעש"ט (בן הג"ר אברהם יהושע שליט"א רב בימ"ד באנטווערפן, וחתן כ"ק האדמו"ר מוואסלוי שליט"א).

מרן שליט"א: הרי העולם לא קיבל את כל הנכתב בצוואת ריה"ח, ויש אומרים שהוא רק לזרעו (עי' שו"ת נודע ביהודה תנינא, אבעה"ז סי' עט; ועי' עוד באריכות בהקדמת צוואת ריה"ח, מהדורת הרה"ג רבי יחזקאל אהרן שווארץ שליט"א).

בגאליציא בכלל לא הרבו ללכת לבתי חיים. ר' בעריש: מלפנים לא ידעו מזה בכלל. אבי ז"ל סיפר לי שהיו חסידים שנסעו לבעלזא על ראש השנה, ואף אחד לא היה עולה בדעתו ללכת לציון של הרה"ק מהר"ש זי"ע ביום היא"צ כ"ז אלול.

מרן שליט"א: לא רק בגאליציא, גם ברוסלאנד... סיפר לי גיסי כ"ק האדמו"ר מזוועה"ל, שזוועה"ל למעזיבז לא היתה נסיעה רחוקה יותר מדי, ולא היו נוסעים. ר' בעריש: כמדומני שבטשערנאביל הלכו יותר לבתי חיים. כ"ק האדמו"ר רבי שלום מזידיטשוב זצ"ל היה מגיע אל מרן זי"ע...

מרן שליט"א: הוא הגיע הרבה, והתאכסן אצלי כמה פעמים... ר' בעריש: ומסופר ששאל את הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל היכן לקנות חלקה, וחשב על צפת או על ירושלים, וענה לו שאצלנו לא דברו מזה... גם מרן זי"ע לא היה מדבר על זה, אולי היה בזה ענין של 'אל תפתח פה'.

מרן שליט"א: מרן אדמו"ר זי"ע לא היה ניחא דעתיה לקנות מקום מראש.

ר' בעריש: היום מקובל לומר בנוסח המקום ינחם אתכם, לסיים 'ולא תוסיפו לדאבה עוד', ונראה לי שמלפנים היו מסיימים 'שלא תדעו עוד מצער'.

מרן שליט"א: כך היו אומרים.

ר' בעריש: מסופר שכאשר נחמו את הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל על פטירת אחיו הרב מבילגוריא זצ"ל, ואחר המנחמים אמר 'שלא תדעו עוד מצער', נענה הרה"ק מבעלזא ואמר, חלילה, מעולם לא היה לי צער. וקם מרן ואמר המקום ינחם אתכם וכו'.

בשעות אחה"צ המוקדמות (עקב המצב) סידר מרן

מתוכן השיחות בסעודות השבת במעון הקודש בקיסריה משנת תשפ"ג

הי"ח ברכות מכל מקום הוא מקצר באיזה דבר, וזה אי אפשר בקרבנות או בפסוקי דזמרה, אבל תחנון שממילא נדחה הרבה פעמים זאת אפשר להשמיט ולקיים בזה תפילה קצרה.

הוא מתודה בפיו ולבו לא נכון עם אל והרי הוא כטובל ושרץ בידו, [ודאי סכנה היא לו] ומוטב שלא יתודה, כי הדבר ברור שהשטן מקטרג בשעת הסכנה, אבל אם מתודה בלב שלם [ושב בתשובה שלימה], וטוב לו להתודות ממה נפשך, אם לא נגזר עליו, על ידי וידוי [וצעקה] ותשובה ושב ורפא לו יתבטל הדין מעליו, ואם נגזר עליו מיתה בר מינן, מוטב שימות זכאי ואל ימות חייב, למה"ד למי שחלה שאומרים לו התודה והוא מתודה,

הגרמ"מ: מובא בשם מרן הדברי חיים זי"ע (חמדה גנוזה, עמ' סח; אמרי צדיקים, אות א) שאמר פעם בטעם הדבר שאינו אומר תחנון כשנמצא בדרך, כי הלא חז"ל תקנו תפילה קצרה להולכי דרכים, ואף שאנו מתפללים כל

^א ראה עוד בספר דרכי חיים (הנדמ"ח, עמ' סו) בשם מרן הדברי חיים, שהענין בזה הוא ע"ד הכתוב (תהלים קב, כד) ענה בדרך כחי קצר ימי, דהדרך הוא עינוי, וגם תחנון נחשב כעין עינוי, ואין עושים שני עינויים.

וראה בשו"ת רדב"ז (חלק ת, סימן יז): שאלת ממני אודיעך דעתי, ביורדי ימים שאינם אומרים שירת הים ולא ודוי, אם יש טעם למנהג זה. תשובה: זו לא שמעתי וכו' ולענין הוידוי, אם

אפים, סי' קל"א סק"ג) כי כל המיקל לדחות אמירת התחנן משובח, שהוא סכנה גדולה, ובדבר קל דוחין אמירתו.

מין שליט"א: מרן אאדמו"ר זי"ע בשו"ת דברי יציב (אורח חיים, סי' עד) גם נתן טעמים לדבר מה שמקילין הרבה לענין תחנן. וכבר איתא בגמרא (מגילה כב, ב) 'אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון'.

א' הנוכחים: בנועם אלימלך (פרשת שלח ד"ה א"י וישמע) כתב 'בדרך הלצה' לפרש הכתוב (במדבר טז, ד) וישמע משה ויפול על פניו, על פי הגמרא הנ"ל שאין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן נענה כיהושע בן נון, ומשה רבינו שהיה 'ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה' (במדבר יב, ג) והיה שפל בדעתו מכל אחד, היה מתיירא ליפול על פניו בסברו שאינו רשאי לכך. אבל כאשר "וישמע משה", רצ"ל אחר ששמע מקרח שאמר שהוא הרב והנשיא שבישראל ולו ראוי הגדולה, ואף אמר (טז, ג) 'כי כל העדה כולם קדושים', אזי 'ויפול על פניו', שהתחיל משה רבינו ליפול על פניו בנפילת אפים בהבינו שהוא ראוי לזה...

הרב זלמן לייב מי-ם: כן מבואר בשולחן ערוך (אורח חיים קלא, ח) אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו כשמתפלל עם הצבור אלא אם כן הוא בטוח שיענה כיהושע בן נון. והרמ"א כתב 'וכן אסור לכל אדם ליפול על פניו בפשוט ידים ורגלים אפילו אם אין שם אבן משכית'. משמע דכוונת המחבר הוא על נפילת אפים ולא פשוט ידים ורגלים.

מין שליט"א: אצל מרן אאדמו"ר זי"ע היתה אמירת תחנן עבודה גדולה מאד...

ושאלוהו מקורביו על כך למה אינו אומר תחנן (כי היו מקפידים על הדבר שאין לו מקור בשולחן ערוך), והשיב להם בחכמה שיש מקור לזה מהא דאיתא בגמ' (בב"ק ס, ב) כלבים משחקים אליהו הנביא בא לעיר, והיות שראיתי שהכלבים - הם המשכילים שהיו לרוב בעיר קראקא - משחקים (שברשעותם היו מלעיבים במלאך האלק' מרן מצאנו), א"כ הוא סימן שאלהו הנביא הוא בעיר ולכן אין צריכים לומר תחנן.

¹ ראה בדרכי חיים (אות כח): אצל רבינו הקדוש היו אומרים תחנן בכל יום בשחרית ובמנחה, גם ביומי הילולא של צדיקים, רק ביומי הילולא של הרה"ק הר' אלימלך זי"ע וכו' היה רבינו הקדוש מסכים שלא לאמור.

וכ"כ בדברי יחזקאל (הלכות והליכות) שהרה"ק משינאווא היה אומר תחנן גם ביא"צ של צדיקים, מלבד בכ"א אדר יומ"ד של הרבי ר' אלימלך, י"א אייר יומ"ד של הרה"ק מראפשיץ, וי"א תמוז יומ"ד של העטרת צבי.

² בשו"ת דברי יציב (או"ח סי' ע"ה) הפליג מרן זי"ע בשגב אמירת תחנן: ולפי ספרי הכוונות הוא ענין נורא במסי"נ ממש, ועיין בסידור השל"ה ובסדר היום בכוונת תחנונים. ולזה היה מנהגו של אא"ז בעל ד"ח זי"ע שלא לומר תחנן בז' ימים של פסח שני שתרעין פתיחין [עי' זוה"ק פרשת בהעלותך דף קנ"ב ע"ב ברע"מ], והסכנה גדולה ביתר שאת שיתקבל תפלתו למסירת נפשו... ולזה כמה היה ענין גדול אצל אא"ז בעל עט"צ זי"ע באמירת התחנן, ולהמקובל בידינו שביום גשמים לא אמר תחנן, ואמר שאינו רוצה שיהיה טירחא דציבורא בעת הלוייה

א' הנוכחים: הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זי"ע גם לא אמר תחנן בהיותו בדרכים, וכששאלו אותו על זה אמר, הלא ידוע שתפילה זו צריך להיות במסירות נפש, ואיני רוצה שהנשמה שלי תלך מאתי באמצע הדרך, אלא בביתי...

על הרה"ק משינאווא זי"ע גם מקובל שלא אמר תחנן בהיותו בדרך.

מין שליט"א: הטעם שהחסידיים לא אמרו כשרבם הגיע אליהם כי אצלם זה היה יום טוב.

הטעם הפשוט שהחסידיים הקילו באמירת התחנן הוא משום שצריך זהירות גדולה לאומרה בכוונה יתירה בתפילה זו, ומאחר שאנן בעניותן לא מכוונים ממילא כהוגן ואין אומרים הוידוי בכוונה, על כן הקילו בזה. הגם שבצאנז הקפידו יותר על אמירת תחנן.

הרב זלמן לייב מי-ם: בבני יששכר (מאמרי תשרי, מאמר ז, אות ט) כתב כן, שקדמונינו שלא הנהיגו לומר וידוי אשמנו בכל יום בבתי כנסיות, רק בבתי מדרשות לתלמידי חכמים וזקנים, אבל למרבית המון עם המתפללים בבית הכנסת לא היו מנהיגים אותם לומר הוידוי בכל יום, דחששו להיותן טרודין על המחיה ועל הכלכלה ואינם מפנים את לבם לאיכות ומהות הוידוי, והנה כאשר יתוודו בהרצות שפתים ולבם כל עמם הנה יוסיפו על חטאתם פשע ויצטרכו למיתב תענית לתעניתם היינו וידוי לוידויים, רק בתענית צבור אז לבם נשברה ומפנין את לבם לענין הוידוי אז אמרו כל הקהל וידוי, ועתה הנהיגו לומר הוידוי בכל יום כל ההמון בכל בתי כנסיות, הנה המשכיל ישוב אל לבו להתוודות כהוגן ואז טוב לו.

הרה"ק מקאמארנא זי"ע כתב (שלחן הטהור, הל' נפילת

והלואי שיתודה אדם כל היום כולו, [ובכל עת יהיו לעניות דעתי כתבתי. בגדיו לבנים] ושמן [מעשה הטוב] מראשו אל יחסר. וראה מה שכתב הרה"ק מקאמארנא זי"ע (שלחן הטהור, סימן קלא): בדרך לא יפול על פניו כלל ואם ירצה יאמר תחנון בלא נפילה על אפיו, כי השכינה מצוי עמו בדרך וכו' ואין שם מות כלל ואסור לו ליפול על פניו.

² ראה בספר אמרי צדיקים (אות ב) שהרה"ק משינאווא היה בעיר מעליץ כמה שבועות, ובכל הזמן הזה לא אמרו תחנן ¹ ראה בספר אמרי צדיקים (אות ב): הרה"ק משינאווא זי"ע היה יושב בעיר מעליץ שבועות אחדים וכל ימי שבתו שמה לא אמרו החסידיים תחנן כנהוג בין החסידיים אם בא חכם לעיר, ואמר הרה"ק הנ"ל בגודל ענות צדקו, הנה הטעם מה שהחסידיים אינם אומרים תחנן כשמתארח ת"ח בעיר הוא יען הת"ח הוא בחינת שבת ויו"ט כידוע ובשבת ויו"ט אין אומרים תחנן משום קדושת שבת ויו"ט, א"כ תינח החסידיים לפי שיטתם וסברתם שמחזיקים אותי לת"ח שפיר אינם צריכים לומר תחנן, אבל אני היודע מעוט ערכי שאינני ת"ח וצדיק למה זה אין אנכי אומר תחנן, רק יש לומר הנה חז"ל אמרו (סנהדרין ט, ב) אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם אל תקרי אותם אלא אתם אפילו שוגגין אפי' מזדיין, וא"כ לפ"ז אפי' הם טועים בי אעפ"כ אני בבחינת שבת ויו"ט וגם אנכי שפיר איני צריך לומר תחנן.

וראה בספר י"ג אורות (ח"א, עמ' עו): פעם בא מרן מצאנז האבד"ק דשם תחנן לכבודו כמנהג החסידיים בבוא רבי לעיר, לעיר קראקא ולא אמר הגאון הצדיק רבי שמעון סופר זצ"ל

כח, לפי שקיבל על עצמו היום למסור נפשו ולהסתלק מן העולם בעת אמירת תחנון, ובזה שמנעו מלומר תחנון, נשאר חי בעולם.

הרב דוד מלונדון (בן אב"ד קצ"נ): כשמרן זי"ע אמר תחנון בעשרת ימי תשובה, איזה תחנון אמר?

מרן שליט"א: הנוסח הארוך שנדפס בסידור בארדיטשוב, ולא את הנוסח שנדפס בכל הסידורים. לגבי יום ברית כבר מובא בראשונים שלא לומר תחנון בכל העיר.

הרב זלמן לייב מי-ם: מרן זי"ע מזכיר זאת בצוואתו, שם הוא כותב 'וכאשר נהגו שלא לומר תחנון ביום שיש בו ברית מילה, שזמן שמחה לכל הוא והבן, ועיין ברבינו יעקב הגוזר (דין תפילה ביום המילה, עמ' סט) מברית מילה עד היכן הדברים מגיעים'.

מרן שליט"א: על הגה"ק ממונקאטש זצ"ל מובא שביום שהתפלל במנין שלו בחור בר מצוה שהתחיל אז להניח תפילין, לא אמר תחנון (ראה דרכי חיים ושלום, אות קצב), וגם אני איני אומר.

הרב זלמן לייב מי-ם: בזידיטשוב לא אמרו תחנון בכל

הגר"צ רייך: הרי מרן זי"ע לא אמר תחנון בכל ימות השנה, מלבד פעם אחת בעשרת ימי תשובה, בדרך כלל ביום י"ג מידות... וזה פלא, הלא בצאנו ובסיגוט ובדינוב כן אמרו, רק בזידיטשוב מעטו באמירת תחנון. מרן שליט"א: בזידיטשוב לא אמרו בכל ערב שבת וביום ראשון, מלבד עוד הרבה זמנים שלא אמרו.

הגר"מ: בזידיטשוב אמרו בנפילת אפים פרק לדוד אליך ה' נפשי אשא, ולכן מיעטו שם באמירת תחנון. **מרן שליט"א:** פעם התפלל הרה"ק מראזלא זי"ע תפילת שחרית יחד עם חותנו העטרת צבי, ותוך כדי התפילה שהיתה בהתלהבות יתירה הרגיש שחותנו עומד למסור נפשו בעת אמירת תחנון ופחד מאד ממה שעלול לקרות. ועלה במחשבתו עצה טובה, והוא מיהר לסיים תפילת שמונה עשרה ומיד נטל לידו מסכת קצרה ולמד אותה במהירות וסיימה עוד לפני חזרת הש"צ. כשסיים השליח ציבור את חזרת הש"צ אמר לו הרה"ק מראזלא שיאמר קדיש, כי יש לו סיום מסכת ואין אומרים תחנון, והעטרת צבי נתחייך כששמע זאת ולאחר התפילה הודה לו ואמר לו יישר

ופחד היה על כל הסביבה הק' ביום שאמר תחנון. ואולי יש להוסיף בטעמו של האי סבא קדישא, לרש"י בתענית ז' ע"ב שביום גשמים ישועה פרה ורבה בו שמליצי זכות נכנסין לפניו ביום הגשמים מתוך שעת רצון עיין שם, והתיירא לומר אז לדוד אליך ה' נפשי אשא, וזה שרמז שאז שייך חשש גדול מטירחא דציבורא בהלויה, וכמה עמקו מנהגיהם הקדושים. ולזה כ"ק בעל הד"ח שקראו רבו, התיירא ביומא דתרעין פתיחין לומר התחנון והיינו הנפ"א, ומקובלני בכרור מבית אבא שהד"ח לא אמר תחנון בהנך ימים...

¹ וכ"ה להרה"ק מקאמרנא בשלחן הטהור (סי' קל"א סכ"ה): בעשרת ימי תשובה יזהר לומר נפילת אפים ותחינות בין בשחרית ובין במנחה ויזהר מאד, וכ"ה בזר זהב שם (סק"ב): ובעשרת ימי תשובה ובת"צ עת מתוק לנפילת אפים, והאומרו בכוונה זוכה לכמה עולמות.

² בספר 'מקור חיים' (אות ש) מסופר: נודע כי הה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב לא היה אומר תחנון לא בערב שבת ולא ביום א', ושמעתי מפי הגאון מ' דוד צבי זעמאן שליט"א ראב"ד ק" [הוא הגה"ק אבד"ק נאסויד זי"ע] כי בעת שהיה הה"ק משינאווא בסטריא והתפלל בהקלויז של חסידי זידיטשוב, רצה להנהיג שם שיאמרו תחנון בימים אלו, ואמר להם, הרבי מזידיטשוב לא אמר תחנון ביום א', יען כי הוא היה צריך הכנה דרבה יום א' קודם נפילת אפים, ובש"ק לא היה באפשרי להכין עצמו לזה, לכן לא אמר תחנון, והראי' שפ"א היה לו הכנה ואמר תחנון ביום א', וגם בעש"ק לא אמר שהיה ירא שמפני גודל מסירת נפש שהיה לו בעת נפילת אפים אולי תצא נפשו הטהורה ויטריח את אנשי שלומו בצרכי קבורתו בעש"ק, אבל אתם מדוע לא תאמרו תחנון.

בספר "צבי לצדיק" על תולדותיו של הרה"ק בעל עטרת צבי זי"ע, כתב (פרק יב, אות ז): יש למצוא אסמכתא למנהגו שלא אמר תחנון בכל יום א' ועש"ק של כל השנה, במה שנאמר במשנה דתענית (פרק ב, משנה ג) שאנשי המעמד לא מתענין בערב שבת מפני כבוד השבת, ולא באחד בשבת שלא יצאו מענג ליגיעה ותענית וימותו. ובהיות שאנו יודעים שנפילת אפים החלה את רבינו תמיד בכל גופו, אין לך יציאה ממנוחה וענג ליגיעה וחולי מזה. מובן שזו רק השערה שלי ורבינו בודאי היה לו טעם יותר נכון, עכ"ל.

בספר צדיק כתמר יפרח (מג, ב) מובא שבקלויז דחסידי זידיטשוב בעיר לעמבערג גם לא אמרו תחנון בערב שבת וביום ראשון כמנהג רבם העטרת צבי, וזה היה בהסכמתו המלאה של רב העיר הגאון הנודע רבי יוסף שאול נאטנזאהן זצוק"ל בעל שואל ומשיב, יען שבת מדרש זה נקרא אתרא דמר ואין לשנות ממנהגו. ¹ ראה מש"כ הגה"ק ממונקאטש זצ"ל בדברי תורה (מהדורא תליתא, אות פג): ומה שהיו כמה צדיקים וקדושים שהקילו ביותר באמירת תחנון בכל דחיה ואמתלא שהיה להם כמו הגה"ק וכו' מהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע בעל עטרת צבי, הוא כמו שכתבנו כבר (בחמשה מאמרות) במאמר נוסח התפילה (אות לו), משום שכינונו בכונת נפילת אפים במזמור לדוד אליך ה' נפשי אשא, ושהוא סכנה גדולה כמבואר בכתבי האריז"ל, וכן שמעתי מכ"ק אדמו"ר הה"ק משינאווא זי"ע, שזהו רק היה הטעם להצדיק הנ"ל שהחסיר כמה פעמים מלומר תחנון כנ"ל, מה שאין כן אנו בעניותנו לא שייך זה

² הגה"ק ממונקאטש זצ"ל (נימוקי או"ח קלא, ס"ק ה) הביא שבמנהגי מהר"א טירנוי ז"ל כתב, 'מצאתי כתוב במנהגי דורא היכא דיש מילה בבית הכנסת אין אומרים תחינה בכל העיר, והטעם כה הווא ואליהו בא לעיר והכל שמחים'.

³ בספר שפע קודש (בר מצוה, עמ' מג) הביא בשם הרה"ג רבי אברהם יצחק אייזנברגר שליט"א, דכשעקר מרן זי"ע את דירתו מויליאמסבורג לגור בארץ ישראל, שאלו אנ"ש האין לנהוג לגבי אמירת תחנון בביהמ"ד כשיש בין המתפללים נער ביום הבר מצוה. וענה מרן זי"ע שאין לומר תחנון, דהוי כיום החופה והרי הוא כחתן שאין אומרים תחנון לפניו.

וכ"כ בספר נהר מצרים הל' נפילת אפים, שביום שנתחנך הנער למצות תפילין, אין נופלים על פניהם בשחרית שמתפלל שם הנער המתחנך, וסמך לדבר "כחתן יכהן פאר" (ישעיה סא, י), ואין פאר אלא תפילין כמו שנאמר (יחזקאל כד, יז) פארך חבוש עליך, והיינו נער הבר מצוה המתחנך במצות תפילין הרי הוא כחתן שאין אומרים תחנון לפניו, וכ"כ בספר שנות חיים (סי' ח' אות י) מנהג מצרים שלא לאמר תחנון כשיש בבית הכנסת נער שמתחנך במצות תפילין. ובהערות מקור חיים שם אות ל"ב כתב, ונראה שורש המנהג מנער שנעשה בן י"ג שנה שאז הנער דומה לחתן כמ"ש המג"א וז"ל, מצוה על האדם לעשות סעודה ביום שנעשה בנו בר מצוה כיום שנכנס לחופה, והרי כחתן אין

מרן אאדמו"ר זי"ע הורה שלא לומר תחנון בימי הילולא של אלו שאנו מתלמידיהם, שמרן הדברי חיים והרה"ק מרופשיץ היו תלמידים שלהם. ואני הוספתי שגם בימי הילולא בדור הראשון מתלמידי הבעש"ט הק', וכן אלו שהיו צדיקים גדולים ומפורסמים בין תלמידי הבעש"ט הק'.

הגר"ב צ"ר רייך: בדרך צחות אמרו שיש ראייה מפורשת שאין אומרים תחנון ביארציית של צדיקים, כי הרמ"א כתב (סי' קלא, סעי' ו) שלא לומר תחנון בל"ג בעומר, שאז חל היא"צ שלו, וכן הבית יוסף כתב (שם סעי' ז) שלא לומר ביארציית שלו שהוא ב"ג בניסן...

א' הנוכחים: הגה"צ רבי שמואל אונסדורפר זצ"ל היה אומר שעל ידי שישנם שמתרעמים ושואלים מפני מה אין אומרים תחנון, ועונים להם של מי היארציית ומה גדלו מעשיו ופעליו, הרי זה מעורר זכותם...

הגר"ב צ"ר רייך: האבודרהם כתב (סדר ערב שבת) שבערב יום טוב ולמחרת יום טוב אין אומרים תחנון מפני שימים אלו הם גם ימי שמחה. ומקשה שם אם כן למה בערב שבת וביום ראשון אומרים תחנון, ומתרץ דאם לא נאמר תחנון בימים אלו אם כן נמצא כי כמעט מחצית מימות השנה לא נאמר תחנון. ודברי האבודרהם תמוהים, כי גם בלאו הכי הרי אין אומרים תחנון בערב יום טוב ולמחרת יום טוב, דהרי בחודשי ניסן ותשרי אין אומרים תחנון כלל, ומשלושת ימי ההגבלה עד אחר שבעת ימי התשלומין של חג השבועות גם אין אומרים תחנון, וצריך עיון.

מרן שליט"א: בסיגוט אכן לא אמרו בערב שבת², וכן

שישי כאשר התפללו שם ר' איסר זלמן מלצר יחד עם ר' אהרן קוטלר תפלת שחרית, ניגש לפני התיבה אברך חסיד זידיטשוב, ודילג על אמירת תחנון לפי מנהג זידיטשוב שאין אומרים תחנון בערב שבת, ובסיום התפילה שאל אותו ר' אהרן קוטלר למה לא אמרו תחנון, הרי בשו"ע לא נזכר יום שישי בין הימים שאין אומרים בהם תחנון...

קם אחד המתפללים, הגה"ח ר' יעקב פריינד זצ"ל, ואמר כי אמנם בשו"ע ונושאי כליו לא נזכר דין זה. אולם הפרי מגדים (סי' קלא"א משב"ז סק"י) הקשה בתוך אריכות דבריו בדין שאין אומרים תחנון כשיש בביהכ"נ חתן ביום חופתו, אע"ג שעכשיו עדיין אינו יו"ט שלו, מכיון שבסוף היום תתקיים חופתו, אם כן למה אומרים תחנון בערב שבת, כיון שיש מצות עשה להוסיף מחול על הקודש, ובזמן שעדיין ודאי יום שישי תחול קדושת שב"ק, א"כ יגורר השמחה בסוף היום שלא לומר בשביל זה תחנון מתחילת היום, ומה לי יום החופה או תוספת שבת ויו"ט, והפמ"ג נשאר ע"ז בקושיא. וסיים הגה"ח ר' יעקב פריינד שידוע בשם מרן הדברי חיים כי גם במקומות שהפרי מגדים אומר דבריו בדרך קושיא, היה דעתו כן באמת, לכן שפיר יש להמנע מלומר תחנון ביום שישי.

והגר"א קוטלר השיב לו, דיש לחלק בפשיטות, כי אצל חתן יחול המאורע באותו יום עצמו, ועל כן אין אומרים תחנון מתחילת היום, אבל לגבי תוספת שבת לא יחול המאורע ביום השישי, אלא אדרבה משעה שמקבל על עצמו שבת שוב אינו יום השישי. רק יום השבת, ועל כן שפיר יש לומר תחנון בתחילת יום השישי. השיב לו ר' יעקב פריינד, דממה שהפמ"ג לא תירץ כן מוכח שהבין דהיסוד של תוספת שבת אינו דמתחלף הזמן מיום שישי ליום שבת, אלא שביום שישי עצמו חל תוספת וקדושת שבת.

שנת השמיטה, וכן מראש חודש אדר ועד אחר שבעת ימי התשלומין של חג השבועות³. על חודש אדר אמר הטעם של והחודש אשר נהפך להם וגו'.

הגר"ב צ"ר רייך: ידוע שהרה"ק משינאווא זי"ע היה מקפיד למאוד לומר תמיד תחנון, גם בימי הילולא דצדיקא (וראה דרכי חיים, אות כח). אולם בשלשה ימים לא אמר תחנון, ב"א אייר יום היום ההילולא של הרה"ק מרופשיץ זי"ע, י"א תמוז יום היום ההילולא של הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זי"ע, ובכ"א אדר יום היום ההילולא של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע.

א' הנוכחים: מסופר שהרה"ק משינאווא זי"ע התרעם פעם על אי אמירת תחנון ביוםא דהילולא של צדיקים, שמקילים באמירת תחנון, ופעם שאלו אביו מרן הדברי חיים זי"ע האיק תתנהג ביארציית שלי, ולא היה יכול לענות מפני כבודו של אביו שיאמר תחנון, וענה שאינו יודע, ואמר לו מרן הדברי חיים ביארציית שלי לא יהיה לך שום שאלה. ואכן נפטר בימי ניסן. והרה"ק משינאווא היה אומר שלכבודו הסתלק אביו בחודש ניסן...

מרן שליט"א: מסופר שפעם ישבו הרה"ק מקרייז והרה"ק מגארליץ והרה"ק מהר"ש מבאבוב, ושוחחו על כך שאביהם מרן הדברי חיים בחר לו להסתלק בזמן שממילא אין אומרים בו תחנון, בחודש ניסן, ואמרו שעכ"פ הם יכולים להסתלק בראש חודש... ואכן שלושתם נסתלקו בראש חודש, הרה"ק מקרייז בר"ח אב, הרה"ק מגארליץ בר"ח אדר והרה"ק מבאבוב בר"ח תמוז.

אומרים תחנון לפניו.

¹ כמובא בהנהגות מהרי"א להרה"ק מהרי"א מזידיטשוב זי"ע: רבינו עטרת צבי זי"ע ועכ"א, לא אמר תחנון מן אדר ראשון עד כ' סיון.

וכ"כ הרה"ק מקאמאראנא זי"ע (שלחן הטהור, סי' קלא אות כ): יש מנהג קדוש קדום ממנהגי ירושלים הקודמים, שאין אומרים תחנון בכל ימי הספירה וכו'. ובהגהות זר זהב (אות ו) כתב על כך: וכן אנו נוהגין על פי מורי דודי רבינו צבי [בעל העטרת צבי] ואין לשנות וכו'.

² כן מובא בספר "ליקוטי מהרי"ח" (סדר ערב שבת, ד"ה ועי' בפרמ"ג): ואדמו"ר הגה"ק מו"ה יקותיאל יהודא ט"ב זצלה"ה מסיגיט הנהיג בבית מדרשו שלא לומר תחנה בערב שבת, אך ביום ראשון בשבת, אמר. וכן נוהג אחריו בנו הממלא מקומו אדמו"ר הגה"ק מו"ה חנני' יו"ט ליפא ט"ב שליט"א.

וכן בספר שמע ישראל (אורח חיים, סימן כ): וידוע דמנהג הרה"ק מהר"צ מזידיטשוב זצלה"ה היה שלא לומר תחנה בעש"ק וכדאיתא בספרים בשמו, וגם הגאה"ק בעל ייטב לב זצ"ל הנהיג כן בבית מדרשו, וכן נהג אחריו בנו בעל קדושת יו"ט זצלה"ה, ובן בנו בעל עצי חיים מורי זצלה"ה וכו'. ועיי"ש באריכות.

ראה עוד מה שסיפר חדב"נ אב"ד קרית הבעש"ט שליט"א (בצילא דמהימנותא בלק תשע"ח): כידוע היה הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בעל אבן האזל מעריך ביותר את החסידים, ובפרט את חברות עובדי ה' המופלגים שהתפללו בבית הכנסת בשכונת בתי ראנד, ובשנותיו האחרונות אף קבע את מקום תפילתו בביהמ"ד זה, וכאשר היה חתנו הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל מגיע לבקר בארה"ק, והתאכסן בבית חותנו היה מתלווה אליו ומתפלל עמו בביהמ"ד דבתי ראנד. ומסופר שפעם ביום

נהגו בזידיטשויב כאמור.

הבני יששכר זי"ע היה מתפלל מנחה גדולה בכל יום אבל לא אמר תחנון (ראה דברי תורה, מהדורה ג, אות פג).
הגר"צ רייך: מרן זי"ע כתב בתשובה (שו"ת דברי יציב אורח חיים סי' צט) שמרן הדברי חיים זי"ע היה אומר תחנון גם כאשר היה נראה כלילה² (וראה דרכי חיים, אות כח).

א' הנוכחים: גם בבעלזא אומרים תחנון אף בתפלת מנחה, וכן בלויבאוויטש אומרים תחנון בתפלת מנחה אפילו לאחר השקיעה, על פי שיטת השולחן ערוך הרב (סי' קלא סעי' ד), וכן בסקווירא אומרים תחנון במנחה עד צאת הכוכבים (ראה שו"ת חיי הלוי ח"ב, אורח חיים סימן טו).

מרן שליט"א: הרה"ק מגורליץ זי"ע לא אמר תחנון במנחה (ראה שפע חיים רעד"ר, פר' וירא, מאמר ט, אות א). וגם בשיבתנו הק' לא היו אומרים, גם לא במנחה גדולה, עד לתחילת ימי המתיבתא שהקים מרן אאדמו"ר זי"ע שאז נכנס תלמיד אחד למרן אאדמו"ר זי"ע ושאלו אם לומר תחנון במנחה גדולה, והשיב לו מרן אאדמו"ר, מדוע לא, והרי כך כתוב בשולחן ערוך. ואמר אז שיאמרו רק נפילת אפיים כמנהג אשכנז בלא וידוי.

הרה"ג ר' משה דוד מוטצען: מהו הטעם שאין אומרים וידוי במנחה גדולה?

מרן שליט"א: זהו הכרעת מרן אאדמו"ר זי"ע, כי מובא מהאר"י ז"ל שאין אומרים פעמיים וידוי באותו יום, לכן אמר לומר רק נפילת אפים ולא הוידוי.

הרב זלמן לייב מים: כיצד יש לנהוג כשהציבור אומרים תחנון במנחה קטנה?

מרן שליט"א: אם כולם בלי יוצא מן הכלל אומרים צריך לומר יחד אתם, כי אסור לשנות מכל הקהל.

הרב זלמן לייב מים: מרן זי"ע התבטא פעם שרק מי שהנהגתו היא כמו מרן הדברי חיים הוא יכול להתבונן ולחקור האם לומר תחנון במנחה או לא, ועל איזה יד ליפול בנפילת אפים על ימין או על שמאל.

מרן שליט"א: אכן לא היה מנהג קבוע על איזה יד ליפול בעת הסליחות.

א' הנוכחים: יש אומרים שכמו שצריך לכוון בברכת אבות ואם אין מכוונים בברכה זו הרי זה מעכב, כך

הוא גם בברכת מודים.

מרן שליט"א: בברכת מודים אומרים 'על ניסוך שבכל יום עמנו' שבכל יום ובכל עת עושה עמנו הקב"ה ניסים. ולפי זה הוקשה לי דלכאורה מדוע תקנו חכמים שארבעה צריכים להודות, הרי אם בכל עת יש ניסים אם כן היה צריך כל אחד צריך להביא קרבן תודה בכל רגע, ומדוע תיקנו שרק על ד' דברים מביאים קרבן תודה. ובפשטות נראה דכיון שלא ניתנה תורה למלאכי השרת, ואם נצטרך להודות להקב"ה על כל מה שעשה לנו אז לא יוכלו לסיים, לזה תיקנו רק ד' אלו שעליהם יש להודות לה'.

ועוד טעם נראה בזה, דהוא כדי שלא יהיה ההודאה להקב"ה כדבר שבשגרה, כי אז יאבדו כל רגש דקדושה והכרת הטוב להקב"ה, וכעין מה שאמרו חז"ל דכל האומר הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף.

א' הנוכחים: מסופר על הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, שבשנותיו האחרונות היה צריך לעבור ניתוח קשה ומורכב, וכמה עסקנים נכנסו בעובי הקורה והביאו פרופסור גדול ומומחה ממדינת קאלאמבי שיגיע לארץ ישראל ויעשה שם את הניתוח.

באותם ימים ביקש הגרי"ש אלישיב ממקורבו יבלחט"א ר' זלמן לייב זילבער הי"ו ממאנסי, שילמד אותו לומר התיבות 'ישר כח' בלשון ענגליש, כדי שיוכל להודות לרופא, ובמשך זמן חזר ושינן היאך לומר 'טענק יו'. ור' זלמן לייב תמה על זה, כי הרי כל ההתעסקות עם הרופא עשו העסקנים עמו ולא הוא בעצמו כלל, ולמה רצה להודות לו בעצמו בשפה שיבין, ושאל על כך את הגרי"ש, והוא השיב לו: אנו רואים בחזרת הש"צ, שעל כל הברכות יוצאים יד"ח בעניית אמן, משא"כ במודים תקנו 'מודים דרבנן' שכל אדם אומר לבדו ואינו יוצא במה שהשליח ציבור אומר, כי ענין הודאה צריך האדם לומר בעצמו בפיו.

מרן שליט"א: יש מקור לזה באבודרהם (סדר תפילת שחרית) שמטעם זה תקנו מודים דרבנן.

אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב: בתורת חיים (בבא קמא טז, א) ביאר בזה מה שאמרו חז"ל (שם) שדרו של אדם נעשה נחש, והוא דלא כרע במודים. ולהבין בעי מדוע החמירו

נהגו שלא ליפול על פניהם, לפי שהן צריכין למהר בתפלתן כדי להתעסק ולהשתדל בצרכי שבת וכו', ע"ש.

² ראה שם: וזקה"ק מצאנו זי"ע נהג להתפלל מנחה כשכבר היה נדמה ללילה והיה אומר אז גם תחנון, ע"ש.

וראה בקובץ עץ חיים (ניסן תשעה, עמ' דש): ושמעתי מפי החסיד הישיש מוה"ר נחמי' שענגוט שליט"א מצאנו, כי בבית מדרשו של מרן רבינו הדברי חיים זי"ע הנקרא "ר' יצחק טובי"ס בית מדרש", היו אומרים תחנון ואף במנחה קטנה. וכ"כ בדרכי חיים (אות כח): אצל רבינו הקדוש היו אומרים תחנון בכל יום בשחרית ובמנחה וכו'.

אמנם ראה בשפע חיים (רעד"ר ח"א, פרשת וירא, מאמר ט): וכן בניו הקדושים של זקה"ק מצאנו זי"ע כמעט שלא החזיקו באף אחד ממנהגיו, ואף זקה"ק מגארליץ זי"ע, שכ"ק אאמו"ר זי"ע הגדיר אותו כחסיד של אביו הקדוש, לא עשה ככל מנהגיו. וכגון נפילת אפים במנחה וכו'.

כששמע ר' אהרן קוטלר את דבריו, הגיב על זה בתנועה של ביטול, אולם חותנו הג"ר איסר זלמן מלצר הבחין בכך, והעיר לו על זה: וואס ווילסטו, ער זאגט דאן גוט...

ראה שם עוד מה שסיפר הגר"ב מוטצען שליט"א, שהגאון רבי פישל'ע הרשקוביץ זצ"ל אשר חטר מחסידי זידיטשויב, הדפיס הרבה מתורת רבותינו הראשונים, והיה מוצא בדבריהם מקורות להנהגות צדיקים, והוא הראה מקור למנהג שלא לומר תחנון בערב שבת, שכן איתא לאחד הראשונים בספר התדיר (לרבי משה ב"ר יקותיאל מן האדומים, סי' ח') שכתב דהמנהג שלא לומר תחנון בערב שבת שחרית, לפי שצריכים למהר ולקצר בתפלה כדי להתעסק בצרכי שבת. וז"ל שם: בער"ש שחרית נהגו שלא ליפול על פניהן לפי שהן צריכין למהר ולקצר כדי להתעסק בצרכי שבת, אבל אם היה תענית ציבור נופלים על פניהם בשחרית ואומרים הי"ג מדות סליחות, עכ"ל. וכן איתא במחזור ק"ק רומא (סדר ענין שבת) וז"ל: בערב שבת שחרית

העשיר, ביקשו העשיר להכניסו לטרקלינו ולכבדו במשקה חם, אך רבי אליהו חיים התעקש להישאר במקומו במפתן הדלת, ולדבר עם העשיר שם. והאריך בדברים אודות צערם של היתומים והאלמנות הקופאים מקור מחוסר כסות ראויה. וככל שהאריך בדיבורו, החל העשיר לרעוד מקור יותר ויותר. משנוכח לראות כי רבי אליהו חיים אינו מתכוון לסיים את דבריו, והקור כבר חדר לתוך עצמותיו, ביקש והפציר שוב בכל לשון של בקשה כי יאות הרב להיכנס לביתו המחומם. אמר לו ר' אליהו חיים: את ההרגשה הזו מרגישים עניי העיר, ולא לשעה קלה, אלא במשך כל חודשי החורף... אז לא נזקק העשיר למילה אחת נוספת אחר שחש על בשרו את סבלם של העניים, ובו במקום הבטיח לספק לנצרכים בעירו בגדים חמים.

בחרות קדשינו

שליט"א, אשר הופיע ביקרו לעמוד בראש מסיבה של מצווה זו, לכבוד המקום ולכבוד התורה.

בשעה היעודה, בערבו של יום רביעי ט"ו סיון, צבאו נדיבי העם תמכין דאורייתא, על פתחי האולם הגדול בעלזא בבארא פארק, אשר הוכן ברוב פאר והדר בעיצוב יוקרתי מרשים ומשובב עין. במבואות הכניסה הופק מיצג רב רושם בו הוצג מראות קדומים מהמתחולל ביני עמודי דגרסי של ממלכת התורה של כוללי הש"ס. התפעלות והתפעמות מיוחדת הייתה לחזות באותם עמודות מפוארות שהוצבו בגאון תחת הכותרת - די הייליגע תוצאות פין רעבינ'ס כוללי הש"ס, בו נראו מפארי גידולי כוללי הש"ס בהם רבנים וגדולי תורה מפורסמים מרחבי תבל, שהחלו את גדלותם בלימודיהם בסדרי הלימוד של כולל הש"ס.

בתוככי ההיכל כבר בקעו ונשמעו צלילי הערבים של הבעל מנגן הנודע הרה"ח ר' מאיר אדלר, אשר השקיע רבות

כל כך בעונשו של מאן דלא כרע במודים, ולמה נהפך לנחש דייקא. וביאר דזהו כיון שבאמת היו צריכים להודות לה' על כל פרט ופרט, רק דהיות ואי אפשר בכך אומרים את הכל בברכת מודים, ומי שאינו אומר מודים כראוי הוא משורש הנחש שהיה כפוי טובה.

מרון שליט"א: לאחר שאדם חולה הוא מודה לה' ביתר כוונה. ואף שבאמת צריכים להיות במדרגה להודות לה' גם בלי להרגיש זאת.

א' הנוכחים: אך כשמרגישים את זה אז הוא שונה... כמו העובדא שהיה עם הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל מלודז', שדרכו היה ללכת בימות החורף לאסוף כסף מנדיבי עם עבור בגדים חמים ליתומים ולאלמנות. פעם הלך בא להתרים לצדקה עשיר גדול שהיה קמצן, ובאותו היום היה יום שלג. כשהגיע לפתח ביתו של

נדיבי עמים נאספו למעמד "מקושרים באהבה"

להניף בעוז את כתרה של תורה בהחזקת כוללי הש"ס

במעמד נכבד ומרומם וברוב פאר והדר, אפופי רוממות הוד ורגשי קודש נעלים, התכנסו ובאו המוני קהל אנ"ש בארה"ב, חסידים ואנשי מעשה - אוהבי ומוקירי תורה, ועל צבאם חשובי הרבנים הגאונים דיינים ומרביצי תורה, ליטול חלק במעמד ההיסטורי "מקושרים באהבה", בה נאספו יחדיו באהבה לתת תפארת יקר וגדולה וכבוד לעמלי התורה - המה האברכים המופלגים לומדי כוללי הש"ס, השוקדים והוגים בים התלמוד וממיתים עצמם באהלה של תורה. ולחזק התקשרותם באהבה אל פני המנורה הטהורה כ"ק מרון אדמו"ר הגה"ק שליט"א בהתייצבותם האיתנה לעבור חלוצים ולהתייצב ולהבעיר את שלהבת אור התורה בהטיית שכמם לשאת בעול החזקת כוללי הש"ס. המעמד נערך בראשות הגה"צ אב"ד דקהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כמא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד איש חי ורב פעלים, נודע בשערים לשם ולתהלה, איש האשכולות, עוסק במסירות נאמנה לחצר הקודש צאנז ומוסדותיה רבות בשנים, ה"ה

הרה"ח ר' מנחם מענדל שווארץ הי"ו

יו"ר מוסדותינו הק' ומשנה לראש העיר ביתר עילית, ומנהל מעון הילדים פעיה"ק

לרגל השמחה השרויה במעונו, שמחת אירופי הבן הבה"ח החתן המו"מ כמר שמואל יוסף נ"י עב"ג הכלה תחי', בת הרה"ח ר' חיים שרגא שר הי"ו אב"י פעיה"ק

והברכה אחת היא לסב הדגול, עתיר הפעלים, נור העסקנים לבית צאנז

הרה"ח ר' שמעון שר הי"ו - אב"י פעיה"ק

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ה, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

מכוחו וכישורו למען הצלחת המעמד, ובתוכנית מוזיקאלית עשירה ואמנותית העניק למשתתפים חוויה ייחודית של התרוממות בהיכל הנגינה בשירה וזמרה, ואתו עמו מקהלת חסידי ויז'ניץ שהנעימו בקול לאורך המעמד כולו. לפני נדיבי העם המתאספים הוגש סעודה רחבה כיד המלך, כאשר כל עיני הכשרות וההשגחה עמדו על פי התקנות שתיקן כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ובפיקוחו של הרה"ג רבי שלמה ניימאן שליט"א דומו"צ קהילתנו בליקווד.

את המעמד פתח והנחה באמרי שפר ומילי דחדוותא, הרב נחמן ליווי שליט"א מבארא פארק, אשר ריתק לב שומעיו בנועם אמריו. בראשית דבריו ביקש להיות לפה עבור קהל המתכנסים ולהביע את רגשי לבבם כי מה טוב חלקם ונעים גורלם בזכיותם ליטול חלק בערב קדוש זה של כולו לכבוד כוללי הש"ס שהיו בבת עיניו ומשאת נפשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, וכפי הידוע גדול מעלתם בעיניו שעליהם הצביע ואמר 'כתר תורה עולה על כולם' - די הייליגע קרוין פין צאנז. בהמשך הכביר במילים יקרים אודות גדלם ותפארתם של כוללי הש"ס, אשר יצא שמם הטוב ברחבי עולם התורה, ומפורסמים לשבח בהיותם בית גדול שמגדלים בו ידיעת התורה ומאדירים בה אהבת התורה לאין ערוך ושיעור, וציין שרעיון קדוש זה הקרין והשפיע להרבה קהילות שיצאו במיזמים מיוחדים להרבות לומדי ויודעי תורה.

רחש עבר בין הקהל, כאשר בעיצומם של דבריו הסוחפים, ניגש אליו הרבני החסיד ר' אהרן ישעיה שפיטצער שליט"א מזקני חשובי אנ"ש, שלא עצר בנפשו ברוב רגש, ונגש אל המנחה וביקשו להוסיף ולהדגיש בדבריו לרבים: כי כיום לומדים בכללי הש"ס למעלה ממאתיים אברכים, וכאחד מנאמני כ"ק מרן זי"ע שזכה לשמוע את רצון קודשו בייסוד כולל ש"ס נתקשה להסתיר את התרגשותו וסערת רוחו בהיודע כיצד כוללי הש"ס גדלו והצליחו וגם עשו פרי.

כאן נקרא לעלות אל הדוכן האורח מארה"ק, ראש כוללי הש"ס בקרית צאנז הרה"ג רבי יעקב אברהם ברגר שליט"א - נכד כ"ק מרן זי"ע, אשר ראשית דבריו הקדיש להקריא את מכתב הקודש שכתב מרן שליט"א לכבוד המגבית לכוללי הש"ס, תוך כדי שהוא מציין את החביבות המיוחדת שרוחש כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לכוללי הש"ס, שכתב בכי"ק "כבר אחז"ל נאמן בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך, ועל כן מובטחני שכל המסייעים יתברכו מפי השי"ת נותן התורה בכל דור ודור, להוריק ברכתו משמי מרום שפע חיים וברכה עד בלי די וימלא כל משאלות לבכם לטובה לאורך ימים טובים ארוכים ולכל טוב.

כן מסר בדבריו עדות נאמנה מספסלי דבי מדרשא, ותיאר את עוצם התמדת התורה המופלגת של לומדי כוללי הש"ס כהיום הזה, ואת להט אש התורה הבוקע בריתחא דאוריתא בעוז ותעצומות מאלו האברכים שאין להם בעולמם אלא ד' אמות של הלכה וגמרא, וכל מעיינותיהם נתונים בעמלם ויגיעם בהוויות דאב"י ורבא. הוא המשיך והפליא את השומעים כאשר פתח בפניהם צוהר, לחזות מעט בסדרי יומו של אברך בן עליה הלומד בכלל ש"ס, כך התוודעו למושגים עילאים של לימוד התורה ושאפה מתמדת להוסיף בידיעת התורה ולרכוש בקיאות אמיתית בש"ס ופוסקים, ולעלות ולהתעלות בסולם העולה בית א-ל.

לאחר מכן קרא המנחה לשליחו הנאמן של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, הוא הגבר הנושא בעול כוללי הש"ס, ופועל ללא לאות להוסיף ולהגביר חיילים לתורה, ה"ה מוה"ר

שמואל בורד הי"ו. בדברים הנרגשים שנשא בקוצר אמרים, הביא מדברי כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע שהתבטא לאמור שכל התנהלותה של כולל ש"ס הינה למעלה מדרך הטבע. ולכך בוודאי שכל השותפים בקופה קדושה זו העומדת לימין עמלי התורה ששוברים את טבעם בלימוד ביגיעה עצומה - חלק כחלק יאכלו, ויזכו אף המה להניח ברכה בבתייהם בהתנהלות למעלה מדרך הטבע. בעניין זה הביא כמה עובדות נפלאות וישועות שהתרחשו לאלו שנדבו לכולל ש"ס, אשר זכו לראות עין בעין את הבטחת כ"ק מרן זי"ע בצוואתו הקד' שכתב ותמיד אמליץ עבורכם לטובה. כמו כן הפליג בגודל זכותם של אלו הנושאים בכתף את משא בני קהת המה מחזיקי התורה, אשר הודות לנדיבות ליבם לקחת שותפות קודש נאמנה עם עמלי תורה, זוכים הם להעמיד בכרם ישראל תלמידי חכמים שיאירו לעולם באור תורתם ע"פ ההשגות הנעלות שקבע ויסד כ"ק מרן הגה"ק זי"ע, וכדאי היא כח התורה וזכות רבוה"ק שיזכו להתברך בשפע ברכאין טבין בכל העניינים.

בהדרת כבוד ויקרא דאורייתא נתקבל מעכש"ת הגאון הגדול רבי ירוחם אולשין שליט"א ראש ישיבת בית מדרש גבוה בליקווד וחבר מועצה"ת, אשר נעתר והטריח לבא לפאר את המעמד בהשתתפותו. אף הוא נשא מדברותיו הבהירים בהם שפך שיחו על רוב אהבת תורה שיקדה בלבו של כ"ק מרן זי"ע שנודע במסירות נפשו בהרבצת התורה לצד כל פעולותיו לה' ולתורתו. במשאו המאלף העלה על נס מה פעל צדיק בקרב הארץ, בגוללו את רוב פעולותיו הנשגבות של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע שהקדיש כל כולו להרמת קרן התורה וישראל, והגה ברוחו הקדושה שלא תשתכח תורה מישראל, בפועלו להרבות פעלים ללימוד התורה וידיעת התורה באיכות ובכמות בקרב כל החוגים והעדות בישראל, ועליהם קרא ואמר גדולים מעשי חייא.

בעיצומו של המעמד נישא המשא המרכזי מפי הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א. בהדרת כבוד וחרדת קודש הביא את דבר קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לכבוד הנאספים לכבודה של תורה, ומסר את ברכת הקודש לכל התומכים להתברך ממקור הברכות ושיראו רוב ברכה והצלחה בכל אשר יפנו.

במשאו הנלהב עמד על אהבת התורה המופלגת של כ"ק מרן זי"ע שאש קודש יקדה בלבו הטהור להקים במסירות נפש עילאית ולהוסיף ולהרבות תלמידי חכמים יודעי ש"ס ופוסקים, זו הייתה תמצית חייו להקים דורות מפוארים של לומדי תורה הבקאים במשנתם ודבקים בלימודה יומם ולילה, עמלים על משנתם בשעות לא שעות ומתוך יגיעה עצומה. אשרינו שזכינו לראות בעינינו בחלוף קרוב ליוכל שנים, בתפארת פעולותיו כאשר לגיונות של תלמידי חכמים דיינים ומרביצי תורה, יצאו מכוללי הש"ס להאיר לעולם כולו באור תורתם. כן ציין בשמחה על התרחבות הכולל שחברים בו מאות אברכים בארה"ק ובנוסף גם בארה"ב הקימו סניף במאנסי ניו יורק, ואשרי למי שזוכה להיות חלק בדבר גדול ונשגב זה.

רטט עז וענני התרגשות אפופי הוד והדר קדומים הציפו את הנוכחים, כאשר הוקרנה מצגת מרגשת ומושקעת, שתוכנה נסוב אודות תקופת הימים של שנת תשל"ט. המיצג סחף את צופיו אחורה בזמן, והפליג אל אותם ימים בהם קהל עדתנו שרויים היו בדאגה וחרדה בשל חולשת ליבו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע. במצגת הובאו דברי קדשו של כ"ק מרן זי"ע כיצד דווקא בימים קשים אלו, נפל במוחו

לאחמ"כ סייר האורח שליט"א בכלל כיתות הת"ת וסקר את המבצעים לעידוד שינון והחזרה, וכן מבצעים מיוחדים לקראת חג מתן תורה, והפליא את קירות הת"ת אשר בכל פינותיו מחדיר בתלמידים תורה ויראת שמים וקורות דברי הימים של בני ישראל.

בהמשך התכנסו כלל תלמידי הת"ת לשמוע דברי הכנה והתעוררות לקראת מתן תורה, בראשית זמרו ניגוני רגש ואהבת תורה, ופתח מנהל הת"ת הרב יחזקאל שר שליט"א בברכת ברוכים הבאים והודה לאורח הגה"צ ראש הישיבה שליט"א אשר טרח ובא לעורר לבבות ולהצית אש השלהבת לקראת מתן תורה.

לאחמ"כ נשא דברים הגה"צ ראש הישיבה שליט"א ופתח מדברי החיד"א לבאר הכתוב אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא אשר בראתיך, אלא שמרמז בזה שהתורה שייך לכל אחד גם אלו אשר במדרגה של בני ישראל כשהיו במצרים שהיו במ"ט שערי טומאה, וכע"ז מובא בבני יששכר שלכן שחטו ב"ד ניסן את השה שמרמז על סדר העולם, ולכן גם לא כתוב בתורה"ק בפירוש מתי חל חג השבועות שלא יאמרו דייקא אז וכו', והאריך במתק שפתיים במשך שעה ארוכה בעניין שכל אחד יכול לזכות להיות ת"ח ואין נפק"מ מאיזה בית הוא מגיע ומאיזה עיר וכו'.

לאחמ"כ עברו התלמידים בסך לקבל מהאורח שליט"א ספר מגילת רות מבוארת, ועלו התלמידים לבית המדרש להתפלל תפילת מנחה ברוב עם בהתעוררות גדולה יחד עם האורח הגה"צ ראש הישיבה שליט"א. לאחר התפילה נפרדו מנהל המוסדות הר"ר יחזקאל רייך הי"ו ומנהל הת"ת הרב יחזקאל שר שליט"א מהאורח שליט"א והודו לו על הביקור ההוד אשר ללא ספק ישאיר חותמת למשך זמן לאהבת תורה ויראת שמים.

הגיע הזמן שגם אתם תמחקו שורות מיותרות!

'הזכירו לפני' – מוקד התפילה על הציון הק'

התפילה על הציון הק' | כל יום, כל השנה, כל שם ובקשה

עשרות בקשות לישועה נמחקו בסייעתא דשמיא מהקויתעל היומי הקבוע - והפכו לשורות של הודיה להשי"ת על ניסים ונפלאות, מופתים וישועות למעלה מדרך הטבע! אולי בשנה הקרובה – תימחק גם השורה שלך?...

אין מי שלא מכיר את המילים הקדושות והמרטיטות בצוואה הק' 'בכל עת שתצטרכו לאיזה ישועה... ותמיד אמליץ עבורכם לטובה ולברכה'.

דומה כי המילים הקדושות האלו מקבלות משמעות מחודשת וממשית מדי יום, עם הזכרת שמם ובקשתם של אלפי מבקשי ישועה מאנ"ש ומכל תפוצות ישראל, אשר הצטרפו למוקד 'הזכירו לפני' - לתפילה ותחנונים מדי יום ביומו, על הציון הק' של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א, ע"י השליח האישי והמיוחד להזכרת שמם ובקשתם האישית מדי יום ביומו משך כל השנה. אכן, בכל עת. ותמיד אמליץ!

"עשרות שיחות מגיעות במהלך כל שנה ושנה אל מוקד 'הזכירו לפני' אומרים בהיכלי התורה והחסידות, בבקשה למחוק את בקשת הישועה ולהודות על הניסים והנפלאות, ושמחה עצומה מציפה את ליבו של השליח הקבוע, כל אימת שהוא זוכה למחוק עוד בקשה לישועה מהקויתעל היומי הקבוע, עם בוא הישועה והנחמה כמובטח בצוואה הק'".

כך, דבר יום ביומו, כל השנה, זוכים אלפים רבים להיזכר ולהיפקד בדבר ישועה ורחמים, סמוך ונראה אל המליץ יושר

הטהור הרעיון הכביר של הקמת כוללי הש"ס, בהם השקיע בה את כל כוחותיו בדמים מרובים, מתוך מטרה עילאית להוסיף עוד ועוד חובשי בית המדרש ותלמידי חכמים מובהקים בכרם ישראל בכל העדות והחוגים ללא כל הבדל.

בשיאו של המעמד המרומם, שהתעלה לפסגות רמות של התרוממות והתעלות, והפך לציון דרך ולרגע שיא נדיר בהיסטוריה הגדושה והברוכה של הכולל, נערך מסע התרמה רבתי של החזקת הכולל, כשהציבור הקדוש נענה בהתלהבות לבקשת הקודש ומתייצב לתמוך ולהרים את כתרה של תורה. היעד הגבוה אותם הציבו עסקני המגבית בראשית הדרך הפך זה עתה לחזון חי, כאשר מחזיקי התורה ותומכיה המאושרים מתנדבים בסכומים הגונים לטובת כוללי הש"ס, ומתייצבים בעוז להיות שותפים קבועים ונאמנים לבית הגידול המפואר לתלמידי חכמים ויודעי התורה.

בברכת המזון התכבד הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' וראש הישיבה שליט"א, ובברכת שבע ברכות להחתן מבחירי ישיבתנו הק' מורנו יחזקאל נ"י בן הרה"ח ר' משה דוד לייכטער הי"ו ממאנסי חתן הרה"ח ר' שאול שטרויבעל הי"ו מלייקווד שזכה בתקופה האחרונה להצטרף וללמוד במסלול הלימוד בכוללי הש"ס.

לאחר ברכת המזון זכו התורמים הנכבדים המשכילים בעם להיות שותפים נאמנים בהרמת קרן התורה, לעבור ולקבל תשורה מיוחדת מהגה"צ אב"ד קהילתנו הק' וראש הישיבה שליט"א - מטבע של שמירה לברכה והצלחה משיירי געבענטשע מטבע מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע שמסר כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

ברגשי קודש של הוקרה והערכה עצומה לעמלי התורה נתפזרו הנאספים שהביעו דברי שבח ותהילה להנהלת כוללי הש"ס שהעניקה להם הזדמנות של שעות מרוממות ונעלות להתחבר לרעיון הקדוש. כמו כן הודו למארגני המעמד הגדול, הר"ר יוסף אייכלער מנהל חברת 'שיא המדיה' ואתו הר"ר יוחנן רוזנטל שעמלו והשקיעו כוחות רבים בחודשים האחרונים להצלחת המעמד.

הגה"צ ראש הישיבה ואב"ד קהילתנו הק' בארה"ב שליט"א

בביקור רב רושם בת"ת דרכי אבות בבני ברק

לקראת חג מתן תורתנו ביום המיוחד זכו תלמידי תשב"ר המתחנכים בת"ת דרכי אבות בבני ברק לביקור הוד ורב רושם של הגה"צ ראש הישיבה ואב"ד קהילתנו בארה"ב שליט"א אשר טרח ובא לעורר הלבבות ולהצית אש השלהבת לקראת חג מתן תורתנו.

בהגיע הגה"צ ראש הישיבה שליט"א לבניין הת"ת קדמו פניו ברוב התרגשות מנהל המוסדות הר"ר יחזקאל רייך הי"ו, המנהל הרוחני הרב יחזקאל שר שליט"א יחד עם המנהל הוותיק הרה"ג רבי אליעזר אסטרייכר שליט"א ומסרו סקירה על הגידול המבורך בליעה"ר בשנים האחרונות, כששמו הטוב של הת"ת הולך לפניו ורבים שוחרים לפתחו, ולאור ריבוי התלמידים התחילו לפני כמה שנים לפתוח כיתות מקבילות כן ירבו.

את הביקור פתח האורח הגה"צ שליט"א בכיתות של צעירי הצאן אשר נאספו יחדיו, ולאחר שזמרו ברגש ניגוני התעוררות ואהבת התורה נשא הגה"צ ראש הישיבה שליט"א בפני צעירי הצאן דברים ממושכים את הלב להחדיר בהם אהבת תורה, ולאחר מכן עברו התלמידים בסך וחילק להם מיני מתיקה.

כ"ק מרן זי"ע מתבל בעובדות נפלאות מצדיקי הדורות. כשכל זה מוטען ע"ג כרטיס זכרון חדש וייעודי. כידוע, בענין האמונה ובטחון היה כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע מדבר ומעורר ביותר, כשמסר נפשו ממש להחדיר בבני ישראל, מושגים של אמונה פשוטה בהבורא ב"ה, וכפי שהעיד בעצמו בשיעור חורש"י פרשת תולדות תשמ"ג בעת ביקור ההוד באנטווערפן: "מחוייב אני לומר וכך קיבלתי על עצמי, להיכן שאלך והיכן שאבוא לא אתעייף מלומר ולהזהיר את בני א"ל חיף שעיקר העיקרים זה אמונה פשוטה בבוכ"ע, ומבלעדיו אין כלום, ובכל צעד ושעל רואים את ההשגחה הפרטית מהשי"ת".

כרטיס הזכרון הייעודי מכיל רק את שיחות הקודש הברורות ביותר, שעברו עיבוד וניקוי רעשים, כשכעת ישנו תענוג רוחני של ממש להקשיב לדברי החיזוק בענינים הנ"ל, ובפרט בימים טרופים אלו, איך שכ"ק מרן זי"ע מעודד ומחזק ומרגיע אותנו בדברות קדשו המתוקים והנפלאים, ודברות הקודש מחוללים מהפכה אצל כל אחד ואחד, למצוא מרגוע לנפשו עם הגישמאק המיוחד והברור של דברות הקודש. ניתן יהיה להשיג את כל הנ"ל בכרטיסי זכרון וכן ע"ג דיסק און קי, במחירים מיוחדים ומוזלים. לפרטים נוספים מכון דב"ק צאנז 052-7636809.

שירה חדשה שבחו מחותנים

בשורה משמחת ומרנינה ממפעל החסד דחסידי צאנז 'אחים לשמחה' אודות מיזם נוסף שהושק בתקופה האחרונה לטובת ולתועלת המחותנים מאנ"ש. כידוע שמפעל החסד 'אחים לשמחה' פועל בכל עת איך להזיל את ההוצאות המרובות בעת שמחת הנישואין מה שמיקל מאד מהעול הקשה הרובץ על כתפי המחותנים, כידוע שבנוסף למה שמפעל החסד 'אחים לשמחה' מלבישה את החתנים מכף רגל עד ראש בבגדי מלכים ובשנים האחרונות מסבסדים ב'אחים לשמחה' גם את השטריימלך המכובדים אצל חמישה יצרני השטריימלך המובחרים והמפוארים בארץ, ובתקופה האחרונה עפ"י הוראת הגה"צ ראש הישיבה ואב"ד קהילותינו הק' בארה"ב שליט"א ונשיא מפעל החסד 'אחים לשמחה' נכנסו ב'אחים לשמחה' בעבודה

שהבטיח בדבריו הק' אשר לבטח חיים וקיימים – ישועה לכל הנודבים למען הצדקות אשר פעל בעבורן בחיים חיותו, ומה לנו גדול מהיכלי הישיבות הקדושות עליהם טבע רבינו זי"ע"א בדם ליבו את הביטוי נורא ההוד 'עיקר בנין קרית צאנז הוא הישיבה', פשוטו כמשמעו, כל חלבו ודמו, כל מסירות נפשו וליבו למען הקמת פנינת יקרת – קריה נאמנה קדישא הדין, הייתה בעיקרה למען הישיבה הקדושה ולומדיה. "כעת לפני בוא יום הגדול והנורא, יום סגולה ט' תמוז", אומרים בהנהלת היכלי התורה והחסידות, "ובפרט בזמנים קשים אלו בהם אנו מצויים, מי אינו חפץ למחוק מעצמו כמה שורות מיותרות של צרות וקשיים? מי אינו רוצה לזכות לישועה? הנה העת והעונה להצטרף לתפילה היומית הקבועה ולזכות לישועה בקרוב בס"ד".

במסגרת מוקד התפילה 'הזכירו לפניו', עולה שליח מיוחד מהנהלת המוסדות"ק דבר יום ביומו על הציון הק', ומזכיר את שמות התומכים ובקשתם האישית והפרטית, במתינות ובפרטיות, מדי יום ביומו – לתורמים סך 391 ₪ (כמנין 'ישועה'), או במסלולים השונים של הזכרת 100 ימים מיומא דהילולא רבא עד לאחר ירח האיתנים בתרומות סך 250 ₪, או מדי ערב ראש חודש לתורמים סך 180 ₪ בעבור החזקת ישיבה על קברו של צדיק – היכלי התורה והחסידות. מעתה ועד ליום ההילולא קדישא הבעל"ט, ניתן יהיה להצטרף ולהרים את נדבת לבכם, כדי לזכות בהזכרה יומיומית על הציון הק' של רבינו הק' זי"ע"א אשר ציווה לנו את בקשתו להיות לעזר למען המוסדות הקדושים ברצוננו לזכות לישועה ולברכה. להצטרפות פנו כעת אל מוקד 'הזכירו לפניו' בטל' 1800-800-313 ולתושבי ארה"ב בטל' 646-813-0097. או בעמדות נדרים פלוס בכל בתי מדרשינו בכל אתר ואתר.

מכון דברות קודש צאנז:

בפריקט ענק ומקיף על עניני אמונה ובטחון

לקראת יומא דהילולא רבא של כ"ק מרן זי"ע ביום ט' תמוז הבעל"ט, הוציאו במכון דברות קודש צאנז לאור עולם פרויקט ענק ומקיף, המכיל את כל שיחות קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, בעניני אמונה, בטחון, השגחה פרטית בעניני פרנסה, ועבודת ה' בשמחה, כשדברות הקודש היה

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

ברכת מזל טבא שלוחה בזה, לכבוד ידידינו היקר מזהב ומפז, מסור לכל עניני חצר הקודש, מוכתר בכל מידה נכונה, ה"ה

הר"ר יקותיאל יהודה ויינברגר הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו במזל טוב ובשעטומ"צ שמחת הולדת הבת תחי'

ובברכת מזל טוב לסבים האישים הדגולים

הרה"ח ר' בערל ויינברגר הי"ו

הרב דוד יהודה הרשקוביץ שליט"א

העסקן הרה"ח ר' אהרן דוד ויינברגר הי"ו - יו"ר אתר אני והרה"ג ר' אריה יהודה בלומנטל שליט"א מנה"ר בישיבה"ק

ויה"ר מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יו"ח, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים.

ג.א. מצטרפים לברכות מעומקא דליבא: חברי מערכת בצילא דמהימנותא - מכון עץ החיים

ובימים אלו, בהתקרב ובא יום הילולא קדישא 30 דרביה"ק זיע"א, כל אחד ואחד מאנ"ש עוסק בהכנה דרבה לקראת היום אשר ישועות בו מקיפות, יום בו נשפך שיח וצקון לחש לישועת הכלל והפרט בציון המצויינת של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זיע"א ונתלכד יחדיו לאורו של ממש"ך דרכו הטהורה, עמוד הענן ההולך לפני המחנה להאיר לנו הדרך נלך בה, אבינו רועינו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

ובעוד עסוקים כולם בהכנה הרבתית, בחרו זו השנה השלישית למעלה מ-100 מיקירי אנשי שלומנו להקדיש את הימים שקודם ליומא דהילולא רבא למען קיום והחזקת היכלי התורה והחסידות, כאשר נמנו ללגיונו של מלך אשר נחלצו לפעול ולהפעיל בגיוס תרומות מידידים ומכרים ונדיבי לב למען החזקת ממלכת הפאר היכלי התורה והחסידות, כדי להמשיך את מורשתו הטהורה של רבינו זיע"א, ולהוריד מעולו הכבד של אבינו רועינו שליט"א.

שיטת הפעולה הזו, הוכיחה את עצמה זה מכבר, כאשר בשנתיים החולפות גויסו בס"ד סכומי עתק משך השבועות שלפני יום ההילולא, ולכן יוצאים בהיכלי התורה והחסידות גם בימים אלו למערכה מיוחדת זו, במהלכה מתלכדים יחדיו כ-100 מיקירי אנשי שלומנו בגיוס סכום גדול באופן חד פעמי וממוקד, ע"י קמפיין גיוס המונים באמצעות רבים וטובים מאנשי שלומנו שמביעים חפצם ורצונם להיות מחוברים לטהור, ולפעול ולהפעיל למען מפעלות הקודש של רבוה"ק ביתר שאת וכו'.

"אנחנו נמצאים בימים לא פשוטים שעוברים על כל כלל ישראל", אומרים מנהלי היכלי התורה והחסידות, הרב בר יוחאי שמעון הי"ו והרב זאב קליין הי"ו, "וגם עלינו בהנהלה עוברים ימים מורכבים כלכלית, כאשר מחד קיימת ירידה תלולה בהכנסות מתרומות וקצבאות בשנה האחרונה, הן בגין הקיצוץ האכזרי לעולם התורה בעקבות גזרת הגיוס, והן בשל ירידה מתמדת בתרומות מקרנות ותורמים בחו"ל שפסקו מלהעביר תרומתם בשנת מלחמה קשה זו בארה"ק, וזה עתה בכלל עם ביטול המגביות המתוכננות לחודשים אלו ואי היכולת לצאת אל מעבר לים לגייס את הכספים הנדרשים".

"אך מאידך, הלב מתרחב בכל בוקר מחדש, לראות את עולם התורה והחסידות דווקא פורחים ללא הרף, את מאות הצורבים הצעירים עמלים על התורה ועל העבודה כאילו לא ארע דבר, לראות את עמודי העולם מחזיקים את העולם כולו בכח תורתם ותפילתם, ממלא אותנו בתחושת סיפוק עצומה שלא ניתן לתאר".

"אולם", הם ממשיכים ואומרים, "לצד זאת הדרישות גאות, והצרכים מתרבים כמו קצב הגידול המבורך של ממלכת התורה והחסידות לשם ולתפארה, כאשר רק בשנה האחרונה הושקעו מיליוני ₪ בפיתוח והרחבה, זולת התקציב השוטף הממשיך כרגיל חרף כל המהמורות ברוב סיעתא דשמיא".

עד כה כבר נמנו רבים וטובים מאנ"ש לדבר מצוה, ובימים אלו ממשיכים המנהלים הי"ו בגיוס עוד ועוד שותפים המצטרפים ללגיונו של מלך, במטרה להוריד מעולו הכבד של אבינו רועינו מרן רבינו שליט"א, ולאפשר את המשך צמיחת ופריחת היכלי התורה והחסידות, למעננו, למען עתידנו, למען כולנו.

ועמל רב לסבסד בסבסוד משמעותית את שמלות הכלה אשר כידוע שהמחירים בשוק מרקיעים שחקים ועשרות כלות מאנ"ש כבר זכו להתלבש עם שמלת כלה בשוי עד 10,000 ש"ח במחיר מסובסד של 3,500 ש"ח.

כעת מבשרים טוב ב'אחים לשמחה' על הגעה להסכמים על סבסוד משמעותי להשגת מחיר נוח ומוזל לכל הוצאות השירה והנגינה בליל החתונה, שכידוע כיום המחירים בשוק מרקיעים שחקים, המחיר הזול יכלול הן את בעל המנגן והן את הכלים הנלווים כלי הזמר וההגברה, ובירושלים עיה"ק מתופף ואיש בס ושני זמרים מלווים ואורגניסט למצווה טאנץ, מתחילת החתונה עד עד אחר המצווה טאנץ, וכל זה במחיר מסובסד של בין 5,500 ש"ח ל-7,000 ש"ח, ובירושלים עיה"ק עד 7,700 ש"ח.

במפעל החסד 'אחים לשמחה' והעומד בראשו הרב ישראל גולדשטיין הי"ו עומדים תמיד עם היד על הדופק, כדי לראות לסבסד ולהוזיל באופן משמעותי את כל ליל החתונה ומקווים בתקופה הקרובה להשיג סבסוד לגראמער'ס למצוה טאנץ וצלמים ואולמות לחתונה.

מכאן תצא קריאה למחותני אנ"ש אשר עוד לא הזמינו תזמורת לחתונת צאצאיהם שהזדרזו ויצרו קשר עם נציג מפעל החסד 'אחים לשמחה' במוקד 'אחים לשמחה' - 09-8629888 שלוחה 6 אשר ילווה אתכם ליצירת הרכב מוזיקלי במחיר מסובסד ביום שמחת ליבכם.

גם תצא הקריאה לכל אלו מאנ"ש שעדיין לא נוטלים חלק וחברים בכל פעילות המפעל הקדוש המציל נפשות, נא הזדרזו והרימו טלפון למוקד 'אחים לשמחה' 09-8629888 שלוחה 1, ובכך תזכו ליטול חלק במצוה נשגובה זו, ותזכו להבטחתו הגדולה של כ"ק מרן זיע"א שכל המסייע להכנסת כלה זוכה שלזכותו נזקפין כל התורה והמצוות של כל הדורות שיצאו מזיוג זה.

הרשמה להיחקק בספר המעמדות לקראת ט' תמוז

ביומא דהילולא רבא של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זיע"א יוגש לפני כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א 'ספר המעמדות' בו נחקקו שמות אנ"ש נותני המעמדות תמידין כסדרן בשנת תשפ"ה, להיזכר לפניו בזכרון טוב ולהיפקד בדבר ישועה ורחמים.

ראשי המעמדות פונים בזאת לאנ"ש אין מזרזין אלא למזרזין, אלו שעדיין לא העבירו את דמי המעמדות לשנת תשפ"ה, יכולים עדיין להצטרף, ושמים ייחקק בספר.

פרטים נוספים אצל הגבאים די בכל אתר ואתר, כמו"כ להתקשר לראשי גבאי המעמדות הרה"ח ר' אלכסנדר משה בלומנטל הי"ו בפלא' 053-3102628, והרה"ח ר' נתן יונה וימר הי"ו בפלא' 053-3104075.

בתלת הוי חזקה: רבים מיקירי אנ"ש מצטרפים זו השנה השלישית לפעול ולהפעיל למען היכלי התורה והחסידות לקראת יומא דהילולא רבא ט' בתמוז

הנה זה עומד אחר כתליו, האי יומא רבא וקדישא ט' בתמוז. מעט יותר משלושה עשורים חלפו ביעף, מאותו יום בו שקעה השמש וגם זרחה. וחצר קדשינו הכפיל וגם שילש את עצמו מני אז, בגידול מבורך ומרנין כל לב בליעה"ר וברוב רחמיו וחסדיו של השי"ת כי לא כלו.

בערוזת דשם יחנוד

דאנקבארקייט

רעכנט האט

תזקיקים ברצי"ה

ועידת תזאמנים

בדיכל רוזנברג בקריית צאנז

בדומקא מיוחדת לכל תודמלי דטכומים דגמדיים

למען יקוד דצליה, אשדחוד וישנה זו

הזמנות כבוד נשלחות בימים אלה למזומנים דמוטורכים

ביום
המסוגל,
בחור יקיר
הילולת ריק
מין אדמוי"ד
הגד"ק וייע
יום
הטעלייה
כציון
יום ראשון
"ברחמיו"

זעם רבי'ע

דמוקייצנים
בטכומים גבדיים
למען

קוד הצליה

צאנז

ועידת תזאמנים

מאס ימא

לרעכונות זעם תזאמנים

זא לפנות למשב"ק

הרב אברהם דוד שבער הי"ד

053-3104-260

09-862-9888

מפעל החסד 'אחים לשמחה', מציג: הזמנה לחגיגה

נציג 'אחים לשמחה' ילווה
אתכם (ללא עמלה, כמובן)
ליצירת **הרכב מוזיקלי זול**
ביום שמחת לילכם

בהתאם

תזמורת במחיר

₪5,500-7,000

המבילה מכללת תברות, בעל מבין
אודיססעו אחר המצאות-סאטע

בזמנים

תזמורת במחיר

₪5,500-7,700

המבילה מכללת תברות, בעל מבין
אודיססעו אחר המצאות-סאטע

מוקד 'אחים לשמחה' שלוחות התזמורות המוזלות
שלוחה 06 | **09-862-9888**

לציון
החמרה
ורכיש
תזמורת

לשמה
תזמורת מוזיקה בשפת ישראל והילדים

אָבֿיגֿנֿה רֿזעֿיגֿנֿה מֿאָחֿזֿלֿה פֿאַרמֿאָדֿירֿ: רֿפֿיגֿיט

עשרות בקשות לישועה נמחקות
בסניף רחוק של שירות המבחן הארצי
והפנו לשירות של הודעה להשגת
על ניסים ונפלאות, מופתים וישועות למעלה מדרך הטבע
אלו בשנה הקרובה - תימחק גם השורה שלך...

כל יום בקביעות | כל השנה ברציפות | כל שם בנפרד | כל בקשה בנפרד
1800-800-313

הזכרון שומרים
ובקשתכם האישית
מדי ערב ל"ח
בחימה 180 ש"ח

הזכרון שומרים
ובקשתכם האישית
מדי יום ליום
בחימה 391 ש"ח (כמניין ישיבה)

הזכרון שומרים
ובקשתכם האישית
מדי יום ליום
ועד לאחר ירח האניות
בחימה 250 ש"ח

